

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Aikuinen, anna tilaa – nuori kiittää ja tekee!

Urheilun järjestötyönpolkuja

Marita Kokkonen

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (90 op)

4 / 2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Marita Kokkonen	Sivumäärä 57 ja 30 liitesivua
Työn nimi Aikuinen, anna tilaa – nuori kiittää ja tekee! Urheilun järjestötyönpolkuja	
Ohjaava(t) opettaja(t) Merja Kylmäkoski	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja VALO Valtakunnallinen urheilu- ja liikuntaorganisaatio ry, Sirpa Korkatti	
Tiivistelmä <p>Nuorten ja aikuisten urheilun järjestötyön elämismaailmat herättävät monenlaisia ajatuksia. Työssäni Judoliiton koulutus- ja nuorisopäällikkönä olen kohdannut väitteitä, ettei nuorisoa kiinnosta järjestötyö urheilun kontekstissa. Kuitenkin nuoret itse ovat valmiita tekemään hyvinkin erilaisia tehtäviä, kun heitä pyydetään mukaan. Nämä ristiriitaisuudet herättivät minussa mielenkiinnon tutkia asiaa tarkemmin – mikä on totta ja mikä on vain puhetta. Nuorten osallisuutta urheilun järjestötyössä on sivuttu nuorisotutkimuksissa, silti aiheesta oli tutkittua tietoa hyvin niukasti.</p> <p>Halusin selvittää mitä mieltä nuoret itse ovat urheilun järjestötyön mielekkyydestä ja tarjoaako urheilun toimintaympäristö osallisuuden mahdollisuuksia. Tutkimukseni kohdistui nuorten onnistuneisiin järjestötyöpolkuihin. Tarvitsin tietoa, millaista tukea nuori kaipaa. Järjestötoiminnan kehittämiseksi etsin nuorilta mielipiteitä siihen, millainen tuki kannustaa ja innostaa heitä jatkamaan järjestötyössä.</p> <p>Tutkimukseeni osallistui 485 nuorta 14 eri lajiliitosta. Aineiston kokosin yksilö- ja ryhmähaastatteluilla, työpajoissa kohdaten tai sähköisen Webropol-kyselyyn avulla. Vastaukset on kerätty huhti - joulukuussa 2013. Peilauspinnaksi hain tietoa myös aikuisilta. Järjestin kolmen lajiliiton seuratoimijoille pilottikoulutuksen nuorten osallisuuden mahdollisuuksista. Tein urheilun lajiliittojen päättäjille kyselyn lajiliiton toimintatavoista nuorten osallisuuden lisäämiseksi. Kyselyyn vastasi 56 prosenttia lajiliitoista.</p> <p>Pohdin tuloksia tutkivan oppimisen näkökulmasta. Reflektio kokemuksellisuuden, osallisuuden ja voimaantumisen teemoista virittivät ajatuksenjuoksuni kehittämään myönteisten yhteisöllisyyden kehämallin, jonka kautta perustelen tutkimustuloksia. Tutkimukseni tuotti tietoa nuorten onnistuneista, erilaisista urapoluista urheilun järjestötyössä. Järjestöosaajiksi kasvetaan. Ensimmäinen lähiyhteisö luo edellytykset. Valmentaja ja ohjaaja ovat keskiössä. Myönteinen kokemus auttaa jatkamaan. Nuoret osaavat ja uskaltavat ottaa vastuuta ja ideoita uutta, kun heille annetaan mahdollisuus toimia. Nuori tarvitsee kokeneempia tekijöitä tueksi. Lähtökohdat luodaan kannustamalla nuorta tekemään itse. Aikuisen tuki antaa nuorelle mahdollisuuden erehtyä.</p> <p>Työni tilaajana on Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry. Kattojärjestössä tarvitaan tutkittua tietoa ja käytännön toimintamallien kokeilemistä. Tutkimuksen ohessa kehitin toimintamalleja nuorten osallisuuden lisäämiseksi, testasin muissa toimintaympäristöissä käytettyjä malleja sekä sain tietoa lajiliittojen toimivista käytännöistä. Kokosin näistä esimerkkejä nuorten osallisuuden mahdollistamisesta kiinnostuneille sovellettavaksi omaan työkenttään.</p> <p>Tutkimuksen tarkoitus on herättää urheilun järjestötyöntekijät pohtimaan oman toimintansa mahdollisuuksia. Nuoret päivittävät tekemisen nykyaikaan ja helpottavat aikuisten työtaakkaa. Aikuiset antavat tukensa ja nuoret innostavat uusia nuoria järjestötyöhön. Urheilun toimintakentän dynaamisuus on taattu.</p>	
Asiasanat järjestötyö, vapaa-aika, osallisuus, nuoriso, urheilujärjestöt, vapaaehtoistyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Master's degree in NGO and Youth Work

ABSTRACT

Author Marita Kokkonen	Number of Pages 57
Title Adult give space – youth will thank you and do! Organization paths in sports	
Supervisor(s) Merja Kylmäkoski	
Subscriber and/or Mentor VALO, The Finnish Sports Confederation, Sirpa Korkatti	
Abstract <p>The co-operation of the adults and youth in sport organizations is a topic that creates discussion. As the education and youth manager in the Finnish Judo Association I have come across with various opinions on the topic. Some say youth are not interested in working in the sports organizations while others claim young people are willing to do different kind of tasks if asked to join in the organization. These different views caught my attention and I wanted to conduct a research looking deeper into the matter. There is not much research about the youth participation in sport organizations.</p> <p>I wanted to know how youth perceive organizational work and if the working environment in sports is offering them chances to get involved. My research is based on the success stories of young people in sport organizations. I needed information on what kind of support young people actually need, hence I interviewed youth and collected their opinions in order to develop the organizational work environment in sports world. Main questions focused on what kind of supportive activity exist and what is needed.</p> <p>485 young people from 14 different sport federations took part in my research. The paper is based on the information I collected by making both individual and group interviews. When collecting the needed information I used straight face to face –interview method and also used the online platform Webropol to receive more answers. All the interviews were made in 2013 from April to December. To give a good contrast, I also interviewed for the general secretaries of the sport federations. The questionnaire looked into what they are doing to activate the youth to participate more. 56 percent from all of the sport federations replied and took part into the research.</p> <p>The results of my research are seen from the point of view of an inquiry-based learning. Reflection of the themes of experiences, participation and empowerment helped me to create the organizational ring pattern. My research is based on this structure. The research revealed information about the success stories from the young people and their paths to the sport organizations. A person grows up into the organization. The first contact creates the presumption. The coach and the leader are in the center. Positive atmosphere and experience helps one to continue. Youth is able to create new and they are willing to take responsibility when given a chance. A young person needs experienced people around to support. The start for successful work is created by encouraging youth to do by themselves. The adult's support in the background gives the young people the possibility to make mistakes.</p> <p>VALO, The Finnish Sports Confederation, ordered the research from me. I developed a few practical examples how to get the youth participate more. I tried out the guidelines and tested how those would work in different environments. I also collected information how different sport federations are working when it comes to involving young people. I summarized all the information and made it available to anyone interested.</p> <p>The main point of the research is to make people who work in sport organizations reflect upon their own actions and possibilities. Youth know the modern ways of working and in a way they are making the workload of adults lighter. The adults on the other hand are giving their support and guidance to the youth and their responsibility is to get the young people excited to get involved into the sport organization.</p>	
Keywords organization work, leisure time, participation, youth, sport associations, voluntary work	

SISÄLLYS

1 ONKO URHEILUJÄRJESTÖISSÄ TULEVAISUUDEN TOIMIJOITA?	5
1.1 Tutkimustieto on levällään ja osin vertailukelvotonta	5
1.2 Haastan itseni oppimaan uutta ja avaamaan omia ajatuksenjuoksuja	7
2 MENETELMÄLLISIÄ TEORIAPERUSTELUJA	8
2.1 Toimintatutkimus tapauksessa	8
2.2 Urheilun 15–29-vuotiaat tulevaisuuden tekijät	10
2.3 Tutkimusprosessin monikerroksisuus	11
2.4 Kenttätyönä kohtaamista ja kyselyä	13
2.5 Tutkija tekemisen pyörteissä	15
3 TEOREETTISIA VIITEKEHYKSIÄ	15
3.1 Tutkiva oppiminen	16
3.2 Järjestössä osallisuutta ja voimaantumista	19
3.3 Kokemuksista oppia	20
3.4 Myönteinen yhteisöllisyys	21
4 NUORET HALUAVAT TILAA JA VASTUUTA	23
4.1 Nuori toimija nuorten ryhmään ja ryhmästä urheilun nuorisoon	23
4.2 Järjestötyön polkuja tallaamassa	24
4.3 Kysy mukaan, perehdytä ja ole taustatukena	29
4.4 Tällaista on hyvä tuki ja apu	31
5 AIKUISTEN AJATUKSIA AUKI KOULUTUKSILLA JA KYSELYLLÄ	35
5.1 Pilottikoulutukset ja lajiliittokysely avasi aikuisten ajatusmaailmaa	36
5.2 Järjestötyön polku näkyväksi	36
5.3 Hyviä käytäntöjä lajiliittokyselystä	41
6 TIEDOSTA TOIMINTAAN – KOKEILE JA ONNISTU	42
6.1 Myönteisen yhteisöllisyyden kehällä kokonaisuus haltuun	43
6.2 Toimenpide-ehdotuksia osallistavaan järjestötyöhön	46
7 UTELIAISUUS KUTSUU UUSILLE TUTKIMUSREITEILLE	49
LÄHTEET	53
LIITTEET	58
Liite 1. Nuorten polkuja urheilumaailmassa – Webropol-kysely	58
Liite 2. Tutkimusaikataulu	60
Liite 3. Nuoret mukaan – tietoja vaikuttajilta. Lajiliittokysely.	61
Liite 4. Nuoria urheilun järjestöpoluille – karttamerkkejä reiteille	62

1 ONKO URHEILUJÄRJESTÖISSÄ TULEVAISUUDEN TOIMIJOITA?

Kunnianhimoiseksi tavoitteeksi urheilujärjestöt ovat asettaneet, että Suomi on maailman liikkuvin kansa vuonna 2020. Urheiluseurojen toimijat ikääntyvät ja tarvitaan lisää uusia, sitoutuneita toimijoita, jotta toiminta jatkuu ja kehittyy edelleen. Urheilun ja liikunnan järjestäytymässä nuorten osallisuuden mahdollisuuksien lisäämiseen vaikuttavat mm. asenteet, seurojen ja liittojen johtamiskäytännöt, historialliset hierarkkiset perinteet, tiedon saaminen ja jakaminen sekä kansainväliset suuntaukset.

Useisiin yllä mainittuihin asioihin voidaan vaikuttaa tutkimuksella, tiedotuksella ja koulutuksella. Toimin Judoliitossa koulutus- ja nuorisopäällikkönä, joten edellä mainitut teemat kuuluvat omaan arkeeni – niin omassa lajiliitossani kuin myös lajiliittojen yhteisen toiminnan kautta. Asioiden näkyväksi tekeminen ja yhdessä toiminnan suunnittelemisen sekä toteuttaminen ovat perusasioita, jotka voidaan tehdä hyvin tai huonosti. Opinnäytetyöni vastaa omalta osalta tulevaisuuden ennakointiin sekä tuo tietoa nuorten näkemyksistä.

Opinnäytetyössäni tutkin nuorten ja aikuisten sosiaalista yhteistoimintaa erityisesti nuorten näkökulmasta. Keräsin tutkimusaineistoa nuorilta työpajoissa, haastatteluilla, seminaareissa, kyselyillä sekä heidän kirjoittamilla tarinoilla. Sain hyviä käytännön malleja aikuisilta heille suunnatussa pilottikoulutuksessa sekä lajiliittojen päättäjille lähetetyn kyselyn kautta. Tutkimusaiheeni sivuten tein eräälle seuralle tilaustyönä materiaalia päätöksenteon sekä toimeenpanon apuvälineiksi. Opinnäytetyöni tutkimusta varten keräämäni aineiston myötä syntyi erilaisia toimintamalleja nuorten osallisuuden lisäämiseksi. Kokosin oivallisia arjen ratkaisuja toimenpide-ehdotuksiksi, joita voidaan soveltaa urheilun järjestäytymässä. Kooste *Nuoria urheilun järjestöpoluille – karttamerkkejä reiteille* on tutkimukseni liitteenä.

1.1 Tutkimustieto on levällään ja osin vertailukelvotonta

Tutkimusosaaminen syntyy tutkimusta tehdessä ja halusin oppia tutkimuksesta uutta. Olen kiinnostunut nuorten omista ajatuksista – erityisesti siitä, millaisia osallisuuden mahdollisuuksia he löytävät urheilun järjestökentän toimijoina. Urheilumaalima on

tarjonnut kautta aikojen erilaisia toimintamahdollisuuksia. Yllätyin, ettei järjestötyön näkökulmasta aiheesta ole kovinkaan paljoa tutkimusta. Bergin ja Piirtolan (2014, 3, 7, 10) lasten ja nuorten liikuntatutkimuskatsauksen (N=347) mukaan yli 60 prosenttia tutkimuksista keskittyy fyysisen aktiivisuuteen ja terveyteen liittyviin ilmiöihin. Pääosin tutkimuskonteksti on koulumaailmassa; jonkin verran tutkimuksia on vapaa-ajan toiminnoissa. Osallisuuteen ja liikunnan merkityksiin liittyviä artikkeleita tai tutkimuksia oli 14 prosenttia. Tutkijat toteavat, että ”tutkimusta ja kehittämistyötä on leimannut hajanaisuus, irrallisuus, lyhytjänteisyys, pinnallinen seuranta ja osin myös vaatimaton hyödyntäminen”. Kansalaistoiminnan näkökulmasta liikunnan ympäristöissä on tutkimusta, mutta se on vertailukelvotonta, koska tietoa on hyvin hajanaista (Lehtonen & Hakonen 2013, 11). Viime vuosina urheilun seuratoiminnan kartoituksia tehnyt Koski (2013, 20) kuittaa liikunnasta kansainvälisiä vertailututkimuksia varten kerätystä aineistosta, etteivät ”ne tarjoa paljoakaan ymmärrystä yksilötason motiiveista, toiveista tai toiminnan merkityksestä tekijöilleen”.

Harisen ja Rannikon (2013) toimittamassa liikuntapamfletissa joukko nuorisotutkijoita tarkastelee urheilun ja liikunnan teemoja useista näkökulmista. Tutkijoiden huolena on, ettei nuoria kuulla riittävästi heitä koskevissa liikuntaan liittyvissä asioissa. Useissa kirjoituksissa nousee esiin tarve luoda uudenlaista tekemisen kulttuuria, jossa sukupolvien ja instituutioiden luottamussuhteita vahvistetaan. Tutkijat korostavat myös nuorten omaehtoisen toiminnan mahdollisuuksia sekä toisin tekemisen meininkiä. Näissäkin kannanotoissa on keskiössä itse liikunnan tekeminen ja sen mahdollisuudet – ei varsinaisesti järjestötoiminta osallisuuden näkökulmasta. Gretscher ja Berg (2013, 31) sivuavat aihetta peräänkuuluttaen Your Move Suurtahtuman 2011 hyvien osallisuuskäytäntöjen edelleen kehittämistä eikä unohtamista, kuten nyt tuntuu tapahtuneen. Varsinaista nuorten osallisuuteen liittyvää vertailukelpoista tutkimustietoa sain Nuorisobarometreista sekä vapaa-aikatutkimukseen ja nuorten osallisuuteen liittyvistä julkaisuista (ks. esim. Myllyniemi 2012, 2013; Myllyniemi & Berg 2013; Gretscher & Kiilakoski 2012).

Tein opinnäytetyöni Valolle, Valtakunnalliselle liikunta- ja urheiluorganisaatio ry:lle. Tunsin olevani melkoisen haasteen edessä. Nuorten osallisuutta urheilujärjestöissä pitää lisätä tulevaisuuden toiminnan takaamiseksi. Tutkimustieto on ripoteltuna ympäriinsä. Lajiliitoissa kattojärjestön toimintakulttuurin ja -rakenteiden muuttuessa

nuorten järjestötyön kehittämistoimet eivät ole ensisijainen prioriteetti vaan toiminnan stabilisointi muuttuvissa tilanteissa. Otin tutkimushaasteen vastaan innokkaana, sillä kuuntelen mielelläni kertomuksia oppivalla korvalla. Ihmisten omakohtaiset kokemukset ovat aitoja arjen tilanteita – hauskoja sattumuksia, noloja erehdyksiä, onnistuneita kokeiluja.

1.2 Haastan itseni oppimaan uutta ja avaamaan omia ajatuksenjuoksuja

On hyvin mielenkiintoista kehittää omaa tutkimusosaamista monimuotoisella tavalla – tehdä perinteistä tutkimusta haastava opinnäytetyö toimintatutkimuksen kontekstissa tapaustutkimuksellisella otteella narratiivina. Idealistisena tavoitteenani on luoda pohjaa tulevaisuuteen suuntaavalle nuorten näköiselle järjestötyön käyttöoppaalle.

Valitsemani menetelmä sopii erinomaisesti tutkimukseeni laajemmasta näkökulmasta tarkastellen – tutkimuksella saan tietoa useiden lajien onnistuneista toimista. Lajiliittojen nuorisopäälliköiden yhteisissä kohtaamisissa olen usein kuullut väitettä, että nuoria on vaikea saada mukaan toimintaan. Seurojen toiminta uhkaa hiipua, ellei toiminnalle ole jatkajia. Tähän pohdintaan etsin vastauksia. Haluan auttaa nuoren omannäköisen toiminnan vahvistumista sekä seurojen aikuisten ymmärrystä maailman muuttumiseen. Muutoksen pyörteissä löytyy varmasti uusia, yhteisiä polkuja kuljettavaksi.

Ensin suunnistan menetelmällisiin ja teoreettisiin lähtökohtiin työssäni, jotta lukijalle syntyy ymmärrystä monimuotoisen järjestötyön useista ulottuvuuksista. Mielestäni monenkirjavaa toimintaympäristöä on perusteltua tarkastella eri tulokulmista, jotta syntyy yhtenäinen ja tasapainoinen kokonaisuus. Teoreettiseksi viitekehyykseksi olen kehittänyt myönteisen yhteisöllisyyden kehän.

Käytännön kuvauksiin sukellaan luvissa neljä ja viisi, joissa kuvaan nuorten ja aikuisten sanoin nuorten osallisuutta urheilun järjestötyössä. Saamieni ajatusten ja käytännön kokemusten ja kirjallisuudesta oivaltamieni pohdintojen päätteeksi muovaan johtopäätöksiä nuorten osallisuuden lisäämiseksi sekä nuorten ja aikuisten yhteisen ymmärryksen kartuttamiseksi. Nämä oivallukset puran auki myönteisen yhteisöllisyyden kehän pyörteissä.

2 MENETELMÄLLISIÄ TEORIAPERUSTELUJA

Opinnäytetyöni on tapaustutkimuksellisella otteella tehty toimintatutkimus. Tutkimukseni sijoittuu usean tieteenalan rajapinnalle – yhteiskuntatiede, sosiologia, kasvatustiede, liikuntatiede – asemoituen nuorisotutkimuksen kontekstiin. Käsitteiden ja teorioiden liukumat ovat tyypillistä toimintatutkimukselle. Toiminnan kuluessa minun on ymmärrettävä teoreettiset merkitykset sekä osattava kuvata tutkimuksen kulku ja lopputulokset niin mukaansa tempaavasti, jotta lukijakin vakuuttuu tuloksista ja sen myötä reflektoi omia toimintatapojaan. (Ks. Rovio, Klemola, Lautamatti & Tiihonen 2007, 131, 134–135.)

Päädyin kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän valintaan, jotta voin luontevasti käyttää aineiston keräämiseen monenlaisia menetelmiä. Keräsin tutkimusaineistoa arjessa syntyneiden erilaisten tilanteiden, onnistumisien ja ongelmien sekä havaintojen myötä. Mitä -kysymysten lisäksi kysyin syitä kerrotuille asioille tai ilmiöille: miksi jokin asia oli käyttökelpoinen? Miksi sinä innostuit jatkamaan toimintaa? Kysymysten myötä ymmärrykseni tutkittavaa ilmiötä kohtaan kasvoi koko ajan. Tutkimuksen aikana tuli yllättäviä lisäpolkuja, jotka vain lisäsivät aiheeni kiinnostavuutta ja syvensivät haluani tietää enemmän. Toimintatutkimukselle tyypillisen spiraalimaisen aineiston reflektoinnin, uuden toiminnan suunnittelun ja kokeilun myötä sekä lopullisen tutkimustarinan kautta oma ammatillisuuteni järjestö- ja nuorisotyössä kehittyi edelleen. (Heikkinen 2010, 227; Heikkinen & Rovio 2007, 124; Rovio, ym. 2007, 131–132; Syrjälä 2010, 248, 253; Vilkkä 2005, 98.)

2.1 Toimintatutkimus tapauksessa

Tapaustutkimuksellisella otteella toteutettava toimintatutkimus puoltaa kokonaisvaltaisen lähestymistapansa vuoksi menetelmävalintaani. Laine ja Peltonen (2007, 108) toteavat, että tutkimuksen kuluessa pitää olla mahdollisuus ennakkokäsitysten muovaamiseen ja valintojen tekemiseen ilmiön niin vaatiessa. Tilastollisen tutkimuksen kriteerit eivät anna tähän mahdollisuutta, sillä pelkkä kyselytutkimus, survey, kerää

standartoitua tietoa, joka käsitellään kvantitatiivisesti. Muuttujien avulla toki voi tehdä jonkinlaisia päätelmiä tuloksista. (Vilkka 2005, 90.)

Toimintatutkimuksen peruspiirteisiin liittyy oleellisesti toiminnan ja tutkimuksen yhtäaikaisuus monenlaisia tutkimusmenetelmiä, triangulaatiota, hyödyntäen. Opinnäytetyöni luonnetta ja prosessia kuvaa hyvin Heikkisen ja Syrjälän (2007, 152) tulkinta laadullisen tutkimuksen perustumisesta tutkijan ymmärrykseen ja vähitellen kehittyvän tulkintaan. Tutkimuksen kohteena oleva sosiaalinen todellisuus tulee näkyväksi tutkijan kokemusten, ajatustapojen, oman kiinnostuksen ja luomiensa merkitysten muovaamana kertomuksena, **narratiivina**. (Heikkinen 2010, 219–220; Vilkka 2005, 97.)

Tapaustutkimuksellinen ote ilmenee työssäni oivallisesti. Laineen, Bambergin ja Jokisen (2007, 10) ilmausta muokaten pyrin kokonaisvaltaiseen analyysiin urheilun arkitodellisuuden tapauksessa, jossa kiinnostuksen kohteena on sosiaalinen prosessi nuorten ja aikuisten toiminnan välillä. Hyödynnän monenlaisia aineistoja ja menetelmiä sekä aiempien, vähäisten tutkimusten tuloksia. Tutkimukseni kohteena olevan tapauksen ja kontekstin raja on hyvin liukuva. Syrjälän (2010, 258) ajatukset mielesäni olen luvussa neljä kuvannut nuorten järjestötyön polkuja valloittavasti ja uskottavasti nuorten kokemusten kautta, jotta lukija saa konkreettisen käsityksen nuorten osallisuuden kokemuksista. Lukija voi saada oivalluksia toisenlaisiin toimintatapoihin nuoren tukemiseen urheilun eri konteksteissa – eikä vain kertoa nuorelle kuinka asioiden kuulu olla.

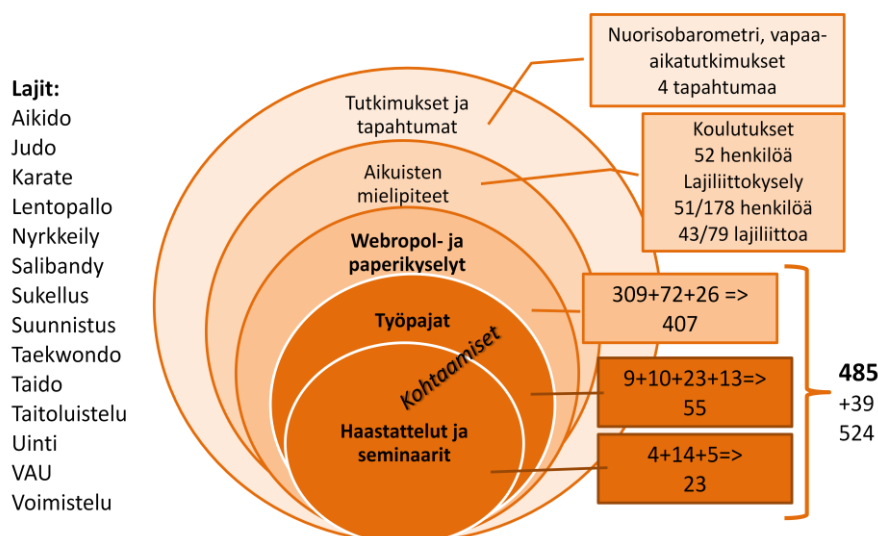
Tutkimukseni taustalla vaikuttaa vahvasti **tutkivan oppimisen** viitekehys. Olen hyvin viehättynyt asioiden tarkastelusta usean tulokulman kautta, jolloin saan monenlaista perspektiiviä pohdintoihin ja toimintaan sekä johtopäätösten tekemiseen. Mielestäni tässä työssä toimintatutkimus tapaustutkimuksellisella otteella tutkivan oppimisen viitekehyksestä katsottuna, tarjoaa oivallisen tarinan nuoren kaikenlaisista mahdollisuuksista osallistua monenlaiseen urheilun järjestötoimintaan.

2.2 Urheilun 15–29-vuotiaat tulevaisuuden tekijät

Tutkimukseni kohderyhmänä ovat urheilujärjestöjen nuoret toimijat. Nuoren määritelmää iän mukaan on useita, riippuen kenen näkökulmasta nuoruutta tarkastellaan. Rajasin tutkittavat nuoret ikäryhmään 15–29-vuotiaat. Yläikäraja perustuu Nuorisolaikiin, jossa 1 luvun 2 §:ssä nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita. Ajankäytön joustavuuden vuoksi määrittelin alaikärajan näin, jolloin minun ei tarvinnut pyytää erikseen tutkimuslupaa nuorten vanhemmilta vaan nuoret päättivät itse osallistumisestaan tutkimukseen. Periaatteessa yli 12-vuotias lapsi voi itse päättää osallistuuko tutkimukseen. Tutkija voi halutessaan informoida asiasta lapsen huoltajia. Päätösvalta on kuitenkin lapsella – lapsella on oikeus tulla kuulluksi. (Kuula 2006, 147, 149.) Tutkimuksen ikärajoituksessa huomioin, että useat nuoriin liittyvät tutkimukset ja kartoitukset on rajattu tällä ikäskaalalla (ks. esim. Myllyniemi 2014b), jolloin tulosten vertaaminen muihin tutkimuksiin on relevantimpaa.

Lähtökohtana tutkimukselle oli vapaaehtoisuus. Esittelin tutkimusaiheeni urheilun ja liikunnan nuorisovastaavien kokouksessa maaliskuussa 2013, jolloin halukkaat lajiliittot ilmoittautuivat tutkimukseen. Mukana oli 14 eri lajiliittoa: aikido, judo, karate, lentopallo, nyrkkeily, salibandy, sukellus, suunnistus, taekwondo, taido, taitoluistelu, uinti, VAU ja voimistelu. Tutkimuksen nuoret valikoituivat kunkin lajiliiton nuorisopäällikön kautta, lajiliiton valitsemalla tavalla: työpaja, haastattelu tai esitys, paperikysely tai sähköinen Webropol-kysely (liite 1), joka on kysely- ja tiedonkeruuohjelma. Noudattaen tutkimuseettisiä periaatteita tiedotin kaikkia tutkimukseen osallistuvia kattavasti tutkimuksen tarkoituksesta, tavoitteesta, menetelmistä sekä osallistumisen vapaaehtoisuudesta jo tutkimusjoukkoa etsiessäni, haastattelujen alussa sekä kyselyn saateviestissä. (Vrt., Kuula 2006, 106, 121.)

Tutkimuksessa oli mukana kaikkiaan 485 nuorta eri tavoin (kuvio 1). Yksilö- tai ryhmähaastattelujen kautta kohtasin 18 nuorta ja luentotilaisuuksissa viisi esiintyjää. Työpajoihin osallistui 55 nuorta. Kyselyjen kautta tavoitin 407 alle 30-vuotiasta vastaajaa. Tämän lisäksi Webropol-kyselyyn vastasi 39 yli 29-vuotiasta henkilöä ikärajoituksesta huolimatta. Myös alle 15-vuotiaita löytyi tutkimusaineistosta 38 henkilöä, jotka otin mukaan analyysiin. Kokonaisaineistoksi kertyi lukumääräisesti 524 henkilön mielipiteet. Tutkimusaikataulu on liitteessä 2.

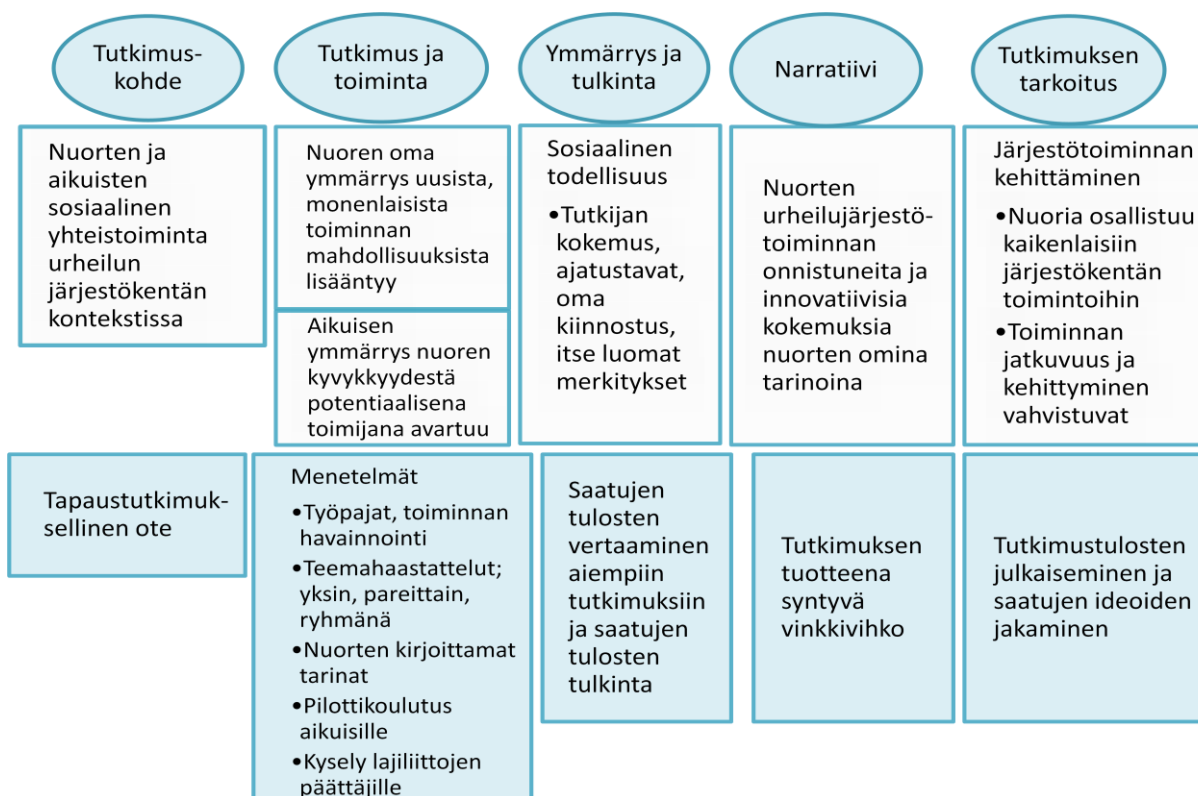

Kuvio 1. Tutkimukseen osallistuneet lajit, aineiston keruu sekä vastausten määrät.

Tilastollisessa tutkimuksessa on tarkkaan määritelty tutkimuksen kohteen mukainen perusjoukko, josta otetaan pienempi otos tarkempaan analyysiin. Saatuja tutkimustuloksia verrataan suurempaan joukkoon ja sen perusteella tehdään yleistyksiä. (Valli 2010, 114; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 136.) Työssäni tutkin yksilöiden kautta yhteisöjen tapaa toimia. Tutkittavat tapaukset määrittyvät nuorten onnistuneille kokemuksille järjestötyössä. Jokainen yksilö toimii omalla tavallaan, eikä sen perusteella voi tehdä yksiselitteisiä yleistyksiä. Mahdollisimman monipuolisen aineiston avulla pyrin kuvaamaan tutkimani ilmiön eri ulottuvuuksia perusteellisesti. Tutkimuksessani on kyse tarkoituksenmukaisesti valkoidusta, pienestä joukosta, jonka ääni pitää kuulua. Ensisijaisesti tarkastelen haastattelujen sekä seminaariesityksen mukaisia nuorten järjestötyöpolkuja, joita täydennän työpajojen nuorten mielipiteillä. Vertailupohjaa haen vielä laajemmalla verkkokyselyllä. En kuitenkaan hae määrällistä vaikuttavuutta vaan pyrin löytämään ilmiölle merkityksiä ja ymmärrystä nuorten osallisuuden mahdollisuuksien lisääntymiselle. (Ks. Hirsjärvi, ym. 2010, 133, 160; Laine, ym. 2007, 9, 12; Vilka 2007, 126–127.)

2.3 Tutkimusprosessin monikerroksisuus

Työni on monimuotoinen kokonaisuus, jonka olen hahmotellut kuvioon 2 kolmelle eri tasolle. Yläriivi kertoo toimintatutkimuksen kulkua teoreettisesti. Keskellä olen kuvannut mitä teoreettiset asiat tarkoittavat käytännön kenttätyössä. Alimmalla rivillä hahmotellen samat asiat tutkimuksen käytännön toimintana.

Kuvio 2. Teoriaa, toimintaa ja tutkimusta – Aikuinen, anna tilaa – nuori kiittää ja tekee. Urheilun järjestötyön polkuja.

Tutkimukseni ennakkokäsityksenä on, että nuoret ovat pystyviä tekijöitä erilaisissa järjestöaktiivien tehtävissä, jos osaavat aikuiset vain antavat nuorille mahdollisuuden toimia heidän omilla tavoillaan. Pyrin selvittämään tätä dilemmaa nuorten ja aikuisten yhteisessä toiminnassa järjestötyön sosiaalisessa kontekstissa. Laine, Bamberg ja Jokinen (2007, 10) viittaavat Robert E. Staken (1995, 4) ilmaisuun, että tapaustutkimuksessa on merkityksellisintä selvittää, mitä tutkittavasta tapauksesta voi oppia.

Tutkimuksessani nuorten omat mielipiteet ovat tapaus ja tutkimuksen kohteena ovat millaiset asiat lisäävät nuorten osallisuuden mahdollisuuksia urheilumaailmassa. Haluan kerätä tietoa arjen tilanteissa, jotta oma ymmärrys lisääntyy niin nuorten mielipiteiden kuin aikuisten ajatusten kautta. Tutkimukseni lopullinen tavoite on kehittää urheilun järjestötoimintaa kahden erilaisen tulokulman kautta – nuoret osaavat tehdä ja tulevaisuuden toiminta on taattu. Aikuisia toimijoita tarvitaan nuorten toiminnan tukena ja nuoret tuovat helpotusta konkareiden työtaakkaan järjestöiden arjessa.

2.4 Kenttätyönä kohtaamista ja kyselyä

Laadullinen toimintatutkimus mahdollistaa joustavuuden ilmiöiden tutkimuksessa sekä laajan tavan kerätä aineistoa. Selvitin ilmiötä luonnollisissa ympäristöissä havainnoinnin ja haastattelujen kautta, jolloin tapahtuman kulkua ei voi tarkkaan määrittellä ennalta. Toisaalta työpajoissa ja haastatteluissa tutkijana voin vaikuttaa asioihin. Keräsin tietoa myös nuorten kirjoittamien tarinoiden kautta sekä kyselytutkimuksella. Menetelmä-, aineisto- ja analyysitriangulaation avulla sain toisiaan täydentävää tietoa, jolloin tutkimustulokset edustavat vahvemmin nuorten ajatuksista. (Ks. Laine, ym. 2007, 11, 24; Lehtonen 2007, 251.)

Käytin **kyselylomaketta** (liite 1) saadakseni taustatukea autenttisten tilanteiden havainnoille sekä kasvokkain tehdyille **kohtaamisille**, jotka ovat tämän tutkimuksen keskiössä. Halusin saada nuorten oman äänen kuuluville nuorten osallisuuden mahdollisuuksista ja ymmärrystä, kuinka he mieltävät oman tulevaisuutensa järjestötoiminnan kontekstissa. Minua kiinnostaa mikä on innostunut nuorta jatkamaan seura-toiminnan parissa ja millainen tuki on ollut avuksi. Näillä tiedoilla tavoittelen asioita, joihin urheilujärjestöissä voidaan vaikuttaa ja joita ei ole mahdollisesti ymmärretty toiminnan aktivaattoreina.

Työpajalla tässä tutkimuksessa tarkoitan nuorten kohtaamista lajiryhmänä. Pidin neljä työpajaa viidelle lajiliitolle. Kokoonkutsujana oli lajiliiton nuorisopäällikkö tai vastaava nuorten edustaja. Työpajat kestivät noin puolitoista tuntia. Jokainen kohtaaminen oli hieman erilainen nuorten tilanteen mukaan. Funktioina olivat nuorten tiimin kokous ja kahden lajin yhteistyö, nuorten lajileiri, uuden toiminnan aloittaminen ja nuorten ohjaajien leiri. Aiheiltaan työpajat olivat samanlaisia: nuoret pohtivat ryhmässä omia vahvuuksiaan sekä mahdollisuuksiaan ja syitä osallistua omassa seurassa tai lajiliitossa järjestötoimintaan. Ensimmäistä suunnistuksen ja judon (N=9) yhteistä työpajaa en nauhoittanut, mutta muut kolme – uinnin (N=10), nyrkkeilyn (N=23) sekä sukelluksen (N=13) – työpajaa nauhoitin ja litteroin. Työpajojen kautta kohtasin yhteensä 55 nuorta.

Yksilöhaastatteluja tein neljälle nuorelle. **Ryhmähaastatteluun** osallistui yhteensä 14 nuorta, kahdessa eri ryhmässä. Haastattelujen lisäksi osallistuin kahteen **tilaisuus-**

teen, joissa nuoret (N=5) kertoivat omakohtaisia onnistuneita kokemuksia järjestötyöstä. Ensimmäistä haastattelua en tallentanut, mutta muut haastattelut ja esitykset nauhoitin sekä litteroin. Nauhoitettua aineistoa kertyi yhteensä seitsemän ja puoli tuntia. Työpajojen ja haastattelujen tuloksista käytän tässä työssä mainintaa *Kohtaaminen* ja sen perässä on *numero*. Tutkimukseen osallistuneiden anonyymiuden suojaksi päätin olla erottelematta haastatteluja ja työpajoja. Nuoret ovat osallistuneet tutkimukseen vapaaehtoisesti ja lupa kohtaamisten nauhoittamiseen on kysytty erikseen.

Kyselystä tein **paperisen pilottilomakkeen** kamppailulajien yhteiselle Your Fight -leirin osallistujille (N=26). Nämä tulokset eivät ole mukana varsinaisessa analyysissä, mutta olivat erittäin tärkeä osa tutkimuksen kulkua. Leirillä itse ohjeistin kyselyn. Palautteen jälkeen muokkasinkin lomaketta toimivammaksi, jotta saisin tarkempaa tietoa. Nuoret eivät ymmärtäneet kaikkia olemassa olevia mahdollisuuksia – tai kysymyksiäni. He eivät osanneet kuvata järjestömaailmaan liittyvää aikuisilta saatavaa apua. Lähtökohtaisesti en halunnut muotoilla kysymyksiä liian johdatteleviksi, mutta näin en saanut haluamaani tietoa. Lopullisen muotonsa syyskuun 20. päivä avattu Webropol-kysely sai kesäkuussa uimareille tehdyn paperikyselyn jälkeen. Uimaliiton koulutusvastaava sekä seuratoiminnasta vastaava henkilö jakoivat ja ohjeistivat leirillä paperisia kyselylomakkeita nuorille aktiivisille toimijoille (N=16). Vastaavasti toimivat Judo-liiton aluekouluttajat kahdessa eri koulutuksessa varaten aikaa osallistujille (N=33) kyselyyn vastaamiseen. Lentopalloliiton kanssa todettiin, että kysely toteutetaan paperikyselyinä, jonka ohjeistaa kohderyhmälle (N=23) huippu-urheilupäällikkö. Paperikyselyillä tavoitin yhteensä 72 nuorta. Tutkimuksessa näiden nuorten mielipiteet on koodattu *Nuoret 2. -kysely*.

Vastaava kysely tehtiin myös **Webropol-kyselyinä** sähköisesti syys-joulukuun aikana. Tein lajiliitojen yhteyshenkilöille sähköpostiviestinä saateviestin vastauslinkkeineen helpottaakseni heidän työtään. Lähetin toimeksiannon heille 20.9.2013. Vastauksia karhusin kerran nuorisopäälliköiden kautta lokakuun alussa. Vastaajia oli kaikkiaan 348, joista alle 30-vuotiaiden nuorten osuus on 309. Suljin kyselyn 19.12.2013, sillä joulukuussa ei enää tullut vastauksia. Surveyyn vastausprosentteja on haasteellista laskea eivätkä ne ole vertailukelpoisia keskenään, sillä aineistonkeruutavat vaihtelivat. Taidoliiton ja taitoluisteluliiton nuorisopäälliköt lähettivät kyselyn suoraan kaikille kohdeikäryhmään kuuluville nuorille. Muut sähköisen kyselyn valinneet lajiliitot

lähettivät kyselyn omiin seuroihinsa, joista seurojen vastuuhenkilöt lähettivät kyselyä edelleen nuorille. Joten tarkkaa tietoa lähetetyistä kyselyistä ei ole. Tästä kyselystä tutkimuksessani on koodi *Nuoret 1. -kysely*.

2.5 Tutkija tekemisen pyörteissä

Tutkimuksessani osallistuin toimintaan haastattelijana sekä kouluttajan ominaisuudessa, jolloin vääjäämättä vaikutin nuorten työskentelyyn ainakin välillisesti. Lehtosen (2007, 246) mukaan toimintatutkimukselle on tyypillistä, että tutkija on osallinen tutkimuksessa, toiminnan arvioinnissa sekä reflektoi omaa osuuttaan. Tunnistan itseni toimintatutkijan roolista, jonka mukaan he ”haluavat muuttaa ja parantaa käytäntöjä” (emt., 246).

Olen huomionnut tutkijan roolini siitäkkin näkökulmasta, etten voi syöttää kaikkea omaa innostustani nuoriin aiheen tiimoilta liian vahvasti, ettei se vääristä heidän mielipiteitään. Kuulan (2006, 165–166) ajatuksiin tukeutuen olen reilusti kertonut nuorille oman osuuteni tutkimuksessa sekä omat myönteiset kokemukset nuorten osaamisesta.

Pidän elämänmakuisista tarinoista. Uteliaisuus asioihin, ilmiöihin ja ihmisiin pitää minua liikkeessä etsimässä uusia polkuja, joille lähteä. Triangulaation avulla tutkimalla ja etsimällä löydän uutta ja saan vahvistusta vanhalle. Multimethodinen tutkimusote myös laajentaa ja monipuolistaa tutkimusta sekä vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta.

3 TEOREETTISIA VIITEKEHYKSIÄ

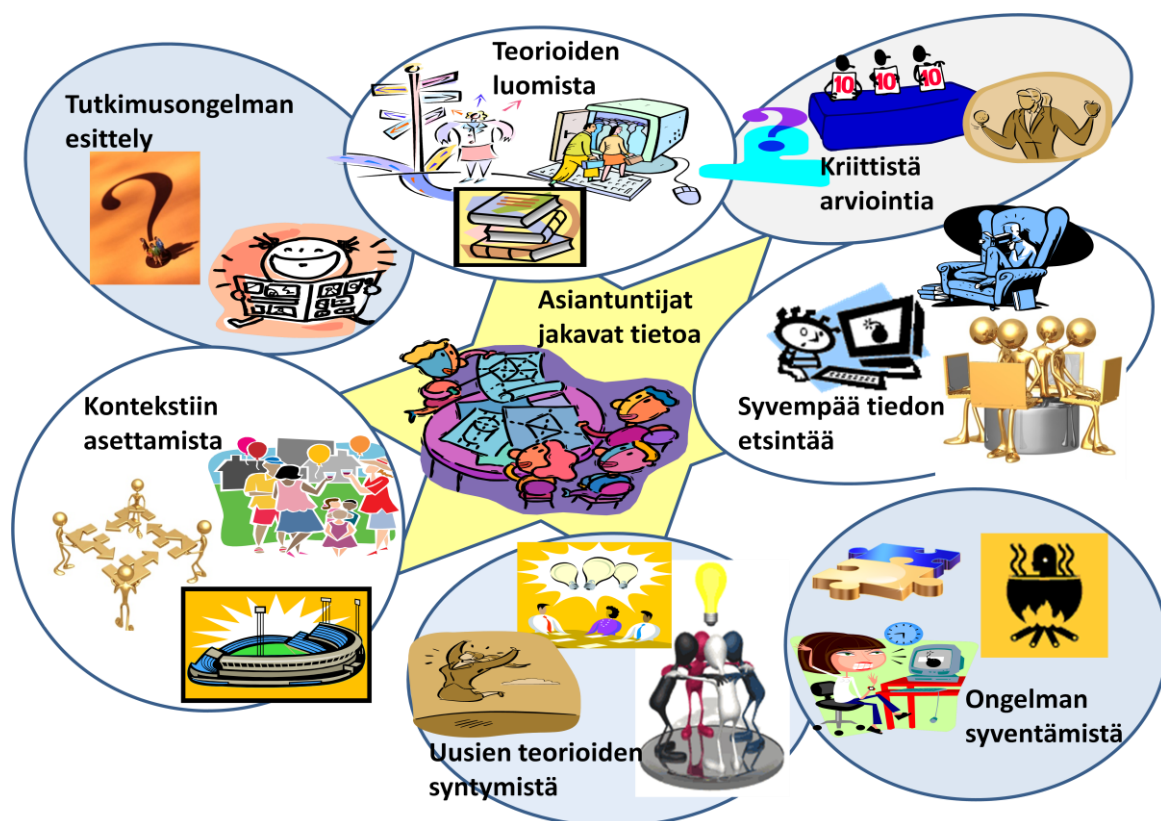
Tutkimusmenetelmien näkökulmasta työni on monimuotoinen – sitä se on myös teoreettisesta viitekehyksestä tarkasteltuna. Ei ole olemassa yhtä oikeaa vaan samaa asiaa voi tarkastella hyvin monin eri sanoin, termein ja käsittein monenlaisista näkökulmista. Venkula (2005, 25–26) toteaa mukavasti ihmisen rakentavan maailmaa

niistä asioista, jotka hän on sanoittanut. Käsitteet muodostuvat usean eri asian osista, joita on yhdistelty uudelleen. Tutkimuksessa uskallankin, Venkulaan tukeutuen, ihmetellä nuoren osallisuutta järjestötyössä sekoittamalla erilaisia näkemyksiä saaden itselle merkityksellisiä, tutkimustani eteenpäin vieviä tuloksia.

Tutkiva oppiminen on yksi lähtökohta. Osallisuus ja voimaantuminen värittävät koko tutkimusta. Kolmannen tulokulman tuo kokemuksellinen oppiminen. Tutkimukseni tulokset kiteytän myönteisen yhteisöllisyyden kehänä, jonka olen luonut yhteisöpedagogi YAMK-opintohini kuuluvan yhteisöllisyyden opintojaksolla, yhteisöjen toimintaa tutkiessani.

3.1 Tutkiva oppiminen

Opinnäytetyössäni tutkimus ja toiminta vuorottelevat keskenään, sekoittuvat ymmärryksen ja tulkinnan tuottamiin uusiin ajatuksiin, mistä seuraa uutta tutkimusta ja toimintaa. Urheilun meneillään oleva laaja rakennemuutos liikunnan ja urheilun kattojärjestöjen yhdistymisen myötä vaikuttaa omaan työhöni. Pysyäkseni muutoksen mukana monimuotoistuvassa Suomessa ja vaikuttaakseni kehitykseen hallitusti, hyväksyn muuttuvan maailman. On kehitettävä uusia ajattelun ja älykkään toiminnan välineitä ja suunnattava arjen tekeminen yhteiseen tulevaisuuteen. Tutkivan oppimisen viitekehyksessä tutkimukseni on mielenkiintoista oppimisen ja tiedonrakentamisen palapeliä, jota olen mallintanut kuvioon 3.

Kuvio 3. Tutkivan oppimisen viitekehys. Mukailtu Hakkarainen, Lonka & Lipponen 2008, 300.

Tutkimukseni kaikissa kohtaamisissa osallistujat olivat oman asiansa asiantuntijoita – olivatpa he nuoria toimijoita, aikuisia osallistujia, kollegoitani tai esiintyjä eri tilaisuuksissa. Lähtökohtana oli kriittistä arviointia ristiriitaiseen ongelmaan: nuoret eivät tiedä kuinka päästä mukaan järjestötoimintaan – oletetaan, ettei nuoria kiinnosta järjestötyö. Haen vastauksia keskeisten käsitteiden arkikirjoittamisen avulla. Haluan lisätä käsitteiden merkityksiä arjen toiminnassa. Yhteisöllisen tiedonkeruun ja kokemusasiantuntijuuden kautta etsin ratkaisuja uusiin mallinnuksiin muiden toimijoiden kanssa; huomioiden erityisesti nuorilta tulleet ideat ja ratkaisut.

Tutkimukseni aikana opin asioita yhdessä järjestötoiminnan nuorten ja aikuisten kanssa sekä kävin hienoja oivallusdialogeja lajiliittojen kollegoideni kanssa. Ensimmäinen nuorten työpaja huhtikuussa tuotti tietoa nuorilta hyvin moniulotteisesti. Sen perusteella tein ensimmäisen kyselylomakkeen, jota jouduin muokkaamaan toimivammaksi.

Tutkivan oppimisen peruseriaatteet huomioivat kognitiivisen näkökulman, ihmisiä tarkastellaan yhteisöjen jäseninä kulttuuripsykologian silmälaseilla sekä oppiminen käsitetään tutkimusprosessina (ks. Hakkarainen, Lonka & Lipponen 2008, 298). Tästä viitekehuksesta käsin oli helppo heittäytyä asioiden konkreettiseen ja käytännölliseen kokeiluun. Pilottikyselyn sekä ensimmäisen työpajan jälkeen minulla oli useita vaihtoehtoisia toteutustapoja tarjottavaksi eri lajien käyttökelpoisimmalle aineistonkeruulle. Työni edetessä nuorille suunnatut työpajat muuttivat muotoaan tilanteiden mukaan. Ymmärrykseni ja tulkintani tutkimaani ilmiötä kohtaan lisääntyivät sekä saivat uusia muotoja. Toimintatutkimukselle tyypillinen syklimäisyys oli ilmeistä – uudesta oivalluksesta jalostui käytännön kokeilua. (Ks. Heikkinen, Rovio & Kiilakoski 2007, 78–82; Heikkinen 2010, 221–222.) Syksyllä 2013 Uima- ja Taitoluisteluliiton kollegoiden kanssa ideoimme uutta *Nuorten osallisuus* -koulutusta aikuisille toimijoille. Tampereen Liikuntamaan aikaan (9.11.2013) järjestetty *Nuorten Toimijoiden Foorumi* eri lajiliittojen nuorille syntyi yhteisestä ideasta vammaisurheilun nuorten työpajaa suunniteltaessa. Kaiken tutkimusaineiston jo olleessa kerättynä ja luettuani lukuisia tutkimuksia nuorten osallisuudesta koulu- ja kuntaympäristöstä, keräsin vielä helmikuussa 2014 kyselyllä vertailutietoa nuorten osallisuudesta lajiliittojen vaikuttajilta.

Tutkivassa oppimisessa selvitetään kuinka yksilölliset ja kulttuuriset prosessit ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja pelaavat yhteen (ks. Hakkarainen, ym. 2008, 296). Työssäni tarkastelen ongelmia, joihin ei ole yksiselitteisiä vastauksia. Ratkaisuja rakentui vuorovaikutuksessa fyysisissä ja sosiaalisissa toimintaympäristöissä: työpajoissa, koulutuksissa sekä palavereissa. Oivaltamieni ratkaisujen avulla pyrin mallintamaan uudenlaisia oppimisen ja opettamisen käytäntöjä nuorten osallisuuden lisäämiseksi – niin nuorille kuin aikuisillekin. Tutkimuskohteena oleva nuorten ja aikuisten sosiaalinen yhteistoiminta ja oma käytännön kokemukseni urheiluelämässä tukevat tutkimuksen ilmiöiden ymmärtämiseen pyrkivää tarkastelutapaa.

Tutkivan oppimisen prosessit kulkevat joustavasti tilanteiden mukaan – ei tietyssä ennalta säädetyssä järjestyksessä. Samansuuntaisena prosessina olen ymmärtänyt toimintatutkimuksenkin etenevän. Heikkisen (2010, 214) mukaan toimintatutkimuksessa onkin kyse enemmän tutkimusstrategisesta lähestymistavasta. Määrittely sopii oppinnäytetyöni olemukseen, sillä eri tavoin kerätyn tutkimusaineiston avulla sain tie-

toa nuorten itsensä mielestä hyvistä osallisuuden lisäämisen käytännöistä urheilun järjestötyön kontekstissa. Luvussa neljä tarkastelen teemoja syvemmin.

3.2 Järjestössä osallisuutta ja voimaantumista

Nuorten osallisuus ja voimaantuminen liittyvät keskeisesti tutkimukseeni, kun etsin vastauksia arvoitukseen nuorten osallisuuden erilaisista mahdollisuuksista urheilun järjestökentässä. Avaan tässä työssä osallisuuden käsitettä kansalaistoiminnan ja vaikuttamisen kautta, nämä teemat kietoutuvat järjestötoiminnassa vääjäämättä toisiinsa (vrt. Kiilakoski, Gretschel & Nivala 2012, 24). Dynaamisessa ja tulevaisuuteen luotaavassa järjestössä pitää toimia yhdessä eri sukupolvien kanssa, joten tarkastelen voimaantumisen käytännön toimintamalleja.

Kansalaistoimintaa voidaan tarkastella oikeuksien ja velvollisuuksien näkökulmasta, jolloin se on muodollinen ilmiö ja ikään kuin annettu jäsenyys. Kun kansalainen toimii yhteiskunnassa, hän on toiminnallisessa roolissa. Tällöin puhutaan toiminnallista ilmiöstä ja osallistuvasta jäsenyydestä. Kokemuksellisen ilmiön mukaan jäsenyys on koettua ja nuori kokee kuuluvansa johonkin. Kansalaistoiminta on poliittista, sosiaalista, kulttuurista tai taloudellista toimintaa sekä palveluiden käyttäjänä olemista. (Emt., 19–20.)

Osallisuus on kuulumista yhteisöön. Kansalaisuus on jäsenyyttä yhteisössä, joka on luonteeltaan poliittista, jossa kansalainen pyrkii yhteisen asioiden hallitsemiseen ja hoitamiseen yhteisön jäsenten yhteistoiminnalla. Osallisuuden näkökulmasta nuorten pitää oppia toimimaan – ei vain toistamaan vallitsevia käytänteitä. Aina samoin toimimalla tuotetaan vain sopeutujia. Järjestelmän on oltava joustava, jotta voidaan uudistua. Tarvitaan kriittistä arviointia, muutostarpeiden huomaamista, luovaa toimintaa itsekriittisen rakentavasti, jotta saadaan aikaan muutosta. Nuoren näkökulmasta osallisuus – siis aito tekeminen ja vaikuttaminen – mietityttää. Millä tavoin ja onko nuorilla mahdollisuutta vastustaa, hidastaa ja kyseenalaistaa aikuisten toimintaa ja päätöksiä? (Ks. emt., 15–24.)

Yleisesti tunnetun Maslowin tarvehierarkian mukaan yksilöllä on tarve kuulua johonkin. Suotuisissa olosuhteissa kasvaneen ja toimineen nuoren elämässä on hyviä vuo-

rovaikutussuhteita ja luottamusta, joiden avulla hän voimaantuu sekä osallistuu erilaisiin itselleen merkityksellisiin toimintoihin. Yksilö on osallinen omassa yhteisössään silloin, kun hän on voimaantunut. Siitosen (1999, 117) mukaan voimaantuminen on henkilökohtainen prosessi, eikä sitä voi antaa toiselle.

Aikuisina emme voi tehdä asioita nuoren puolesta, mikäli haluamme tukea hänen osallisuuttaan ja sen myötä nuoren voimaantumista. Urheilun järjestötyössä on tarjolla monenlaisia tehtäviä. Kun nuorella on vapaus valita, hän sitoutuu toimintaan. Voimaantumisprossin avaintekijöitä ovat koettu vapaudentunne, turvallisuus, luottamus, avoimuus, tasa-arvoisuus ja hyväksyntä (emt., 15–16). Siitosen (1999, 21) voimaantumisteorian mukaan ihmisten kokemukset omaan voimaantumiseen liittyvistä teki-jöistä ovat kuitenkin yksilökohtaisia, eikä niitä voida yleistää. Hän toteaa kuitenkin, että voimme päästä asioista selville, jos kysymme kokemuksista henkilöiltä itseltään. Opinnäytetyöni perustuu nuorten omien mielipiteiden selvittämiseen. Nuorten koke-
mien myönteisten asioiden kautta kerron hyvistä ja toimivista malleista, joita jokainen voi soveltaa parhaaksi katsomallaan tavalla.

3.3 Kokemuksista oppia

Tutkivan oppimisen viitekehyksessä tekeminen ja yhdessä asioiden työstäminen on keskiössä, joten kokemuksen kautta oppiminen on luonteva näkökulma tutkimuksel-
leni. Deweyn kokemusfilosofian mukaan kokemusten analysoinnin kautta ymmärrys toiminnan seurauksista kasvaa sekä samalla kirkastuu toimintaympäristön olosuhteet ja sen tarjoamat mahdollisuudet (Alhanen 2013, 127).

Oppiminen on oivallusmatka omaan osaamiseen. Formaali koulutus tarjoaa useita vaihtoehtoja. Nonformaalin oppimisen tilat ja paikat tunnustetaan ja tunnistetaan nyky-yhteiskunnassa aiempaa vahvemmin. Tässä työssä kokemuksellinen oppiminen on relevantti katsontakanta, sillä etsin vastauksia nuorten kokemuksista. Kupias (2007, 109) kuvaa Kolbin kokemuksellisen oppimisen mallin keskeiseksi asiaksi omakohtaisen kokemuksen, jonka kautta asiaa reflektoidaan. Erilaisten pohdintojen tuotteena voidaan käsitteellistää omaa kokemusta tai miettiä sen yleistämistä. Ajatus-
ten myötä kehittyy uusia toimintamalleja, joita kokeillaan. Tästä syntyy jälleen uusia kokemuksia, joita arvioidaan. Oppimisen ytimenä on toiminnan muuttaminen ilmiöi-

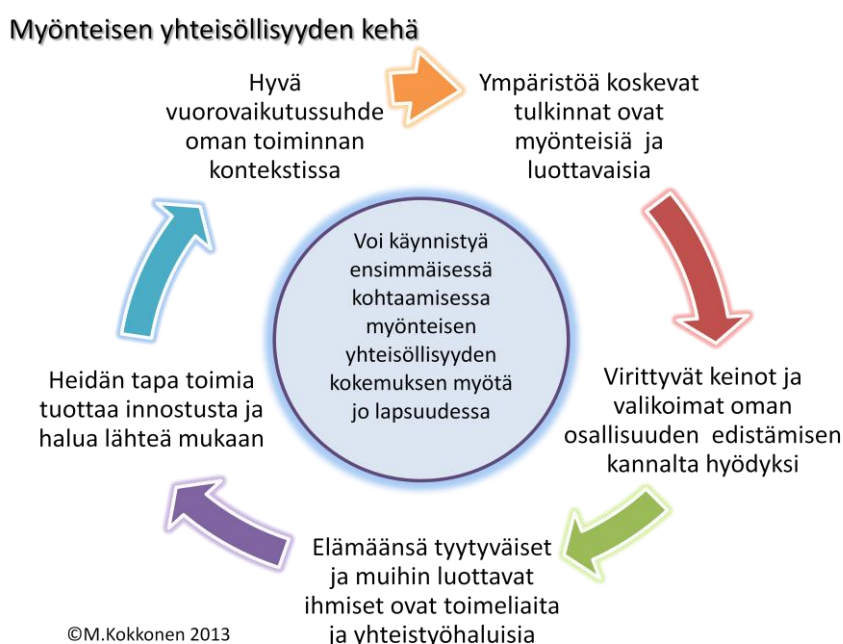
den ja asioiden tutkimiseksi oman kokemuksen kautta, mistä syntyy uutta tietoa. (Ks. myös Alhanen 2013, 126–127.) Toiminnassa syntyy onnistumisia sekä suunnitelmista poikkeavia lopputuloksia. Usein ne asiat, jotka eivät onnistu ensitekemällä, tuottavat lopulta merkittävämmän oivalluksen tarkastella asioita toisin. Olen oppinut nuorten kanssa työskennellessäni valtavasti. Tutkimuksellani halusin tuoda nuorten mielipiteet julki sekä saada vahvistusta kokemukseni kautta syntyneelle tiedolle.

3.4 Myönteinen yhteisöllisyys

Yhdessä tekemällä oma toiminta rikastuu. Mukavat oivallukset lisäävät halua sitoutua yhteisöön. Yhteisö on enemmän kuin ryhmä. Raina (2012, 12) perustelee asian näppärästi yhteisön yhteisillä arvoilla ja tavoitteilla, jotka on sovittu yhdessä. Liikunta- ja urheilumaailma tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia nuorille myönteisen yhteisöllisyyden kokemuksiin, mikä kasvattaa nuoren sosiaalista pääomaa. Tämä vahvistaa psyykkistä jaksamista. Keskinäinen luottamus kasvaa, verkostoituminen on luontevaa sekä kaikenlainen vastavuoroinen tekeminen on ydintoimintaa. Dialogisuus mahdollistaa erilaisten toimijoiden kohtaamisen ja tuo tilaisuuden oppia toisilta. Oikeudenmukaisuus on erojen huomioimista kaikessa tekemisessä. (Ks. Manka, Kaikkonen & Nuutinen 2012, 16–17.)

Yhteisöllisyyden dilemmaa pohtiessani suhteessa nuorten osallisuuden lisäämiseen urheilun järjestötyössä kehitin myönteisen yhteisöllisyyden kehän (kuvio 4). Lähtökohtana oli Kortteisen & Elovainion (2012, 154) teksti, jossa tarkasteltiin huono-osaisuuden periytymistä. Käänsin katsontakannan myönteiseksi ja hahmottelin aiheesta kuvion, jotta kokonaisuus selkiytyy. Myönteisen yhteisöllisyyden kehässä kukin vaihe ruokkii seuraavaa. Kasvava nuori liittyy omaan sosiaaliseen kulttuuripiiriinsä ja toimii sisäistämiensä perinteiden ohjaamilla tavoilla. Kun liittyminen yhteisöön onnistuu, toiminta ja tehtävät tuovat itselle merkitystä ja luottamus muihin lisääntyy. Nuori kokee, että yhdessä tekemällä ja kokemuksilla jakamalla hän voi vaikuttaa asioihin. Kontekstisidonnaiset kulttuuriset tai sosiaaliset normit ohjaavat toimintaa. Luottamus mahdollistaa rakentavan dialogin. Myönteinen tapahtumaketju alkaa toistaa itseään. Mitä tiiviimmin yksilö tuntee kuuluvansa yhteisöön, sitä voimaantumemmaksi hän itsensä kokee. Myönteisen yhteisöllisyyden kehässä nuoren subjektiiviset

osallisuuden kokemukset ja mahdollisuudet yhteisössä kasvavat. Nuorena saadut myönteiset voimaantumisen kokemukset rakentavat polkua myös tulevaisuuden päämäärille. Myönteisen yhteisöllisyyden kehän lanseeraaminen nuorten järjestötoimintaan on yksi tiedon lisäämisen väylä. (Vrt. Kortteinen & Elovainio 2012, 154; Siitonen 1999, 117–120; Kokkonen 2012.)

Kuvio 4. Myönteisen yhteisöllisyyden kehä.

Nuoret kokevat järjestöt myönteisen yhteisöllisyyden luojina ja vaalijoina. Vapaaehtoistoiminnan katsotaan perustuvan muuhun kuin paktoon, vaikkakin se vaatii sitoutumista toimintaan. Sosiaalinen kanssakäyminen on merkityksellistä; motivoivina tekijöinä ovat kaverit, halu kuulua isompaa joukkoon sekä uuden oppimisen into. Myös hyötynäkökulma nousee esiin, jolloin vapaaehtoistoiminnasta haetaan meriittiä kouluun ja työtä varten tai osaksi opintojen vapautusta. Raadollisena puolena nuoret pitävät vapaaehtoista järjestötyötä riitelynä, hyväuskoisten hyväksikäyttönä, ilmaisena työvoimana ja rahankäyttöä väärään paikkaan. Mielikuvat syntyvät siitä, millaisen kuvan järjestöt antavat itsessään ulospäin ja miten se herättää nuorissa luottamusta. (Lundbom & Eskelinen 2012, 183–184.) Järjestöjen toimijoiden on hyvä pysähtyä analysoimaan omia viestejään toiminnastaan. Onko urheilujärjestöissä ajateltu, että myös järjestötyö on nuorten mielestä yhtä innostavaa kuin itse urheileminen?

4 NUORET HALUAVAT TILAA JA VASTUUTA

Nuorten kanssa toimiminen on mielenkiintoista. Nuorten tarinoista on löydettävissä monimuotoisia polkuja järjestötyöhön. Ei ole olemassa vain yhtä oikeaa mallia eikä sellaista toimintatapaa, miten on aina ennenkin tehty. Olen hahmotellut nuorten tarinoilla erilaisia malleja, joiden kautta kohtaamani nuoret ovat tulleet mukaan ja innostuneet jatkamaan järjestötyön tehtävissä. Järjestötyöllä tarkoitan tässä urheilujärjestötyössä kaikkea toimintaa, joka ei ole omaa varsinaista lajiharjoittelua.

4.1 Nuori toimija nuorten ryhmään ja ryhmästä urheilun nuorisoon

Tulosten tulkinnan keskiössä on nuorten kohtaamiset kasvokkain, joissa kuulin 78 nuoren omat tarinat. Haastattelut, työpajat, Webropol- ja paperilomakekysely noudattivat samaa kaavaa. Tiedon hankkimista varten tein viisi kysymystä. Kolmella ensimmäisellä halusin tietää nuoren polun järjestöön. Kahden kysymyksen turvin selvitin, millainen apu ja tuki innostavat järjestötyössä jatkamaan. Kysymykset nuorille:

- Miksi aloitit lajisi?
- Mikä innosti sinua jatkamaan?
- Mikä on sinun tulevaisuutesi lajisi parissa?
- Mihin sinä haluat tai tarvitset omassa lajitoiminnassa kokeneemman toimijan tukea tai apua?
- Millainen tuki ja apu kannustaa sekä innostaa toimimaan edelleen lajisi parissa?

Kasvokkain kohtaamisiin sisältyvät yksilö- ja ryhmähaastattelut, työpajat sekä esitykset, jotka nauhoitin. Haastattelut aloitin suoraan kysymyksillä. Työpajat aloitin lämmittelemällä nuoret siten, että he listasivat omia vahvuuksiaan yksin ja sen jälkeen ryhmissä etsivät yhteiset ominaisuudet. Kun koosteet osaamisista olivat selvillä, nuoret pohtivat yhdessä, millaisiin tehtäviin he voisivat näitä hyödyntää omassa järjestötyössään. Tämän jälkeen toimittiin edelleen ryhmissä ja etsittiin vastauksia esittämiini kysymyksiin. Haastattelussa ja työpajoissa nuoret kertoivat spontaanisti asioita tai annoin heille kyselyn mukaisia valmiita vastausvaihtoehtoja.

Nauhoituksen jälkeen litteroin aineiston ja teemoittelin aineiston kysymysteni mukaan. Teemoittelun jälkeen alkoi hahmottua erilaisia nuoren onnistuneita järjestötyöpolkuja, joita kuvaan esimerkkinuorten kautta. Tarinoissa olen keksinyt nuorille nimet: Kaija, Kaisa, Kerttu ja Kalle. Nuorten tarinoiden tueksi olen tehnyt koosteet muista kohtaamisista (N=73, haastattelut ja työpajat) sekä Webropol -kyselystä (N=309, Nuoret 1.). Vastaavia paperilomakkeita varten tein kopion *Nuorten polkuja urheilumaailmassa* -kyselystä Webropol:iin ja syötin vastaukset erilliseen kopioon (N=72, Nuoret 2.). Laajemmassa Webropol -kyselyssä oli yli 29-vuotiaita vastaajia (N=39), jotka olen erotellut kyselystä. Vertailun vuoksi olen tuonut taulukoihin heidän vastaukset. Taulukkokoosteissa kohtaamisissa ei ole mukana toisen seminaarin nuorten vastauksia, sillä se keskustelurunko oli erilainen verrattuna tutkimukseeni. Seminaarin nuorten mielipiteitä olen huomionnut muutoin tulosten yhteydessä.

Tulososion ensimmäisessä jaksossa tarkastelen järjestötyöpolkujen muotoutumista. Toinen osa tutkimustuloksista muodostuu nuorten mielipiteistä, mihin he ovat tarvinneet tai tarvitsevat apua oman toimintansa tueksi. Kolmanteen osaan olen koonnut nuorten vastauksia millainen tuki ja apu kannustaa ja innostaa heitä edelleen toimimaan lajin parissa.

4.2 Järjestötyön polkuja tallaamassa

Kalle ja Kaisa pyörivät vanhempiansa mukana urheilutapahtumissa ollessaan pikkulapsia. He havaitsivat erilaisia asioita niin kilpailemisesta kuin muistakin tehtävistä järjestötyössä. Kalle aloitti säännöllisen urheiluharrastuksen 5-vuotiaana isän innoittamana. Joukkuelaji toiseksi valinnaksi syntyi kavereiden houkutuksesta. Kaisa keili useita lajeja 4-vuotiaasta saakka päätyen nykyiseen lajivalintaansa 14-vuotiaana, kun häntä pyydettiin apuopettajaksi lasten ryhmään. Kerttu oli ujo pikkutyttö ja äiti ehdotti hänelle liikuntakerhoon osallistumisesta Kertun ollessa 7-vuotias. Aluksi hän uskaltautui mukaan kilpaurheilua harrastavan veljensä tuella. Myös Kerttu innostui kilpailemaan kahdessa yksilölajissa. Kaija aloitti lajin perusteet veljensä houkuttelema 7-vuotiaana, mutta lopetti lajin, kun kaikki muutkin tytöt lopettivat. Laji jäi taustalle kummittlemaan; Kaija palasi lajin pariin viisi vuotta myöhemmin.

Kokosin taulukkoon 1 lajin **aloittamiseen vaikuttaneita asioita**. Kohtaamisissa perheen vaikutus oli merkittävin, mutta muissa vastauksissa lajin kiinnostavuus oli tärkein motiivi. Toiseksi tärkeimpänä koetaan kuitenkin perheen merkitys ja kolmanneksi merkittävin vaikuttaja on kaverit. Vastauksiin nuoret ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Taulukko 1. Miksi aloitit oman lajin?

Miksi aloitit oma lajisi?				
	Nuoret 1. (N=309)	Nuoret 2. (N=72)	Aikuiset (N=39)	Kohtaamiset (N=73)
Laji vaikutti kivalle	220	51	23	27
Isä / Äiti halusi	69	15	4	
Isä / Äiti oli toiminnassa mukana	14	12	5	
Perhe (edelliset yhdessä)	83	27	9	31
Kaveri harrasti	83	24	14	9
Urheilupaikka oli lähellä	49	10	7	3
Ohjaaja / Valmentaja pyysi	14	3	1	2
Joku muu syy, mikä	73	12	9	22

Suurin vastaajajoukko
Toiseksi suurin vastaajajoukko
Kolmanneksi suurin vastaajajoukko

Webropol-kyselyissä sekä työpajoissa nuoret kertoivat harrastamisen aloitukseen vaikuttavan eniten lajin kiinnostavuus, perhe ja kaverit. Perheessä sisarusten erimerkki mainittiin usein sekä äidin aktiivinen toiminta.

Mulle kävi niin että äiti nakkas mut joku päivä hallille ja siellä oli harkat meneillään, ja sit mä siinä kattelin sitä touhua ja seuraavalla kerralla menin sitten mukkaan. [...] (Kohtaaminen 6.)

Ja sit taas tulee tää äitikuvi. Se kysy et haluuko mä kokeilla tämmöstä. Ja mä sit sanoin, et mikä ettei. Ja sit siitä se lähti. (Kohtaaminen 6.)

Mä en niiku oikeen osaa sanoo miks. Äiti vaan halus uida ja vei mukanaan hallille ja siinä sit opin uimaan. [...] (Kohtaaminen 6.)

Äiti vaan vei lajikouluun ja sitten oma innostus. Laji oli vaan kivaa ja sit oli kiva oppii kaikkee uutta ja sai kavereita. (Kohtaaminen 4.)

Kiinnostuin ite. Tai sillai että kun äiti ties siitä joukkueesta ja se niikun ajatteli, että se olis hyvä. Tai en mä sitä muista, mutta se lähti ja se innostus ku siihen niikun pari kertaa oli, niin sitä sit halus jatkaa. [...] (Kohtaaminen 1.)

Nuorten kertomat tarinat ovat tulkittavissa samansuuntaisiksi kuin vuoden 2012 Nuorisobarometrissa Myllyniemen (2012, 57) päätelmien mukaan perheen yhdessä tekeminen urheilun ja liikunnan kontekstissa vaikuttaa nuoren valintoihin.

Tutkimuskysymyksen ”Mikä sinua **innosti jatkamaan** lajin parissa?” antoi vastaukseksi poikkeuksetta lajin kiinnostavuus ja oma kehittyminen. Seuraavaksi merkityksellisintä olivat kaverit. (Katso taulukko 2.) Niin laji vei Kaisankin mukanaan hänen toimiessaan apuna ryhmässä. Omien lajitaitojen karttuessa, hänestä kasvoi vastuuohtaja. ”Se oli kovin mukavaa ja monipuolista urheilua. Lasten kanssa työskentely osoittautui oikein mukavaksi toiminnaksi.” Kaisan aktiivisuus huomattiin seurassa ja hänet pyydettiin 16-vuotiaana seuran hallitukseen. Hän innostui myös kisaamisesta sekä koulutettiin tuomariksi. Lopulta hänet palkattiin seuraan nuorisovastaavaksi.

Kaijan järjestötyöpolussa on samansuuntaisia aihioita. Apuohjaajasta tuli vastuuohtaja ja vapaaehtoistyö eteni seurassa hallituksen sihteeriksi. Kaija kertoi: ”Silloin pidettiin vähän niiku kriteerinä, että kun täytät 18 pääsee hallitukseen – tai kun täytät 18 – sinut otetaan sit hallitukseen. Kyllä se oli enempi niin päin.”

Taulukko 2. Mikä innosti sinua jatkamaan lajissasi?

Suurin vastaajajoukko	Toiseksi suurin vastaajajoukko	Kolmanneksi suurin vastaajajoukko			
Mikä innosti sinua jatkamaan lajissasi?					
Kyselyt	Nuoret 1. (N=309)	Nuoret 2. (N=72)	Aikuiset (N=39)	Kohtaamiset (N=73)	Haastattelut ja työpajat
Kaverit	202	38	16	10	Kaverit
Valmentaja / ohjaaja	121	20	15	3	Valmentaja / ohjaaja
Oma kehittyminen	255	37	24	7	Oma kehittyminen
Kilpailuinto	168	36	3	10	Kilpailuinto (menestys)
Hyvä seura	125	34	24	5	Lasten kehittyminen
Hyvä tunnelma harkoissa	183	33	16	8	On pyydetty mukaan
Isä / Äiti	40	19	5	5	Esikuvat / Idolit
Kiva laji	221	49	12	13	Kiva laji
Mukavat tehtävät seurassa	7	8	4	4	Kuntoilu
	17	4	6	6	Hauskanpito/on vaan kivaa
Joku muu syy, mikä	17	4	6	7	Joku muu syy, mikä

Kallen toiminta on ollut erilaista. Hän on ollut kummassakin lajissa kilpailija ja pelaaja eikä ole osallistunut varsinaiseen ohjaustyöhön tai hallinnollisiin tehtäviin lainkaan. Tuomaritoiminnan lisäksi häntä on pyydetty usein avustaviin tehtäviin lajiliiton tapahtumissa. ”Minä esimerkiksi en oo ollut yhenkään lajiliiton seuran hallituksessa ikinä, vaikka minä oon ollu mukana tekemässä asioita. Minua ei koskaan kiehtonut seuran toiminta”, sanoo nuori, joka nyt vaikuttaa useissa kansallisissa sekä kansainvälisissä urheilun konteksteissa erilaisilla valtuuksilla.

Kertun kilpailuinto alkoi hiipua. Hänen järjestötyön polku kulkee oman innostuksen ja kokemuksen karttuessa apuohjaajan töiden myötä vastuuhjaajaksi ja edelleen nuorten ryhmän vaikuttajaksi – niin urheilun ympyröissä kuin muussakin järjestötyössä. Nuori nainen koordinoi vuosittain lukuisia nuorten leirejä, erilaisia tempauksia sekä luo suhteita kansainvälisestikin nuorten asioiden edistämiseksi.

Nuoren kiinnittymisessä järjestöjen vapaaehtoistyöhön Myllyniemen (2013, 88) tutkimuksen mukaan yleisimpiä tehtäviä ovat talkootyöt sekä valmennus tai ryhmän ohjaus. Vastaavaan päätelmään päädyin haastatteluissa, työpajoissa sekä kyselyssä.

Tulevaisuuden suunnitelmia kysyin nuorilta hahmottaakseni heidän urapolkujaan eteenpäin ja mahdollisia tukitoimia niiden vahvistamiseksi. Kaijan polku on jatkunut kotiseurasta saaman järjestötyön kokemuksen rohkaisemana oman seuran perustamiseen toiselle paikkakunnalle sekä edelleen valtakunnallisen lajiliiton hallituksen jäseneksi. ”Minä koen, että minusta voisi olla jotain hyötyä tälle yhteisölle, on se miksi olen siihenkin hakeutunut”, kuittaa Kaija. Kaisa ei ole enää seuran hallinnossa mukana, mutta kilpailee muutaman vuoden tauon jälkeen, valmentaa omassa seurassa sekä vastaa yhden ryhmän valtakunnallisesta toiminnasta. Kerttu suunnittelee lukion jälkeen liikunnanohjaajaopintoja ja haluaa työllistyä järjestöön lasten ja nuorten ohjaajaksi. Kalle ”höntsäliikkuu” edistääkseen omaa hyvinvointiaan. Lisäksi hän määrätietoisesti kouluttaa itseään liikunnan ja urheilun saralla tavoitteena merkittävä kansainvälinen tehtävä.

Kohtaamisissa nuoret kokivat itsensä mieluiten kilpailijana (N=29), harrastajana (N=19), ohjaajana tai valmentajana (N=18) sekä tapahtumien järjestäjiä (N=13). Niukka enemmistö (N=250/485) nuorista ajatteli tulevaisuutensa kilpailijana. Muiden

tehtävien painotus järjestyksessä vaihteli hieman kyselyn mukaan, vaikkakaan erot eivät ole kovin suuria. (Ks. taulukko 3.)

Taulukko 3. Mikä on tulevaisuutesi lajisi parissa?

	Suurin vastaajajoukko	Toiseksi suurin vastaajajoukko	Kolmanneksi suurin vastaajajoukko	
Mikä on tulevaisuutesi lajisi parissa?				
	Nuoret 1. (N=309)	Nuoret 2. (N=72)	Aikuiset (N=39)	Kohtaamiset (N=73)
				Haastattelut ja työpajat
Valmentaja / Ohjaaja	137	37	31	18
				Valmentaja / Ohjaaja
Kilpailija	181	40	1	29
				Kilpailija
Harrastaja omaksi iloksi	178	26	27	19
				Harrastaja omaksi iloksi
Kouluttaja	10	5	8	4
				Kouluttaja
Tuomari	51	4	6	3
				Tuomari
Toimitsija kilpailuissa	25	1	2	
Seuran puheenjohtaja	2		15	7
				Järjestön erilaiset tehtävät
Seuran kilpailuvastaava	5	2	1	7
Tiedottaja	8	2	11	1
				Tiedottaja
Nettisivujen tekijä tms.	14	5	6	
Tapahtumien järjestäjä seurassa	10	4	11	6
				Tapahtumien järjestäjä seurassa
Joku muu toiminta, mikä	17	6	6	1
				Oma kehittyminen
Lajiliiton tehtävät, mikä	6	1	2	3
				Ammatti liikunnan parissa

Pohtiessani koko aineistoani ja tarkastellessani pitämäni kenttäpäiväkirjaa, voin todeta, että nuoret eivät välttämättä tiedä järjestöissä tehtävistä erilaisista töistä kattavasti. Ensimmäisessä työpajassa oli kahden lajiliiton nuoria, joilla oli jo käytännön kokemusta eri tehtävistä seurassa sekä lajiliitossa. He hahmottivat hyvin toimintaympäristönsä. Siksi yllätyinkin kamppailulajinuorille tekemäni pilottikyselyn vastauksista. Kysyin tehtäviä avoimella kysymyksellä, jolloin sitä ei ymmärretty tai ei tiedetty eri tehtävistä. Vastauksena oli vain ohjaaja (N=4/26) tai kilpailija (N=8/26), eikä muita töitä lainkaan.

Varsinaiseen Webropol-kyselyyn tein valmiit vaihtoehdot sekä avoimen kysymyksen. Vetäessäni nuorten työpajoja, havaitsin, että nuoremmilla osallistujilla ei ollut tietoa eri tehtävistä. Kilpailuleirillä toteutetussa työpajassa erilaiset tehtävät kirkastuivat vasta keskustelun aikana. Näiden huomioiden jälkeen nuorille on syytä kertoa selkeästi erilaisista järjestötöistä sekä antaa malleja erilaisista reiteistä tulla mukaan, mikäli

haluamme tulevaisuuden tekijöitä. Nuorisobarometrin 2012 mukaan nuoret halusivat osallistua enemmän järjestötyöhön, mutta esteenä on se, etteivät nuoret tiedä kuinka päästä mukaan (Myllyniemi 2012, 25).

4.3 Kysy mukaan, perehdytä ja ole taustatukena

Urheilunmaailman ei tarvitse harmaantua järjestötyön osalta, kun asiaa kysytään toiminnassa mukana olevilta nuorilta. Kokeneemmat toimijat voivat varmistaa oman työnsä jatkuvuuden niin seurassa kuin lajiliitossakin kysymällä nuoria mukaan. Valtakunnallisessa Sinettiseminaarissa 5.10.2013 Liikunnan ja urheilun nuorisokomitea (LUNK) järjesti rinnakkaissession, jossa viisi nuorta kertoi oman polkunsä seuratyössä. Kaikille oli yhteistä, että liikunnan lisäksi nuoria oli pyydetty mukaan muuhun toimintaan. Ensin pieneenpiin tehtäviin, joiden myötä osaaminen ja innostus olivat lisääntyneet. Tällä hetkellä jokainen vaikuttaa myös valtakunnallisessa toiminnassa lajiliitonsa tai LUNKin hallituksissa. Myös haastatteluissa ja työpajoissa lähes kaikki nuoret olivat mukana, sillä heitä on pyydetty toimintaan.

Se että on oikeella hetkellä osattu pyytää mukaan. En sentään niin reipas ja uskalias ole, että olisin itse tyrkyttäytyä mukaan. Ihan joka paikkaan on todellakin tarvinnut pyytää. Ne oikeat ihmiset on oikeella hetkellä osannut pyytää, minkä takia on päässyt kaikkeen mukaan. (Kohtaaminen 3.)

Ei pidä tyytyä ensimmäiseen EI -vastaukseen. Nuoret ovat arkoja lähtemään mukaan. (Kohtaaminen 11.)

Kun nuori on lähtenyt mukaan, on hyvä aloittaa pienistä tehtävistä. Kun rutiinia kertyy, työt lisääntyvät ja monipuolistuvat. Eniten apua kaivataan perusasioissa ohjauksessa ja hallinnollisiin asioihin. Päätöksenteon rutiineja on opittu käytännössä kokouksissa, mutta toimintaan ei ole erikseen varsinaisesti perehdytetty. Usein nuoret aloittavat järjestötyön polkunsä luontevasti apuohjaajana siirtyen edelleen vastuuhjaajaksi ja järjestön muihin tehtäviin. Vaikka nuoret käyvätkin koulutuksia, niin kokeneemman toimijan apu käytännössä on merkityksellistä.

Ennen olimme tehneet valmennustyötä entisten joukkuekavereiden porukalla, ja päävalmentajakin oli valmennusurallaan todella alussa olevan vanha joukkuekaverini. Saimme kyllä toisiltamme tukea, mutta itselläni oli usein tunne, että hitsi kun olisi joku jolta kysyä, joka OIKEASTI tietää.

Liikuimme mutu-tuntumalla sekä omien aktiiviuraltamme saatujen kokemusten pohjalta. Keväästä [...] olen itse saanut hurjan motivaatiopiikin työhöni. Erityisesti tuki ja turva, jota kokeneelta valmentajakollegalta saa on korvaamatonta. (Tarina 2., (Nuoret 1. -kysely.)

Kokeneemmat osaa tiivistää ja auttaa huomaamaan ydinkohdat. (Kohtaaminen 11.)

Aluksi oli ehattomasti sitä, että rohkaistiin olla äänessä ja kertomaan omia näkemyksiä ja toisekseen siihen piti löytää tietynlaista tapaa ja foorumia, et sitä vois saada esille kuuluviin. Piti olla muutama semmoinen ihminen, joka tunsu ja tuki ja toi esille [...]. (Kohtaaminen 8.)

Olisi myös hienoa saada kannustusta itsenäiseen tekemiseen, koska intoa siihen riittäisi mutta ei uskallusta aloittaa ns. ominpäin. (Nuoret 1. -kysely)

Webropol-kyselyn mukaan nuoret tarvitsevat kannustusta tehdä itse sekä tietoa erilaisista tehtävistä, päätöksenteosta sekä vastuukysymyksistä. Vertailussa (ks. taulukko 4.) yli 29-vuotiaiden vastauksiin voi tulkita, että perusasiat opitaan tekemällä ja myöhemmin halutaan koulutuksen kautta syvennystä asioihin. Taulukossa ei ole mukana kohtaamisten vastuksia, sillä ne olivat hyvin erilaisia ja niitä oli haasteellista niputtaa. Keskusteluun nousi usein kannustaminen ja halu saada tietoa erilaisista seuran tehtävistä ja koulutuksista.

Taulukko 4. Mihin sinä tarvitset kokeneemman apua?

Mihin sinä tarvitset kokeneemman apua?			
	Nuoret 1. (N=309)	Nuoret 2. (N=72)	Aikuiset (N=30)
Tietoa erilaisista tehtävistä	24	33	2
Tietoa vastuukysymyksistä	73	20	12
Tietoa päätöksenteosta	93	9	5
Kannustusta tehdä itse	125	23	7
Tutustumista muihin toimijoihin	46	1	7
Koulutusta	58	16	18
Jotain muuta	41	12	9

Suurin vastaajajoukko
Toiseksi suurin vastaajajoukko
Kolmanneksi suurin vastaajajoukko

Kaisa koki aluksi tarvitsevänsä eniten apua perusasioihin niin hallinnon kuin ohjaamisen saralla. Kaija oli tyytyväinen saamaansa tukeen seuran monipuolisissa perustehtävissä. ”Oon aatellu sitä vähän sillä tavalla, että saan oppia ihan ilmaiseksi. Samalla

kun mä osallistun, niin mä opin samalla, esimerkiksi työelämässä on hyötyä ja varmaan monessa muussakin asiassa.” Eikä hänen mielestä ry:n perustaminen ollut mikään erikoinen juttu. LUNK-nuoret olivat aivan samaa mieltä seuratyön meriiteistä työnhakemisessa. Eräs nuori kertoi hänelle olleen suuri etu, kun CV:ssä luki seuran luottamustehtävä, se edesauttoi kesätöiden saamiseen. Yksi nuorista toimi seuransa puheenjohtajana ja kommentoi, että ”[...] meiltä paljon nuoria pyytää työtodistusta ja opiskeluja ja muihin liittyen ja saa siitä sitten hyvää itelleen”.

Ryhmähaastatteluissa nousee esiin erityisesti kokeneempien toimijoiden toimintamallit ja heiltä saatu tuki.

Mulla aineski on ollut se, et mä oon aluks saanu nähä mitä toiset tekee ja ensiks miten homma menee ja se on ainakin tukenu mua tosi paljon. (Kohtaaminen 1.)

Ideoiden toteuttaminen, just niiku jos meillä on idea, niiku miten sitä lähtee toteuttaa. (Kohtaaminen 4.)

On saanut muilta erilaisia tapoja ja erilasia näkökulmia eri asioille monella tavalla. Yhen asian voi vetää miljoonalla eri tavalla. (Kohtaaminen 1.)

Jotenkin on hankala tästä niiku yht´äkkii lähtee mitää suunnittelemaa, just siihe tarvii aikuisten apua. (Kohtaaminen 4.)

Et just joku tapahtuman järjestäminen voi olla niikun lähtökohta. Sen mä niiku itse näkisin alusta asti mukana siinä toiminnassa. Et siitä tulee hirveesti kokemusta ja näkemystä ja se kannustaa mukaan siihen muuhunkin seuratoimintaan eikä vaan siihen valmennus- ja ohjaustoimintaan. (Kohtaaminen 7.)

4.4 Tällaista on hyvä tuki ja apu

Halusin tietää millainen tuki ja apu innostaa nuoria edelleen olemaan mukana. Kysyin asiaa avoimella kysymyksellä, sillä en halunnut antaa minkäänlaisia valmiita oletuksia tai ohjeistusta. Halusin tietää, mitä mieltä nuoret ovat. Vastauksia sain kohtaamisten kautta kymmeniä erilaisia. Kohtaamisissa minulla oli mahdollisuus tarkentaa asiaa. Webropol-kyselyjen avoimet vastaukset olivat hyvin erilaisia, sillä vastauksia sävyttivät nuoren ymmärrys ja sen hetkinen tulkinta kysymyksestä sekä hänen omakohdattaiset kokemukset. Näin ollen minulla oli tulkittavana yhteensä satoja hyvin erilaisia

vastauksia. Verkkokyselyn (Nuoret 1. -kysely ja Nuoret 2. -kysely) mukaisia ajatuksia hyvästä tuesta ja avusta:

Johdonmukainen, pidetään kiinni mistä on sovittu.

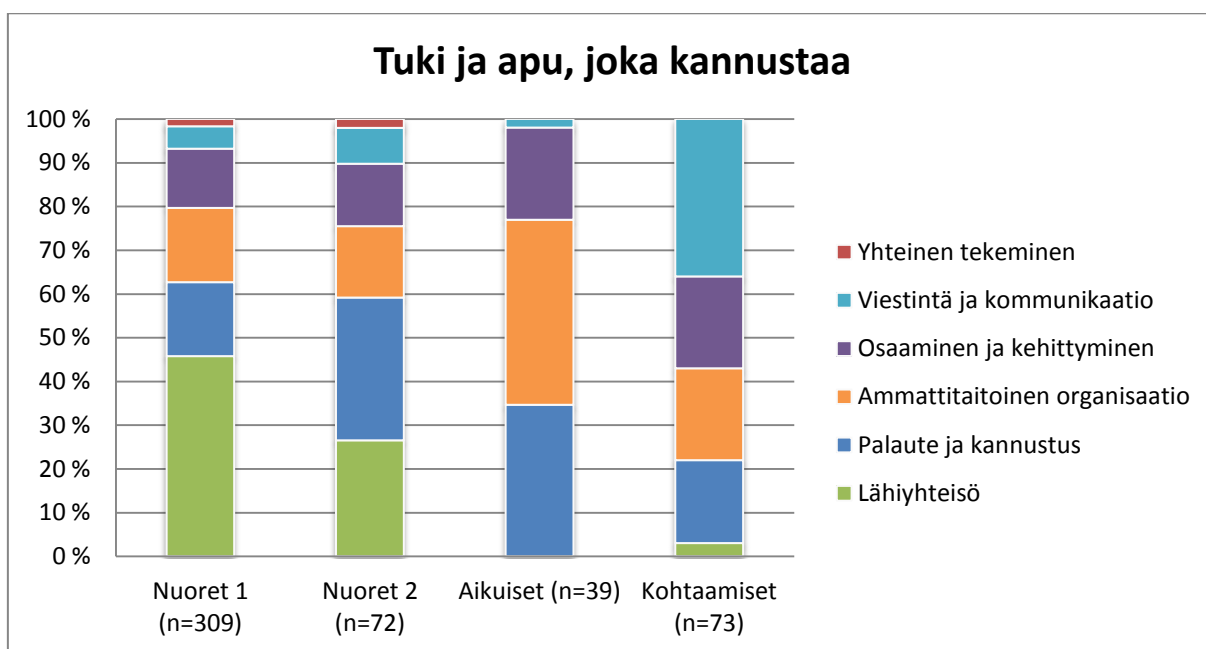
Sellainen joka antaa uusia ideoita ja kannustusta kokeilemaan erilaista. Kaikki kuitenkin järkiperustein.

Päätösteni hyväksyntä ja tukeminen ja mahdollisuus kehittyä.

Hyvä valmentaja porukka ja seura, joka kannustaa lapsia, nuoria ja aikuisia liikkumaan ja kehittymään sekä jakaa ideoita ja toimii yhteistyössä keskenään.

Oma into, joka ei ole palanut loppuun. Myös kaverit hallille, joiden kanssa olen suurimman osan elämästäni viettänyt. Kun lopetan kilpailemisen, aion jatkaa tuomarina lajin parissa.

Luettuani kaikki vastaukset, teemoittelin ne järjestötyön toimintojen näkökulmasta, sillä halusin saada tietoa, mihin asioihin pitää perehtyä tarkemmin tai mihin asioihin pitää vaikuttaa, jotta toimintaa voidaan edelleen kehittää. Teemoitteluun vaikutti oma kokemukseni järjestötyöstä sekä vastausten luonne. Aloitin teemoittelun Webropol-kyselyn nuorten 1. vastauksista (n=309), koska tällöin vastausten saturaatio ilmeni nopeimmin. Saadakseni vertailupohjaa vastauksiin, laskin niistä prosentuaaliset arvot, jotka ovat kuviossa 5.

Kuvio 5. Millainen tuki ja apu innostaa jatkamaan. Tulkinta kaikista vastauksista.

Vastauksista tekemääni tulkintaa selventääkseni olen listannut taulukkoon 5 asioita, joita olen niputtanut kuhunkin teemaan. Esimerkiksi maininta hyvä valmennus, valmentajan kannustus, ammattitaitoinen valmentaja voidaan sijoittaa monen teeman alle. Olen laskenut kaikki vastaukset, joissa mainitaan valmennus tai valmentaja saman teemaan, lähiyhteisö. Lähiyhteisöön kuuluvat myös maininnat kaverit, joukkue, vanhemmat, perhe. Jos vastauksessa on mainittu vain kannustus, määrittelemättä sitä tarkemmin, se on teemassa palaute ja kannustus. On asioita, jotka voi sijoittaa useammankin teeman alle, mutta tässä työssä päädyin taulukon 5 mukaiseen teemoitteluun.

Taulukko 5. Millainen on innostava ja kannustava tuki -vastausten teemoittelun sisältöjä.

Teema	Mitä asioita mm. sisältää
Lähiyhteisö	Valmentaja, kaverit, joukkue, vanhemmat, perhe
Palaute ja kannustus	Rakentava, positiivinen, kannustus, palaute, parannusehdotukset, julkinen kiitos, tyytyväiset valmennettavat
Ammattitaitoinen organisaatio	Kokeneemman tuki, talous, ilmapiiri, olosuhteet, yhteishenki, toimiva organisaatio, lajin kehittäminen, ei yksin vastuussa, johdonmukaisuus
Osaaminen ja kehittyminen	Onnistuminen, menestys, oma tahto, koulutukset, asenne, oppiminen, uudet asiat, tekee parhaansa
Viestintä ja kommunikaatio	Tiedotus, luottamus, kuulluksi tuleminen, kysyminen, ohjeet, tuki kisauran jälkeen, kiinnostus
Yhteinen tekeminen	Tapahtumat, leiri ja kisat

Tulkintani mukaan nuorille merkityksellisintä on lähiyhteisön tuki sekä palaute ja kannustus. Lähiyhteisöä koskevista vastauksista yli puolessa (116/208) mainittiin valmentajalta saatava tuki ja kannustus. Nuoret toivovat myös tasa-arvoista kohtelua. Nuorten valmentajat ovat erityisen merkittävässä asemassa nuoren toiminnan jatkuvuuden kannalta. Jos kilpailu-ura jostain syystä ei ulotu aivan huipulle, valmentajan on osattava ohjata nuori toisenlaiselle urapolulle urheilun kentillä. Valmennusosaamisen käsikirjassa 2013 (Hämäläinen 2014) eri kirjoittajat pohtivat valmentajan erilaisia kykyjä sekä toimintatapoja hyvin konkreettisten esimerkkien kautta – niin ohjaamisen, opettamisen, osallisuuden kuin kuulluksi tulemisen näkökulmastakin. Mielestäni tätä asiaa pitää edelleen korostaa, sillä urheilussa tarvitaan kaikkia toimijoita ja töitä riittää varmasti kaikille.

Kannustavat valmentajat ovat saaneet minut jatkamaan omaa uraani pitkään. Haluaisin itsekkin olla esimerkkinä nuoremmille. Yhdessä tekeminen ja lajiväen yhteishenki innostaa myös toimintaan. (Nuoret 1. -kysely.)

Nuoret ovat kriittisiä palautteen suhteen. He odottavat hyvän palautteen olevan perusteltua, sisältäen muutos- ja korjausehdotuksia. Kohtaamieni nuorten mielipiteissä nousee vahvimmin esiin viestinnän ja kommunikaation merkitys. Kohtaamistilanteissa en erityisemmin korostanut asiaa. Ajattelen fyysisellä läsnäololla olevan merkitystä ja sen näkyvän vastauksissa. Jokainen kohtaaminen oli omanlaisensa. Litteroidessa mieleni valtasi tyytyväisyys, sillä kaikissa tapauksissa naurettiin paljon sekä keskustelut etenivät luontevasti. Läsnäolo oli aitoa, innostavaa ja luottavaista. Vastaavan ilmiön kohtasin pilottilomakkeiden täyttämisen kanssa. Vein lomakkeet nuorille, pidin lyhyen infon ja seuraavana päivänä menin hakemaan vastauksia. Osallistuin nuorten harjoitukseen judopuku päällä, minkä jälkeen pyysin lomakkeita. Muutama tunnollinen antoi lomakkeen heti, mutta suurin osa pyysi uutta lomaketta, kun oli unohtanut asian. Lopulta nuorista 67 % palautti kyselyn. Uskon, että mukanaoloni nuorten harjoituksissa vahvisti heidän käsitystään, että haluan oikeasti kuulla, mitä mieltä he ovat asioista. Oletan tämän vaikuttaneen myös haluun vastata kyselyyn.

Kerttu pitää tärkeänä esimerkin voimaa, sillä hänen järjestötyön polkunsä on jatkunut innostavan aikuisen myötä. Kerttu on halunnut samaistua henkilöön ja vannonut pysyvänsä samanlaiseen toimintaan itsekkin. Kalle kiittää, että on ollut mukana erilaisissa tilanteissa jo nuorena, jolloin hänelle on kerrottu mitä kaikkea kukakin henkilö tekee. Hän toteaa haaveilevansa kuiskinnan kohteena olostä itsekkin. ”Arvostan ihmisiä, joilla on kanttia ottaa kantaa ja kantaa vastuuta.” Kaisan toimeliaisuus on vahvistunut, kun hän on saanut omaa tilaa tehdä, minkä myötä on tullut onnistumisia.

Kaijan polku on saanut vahvistusta kompurointienkin kautta. Hän nostaa tärkeäksi asiaksi tuen merkityksen silloin, kun kaikki ei sujukaan suunnitelmien mukaan. Pitää olla myös lupa epäonnistua. ”Ei jokaisen idean missään tarvii olla timanttia, ja onnistua kerrasta.” Asioita voi tehdä toisin – myös hallinnollisia tehtäviä, kunhan päätökset on kirjattu asianmukaisesti. Jos asia ei toimi, palataan vanhaan. Mitään uutta ei tule, jos ei uskalla kokeilla.

Tsemppaus muiden toimijoiden puolelta sekä tietysti positiivinen palaute! Henkinen tuki vanhemmalta/ kokeneemmalta toimijalta auttaa ihan hirveästi ja saa uskomaan myös itseensä! Aina oppii uutta ja se kannustaa jatkamaan ja ottamaan rohkeasti uusia haasteita! Vuorovaikutus muiden seurassa olevien kanssa, eri ikäisten välillä luo yhtenäisyyden tunteen, "ME" Oman Seuralaiset (= tässä muutettu seuran nimi). Se jo riittää pitkälle, että tuntee kuuluvansa johonkin, pystyy vaikuttamaan sekä sinua kuullaan! (Nuoret 1. -kysely.)

Hyvä hallitus missä et on sillai innokkaita ja osaavia ihmisiä. Et kysy jotain, nii ne vastaa. Ja soittaa sieltä takas ja oikeesti haluaa kuulla, motivoi oikeesti tekemään. Se ehkä – ei vastauskesi riitä. (Kohtaaminen 6.)

Et ne kannustaa ja kuuntelee. Eikä vaa jotain muuta, mitä me ollaan sanottu. Mut antaa sit meijän tehä. Eikä rupee sit itte tekeen, koska sit tulee semmone olo, et mitä mä nyt sit täs enää mitää teen, et hoitakoon sit kokonaan itte. Et sillei kuitenki antaa meijän ite tehä päätöksii. (Kohtaaminen 4.)

Mitä huomina tuokaan tullessaan? Minua ei se huoleta, koska takanani on epävarmuudenkin hetkellä varma tuki kokeneemmilta seuramme toimijoilta, jotka eivät jättäisi minua pulaan ja joilta voin ottaa mallia asioiden hoitamisessa mallikkaasti! (Tarina 2., Nuoret 1. -kysely.)

5 AIKUISTEN AJATUKSIA AUKI KOULUTUKSILLA JA KYSELYLLÄ

Olen usein kuullut lausuntoja, että nuoria on haasteellista saada mukaan järjestötehtäviin. Itselläni on päinvastaisia kokemuksia. Kysytyäni nuoria mukaan, olen antanut heille mielekkäitä tehtäviä ja he ovat mielellään osallistuneet töihin. Aidossa tilanteessa nuoria on mukana järjestötoiminnassa, mutta nuorilla ja aikuisilla ei ole tietoa toistensa osaamisesta, motivaation lähteistä eikä välttämättä edes yhteistä näkemystä toiminnasta. Ongelmana ovat miten tehdyt ratkaisut vaikuttavat päätöksenteossa vai vaikuttavatko? Kuullaanko nuoria ja ymmärtävätkö nuoret aikuisten toiminnan tarkoitusta? Käytännössä olen huomannut tämän niin liiton työntekijän näkökulmasta katsottuna kuin itse vapaaehtoisena toimijana omassa seurassa. Vastaavan huomion ovat tehneet nuorisotutkijat Berg, Gretscher ja Humppila (2011, 17) Your Move -kampanjan arviointitutkimuksessa. Nuorten mielipiteiden lisäksi halusin etsiä tuoretta tietoa myös aikuisilta tutkimukseeni. Keräsin aineistoa kahdessa pilottikoulutuksessa sekä lajiliitoille suunnatulla Webropol-kyselyllä.

5.1 Pilottikoulutukset ja lajiliittokysely avasi aikuisten ajatusmaailmaa

Nuorten osallisuuden mahdollisuudet ja sen merkitys ei ole selkeää urheilun ja liikunnan järjestötyössä mukana oleville aikuisille. Halusin saada asiaan muutosta, joten kehitin näiden opintojen työyhteisöjen kehittämistehtävänä *Nuorten osallisuuden mahdollisuus* -koulutuksen aikuisille urheilujärjestötoimijoille. Toteutin lokakuussa kaksi pilottikoulutusta kolmen eri lajiliiton urheiluseurojen aikuisväelle (N=52). Koulutuksissa perehdytin osallistujat osallisuuden käsitteeseen Robert Hartin osallisuuden tikapuiden ja Harry Shierin osallisuuden polkujen kautta. Ennakkotehtävänä osallistujat tekivät *oman organisaation tsekkauslista nuorten osallisuuden tasosta* -arvioinnin. Aikuinen pohti, miten hän voi itse toimia edistääkseen nuoren mahdollisuuksia osallistua toimintaan. Miten aikuiset voivat yhdessä muovata toimintaa nuoren osallisuuden lisäämiseksi kaikessa toiminnassa sekä millaisia muutoksia tai uudistuksia mahdollisesti nykyisiin käytäntöihin olisi syytä tehdä.

Lisäksi tein lajiliittojen toiminnanjohtajille ja nuorisopäälliköille suunnatun *Nuoret mukaan – tietoa vaikuttajilta* (liite 3) Webropol-kyselyn, jossa pyysin tietoja nuorten osallisuudesta ja lajiliiton käytännöistä nuorten osallisuuden lisäämiseksi. Pyynnöstäni VALO:n assistentti Suvi Tihilä lähetti 11.2.2014 kyselyn lajiliittoihin (N=79) 178 osoitteeseen. Sain vastauksia yhden karhuamisen jälkeen 51 henkilöltä, jotka edustivat 43 eri lajiliittoa. Vastausprosentti henkilöinä oli 32 %. Lajiliitoista 56 % antoi tietojaan tutkimuskäyttöni.

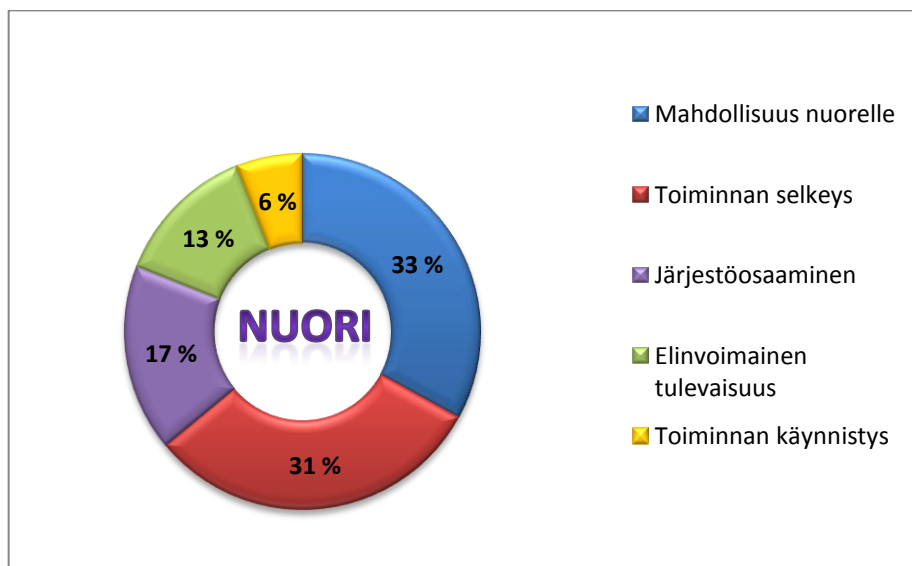
5.2 Järjestötyön polku näkyväksi

Nuoren toimijan järjestötyön polkua ei ole selkeästi kuvattu missään lajiliitossa. Lajiliitoille tekemässäni kyselyssä (N=51) kahdeksan vastaajaa ilmoitti, että heillä on kuvattu polku järjestötyöhön, mutta se vaatii selkeyttämistä. Vastauksissa oli myös ristiriitaa, sillä kolmessa lajiliitossa eri henkilöt olivat eri mieltä asiasta. Näiden tulosten valossa ei ole lainkaan outoa, ettei nuoret tiedä kuinka päästä toimintaan mukaan.

Hämmästyin vieläkin enemmän muutamista vastauksista, joissa järjestötyötä ei nähty merkityksellisenä. Toiminnassa nähtiin tärkeämpänä käytännön urheilu- ja valmen-

nustoiminta tai koulutusjärjestelmän uudistaminen. Ei uskottu toiminnanpolkujen kuvausten lisäävän osallistumista. Mielestäni on hyvä, että asiat sanotaan ääneen. Olen Venkulan (2005, 41) kanssa aivan samaa mieltä, että tunnistamalla ja tiedostamalla ilmiöitä, asioita voidaan muuttaa ja tehdä tarkoituksenmukaisemmin toisin.

Järjestötyön polun näkyväksi tekemistä kannatti 88 % vastaajista. Ryhmittelin avoimia vastauksia viiteen eri kategoriaan (kuvio 6). Vastaajat näkivät, että järjestötyön polku selkeyttäisi toimintaa. Urheilun eri toimintojen mukaan pääsemisen kuvaukset avaavat nuorelle vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia myös kilpailu-uran jälkeen, mikä tuo mukanaan uudenlaista innostusta sitoutua järjestöön. Osaaminen lisääntyy kautta linjan ja nuorelle tulee realistinen käsitys järjestötyön kokonaisuudesta. Toiminnan elinvoimaisuus näkyy tulevaisuuden järjestöjen arjessa nuoria innostavana tekemisenä, johon he ovat itse voineet vaikuttaa. Realistisia huomioita oli, että tarvitaan koulutusta sekä käytännön toimia, jotta järjestötyön polku ei jää vain paperiksi.

Kuvio 6. Perusteluja, miksi järjestötyön polku pitäisi kuvata lajiliitoissa.

Nuorten osallisuuden lisääminen seurakontekstissa sai vahvaa kannatusta myös pilottikoulutuksissa. Teema koettiin erittäin ajankohtaiseksi. Yksinkertaistin osallisuuden teorian lyhyeen alustukseen, jotta aikaa ryhmäporinoille oli riittävästi. Seurojen toimintaympäristössä osallisuuden teoreettiset mallit olivat tuntemattomia, joten tilausta tämän tyyppiselle tiedon lisäämiselle on. Nuorten osallisuus on tutumpaa yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta. Aihetta on tutkittu kuntasektorilla nuoriso-

politiikan ja koulumaailman konteksteissa. Järjestötyötä ja sen sisällä urheilujärjestöjen toimintaa on sivuttu nuorisobarometreissa osana nuorten vapaa-aikatutkimuksia, mutta ei paljoa varsinaisesti liikuntaan liittyvissä tutkimuksissa. (Vrt. Berg & Piirtola 2014, 7; Myllyniemi 2014b.)

Kahden erilaisen lajin yhteiskoulutus sai arviointikeskustelussa hyvää palautetta, sillä jokainen sai uudenlaisia ideoita toisen lajin toimintatavoista. Enemmistö oli tyytyväisiä siihen, että oma toiminta kirkastui ja tuli pysähtyttyä miettimään, mitkä asiat ovat hyvin. Toisen koulutuksen parasta antia oli nuoren esitys omasta polusta järjestötyöhön. Lajiliiton toiminnanjohtaja, puheenjohtaja sekä hallituksen jäsenet olivat järjestäneet kokouksensa siten, että pystyivät osallistumaan koulutukseen. Hallinnon henkilöt olivat tyytyväisiä kuulemaansa ja näkemäänsä. Heille avautui nuoren toimijan polun kulminaatioasiat aivan uudella tavalla. Nuoren omat kokemukset antoivat asioille arjen merkityksiä ja konkreettisia toimintamalleja. Aikuiset kuulijat vaikuttivat kiinnostuneille ottamaan koppia nuoren esittämistä ajatuksista nuoren tukemisesta järjestötyöhön. Pilottikoulutuksiin osallistujat kokivat myös järjestön tsekkauksien käyttökelpoiseksi työkaluksi, jonka avulla saivat tietoa oman seuransa nuorten osallisuuden tilanteesta realistisesti.

Nuorten vaikuttamisasioita tutkineen Myllyniemen (2014b, 26) mukaan nuoret haluavat kehittää erilaisia yhteisiä keskustelutilaisuuksia ja kohtaamisia saadakseen toiminnalleen yhteistä ymmärrystä. Toiveelle käytännön vahvistusta toi myös LUNK:in järjestämä paneelikeskustelu ”Nuoren polku seuratyössä” valtakunnallisessa Sinetti-seuraseminaarissa lokakuussa 2013. Tilaisuus sai aikuisilta osallistujilta varauksetoman kiitoksen vinkeistä, kuinka osallistaa nuoria mukaan. Myös lajiliittokyselyn kommentit vahvistavat yhteisen tekemisen halua.

Järjestötyönpolku helpottaisi suunnattomasti uusien toimijoiden rekrytointia sekä seuroihin että lajiliiton toimintaan.

Tarvitsisimme lisää nuoria opettelemaan järjestötyötä ja kasvamaan tuleviksi johtajiksi.

Jokainen [...] liiton alainen valiokunta etsii aktiivisesti nuoria jäseniä mukaan järjestötoimintaan. Neljässä viidestä valiokunnasta istuu tällä hetkellä nuoria jäseniä. Tietotaitoa halutaan siirtää eteenpäin ja kynnyks ryh-

tyä valiokuntatyöskentelyyn on pieni, kun kokeneet jäsenet ohjaavat ja jakavat tehtävät tasapuolisesti sekä jokaisen vahvuudet huomioiden.

Nuoria osallistuu urheilu- ja liikuntajärjestöjen toimintaan eniten kansalaistoiminnan kentällä. Näin ollen olisi yksinkertaista ajatella, että nuoria on mukana myös päätöksenteossa. Kuitenkin vain 28 prosenttia nuorista on mukana seuransa toiminnan suunniteluussa – ja vain 10 prosenttia osallistuu hallitustyöhön. (Eskelinen, Gellin, Gretschel, Junttila-Vitikka, Kiilakoski, Kivijärvi, Koskinen, Laine, Lundbom, Nivala & Sutinen 2012, 228–229.) Lajiliittokyselyni vastausten mukaan vain neljän lajiliiton hallituksissa on alle 30-vuotiaita nuoria, eli 9,3 prosenttia vastanneista. Lajiliittojen toiminnassa on toki nuoria mukana, mutta kyselyni perusteella heidän vaikuttamismahdollisuuksia ja väyliä voisi lisätä huomattavasti, jotta päätöksen teossa kuuluisi nuorten ääni. Kaiken kaikkiaan vain 13 lajiliittoa mainitsi jonkinlaisen nuorten vaikuttamisväylän olemassaolon. Viisi lajiliittoa mainitsi, että heidän toiminnassaan on epävirallisia vaikuttamisväyliä tai nuoret ovat mukana päätöksen teossa projektien puitteissa (taulukko 6). Virallisia nuorten vaikutuskanavia (taulukko 7) mainittiin olevan kahdeksassa liitossa. Nämä yhteenlaskettuna nuorten osuus lajiliittojen toiminnan suunnittelussa saadaan 30 prosenttiin, joten kyselyn tulos kuvaa hyvin aiemmin tutkittua todellisuutta. Lajiliittokyselyn vastaajilla on halua kehittää nuorten vaikuttamisenfoorumeita.

Tämä kysely taisi auttaa meidän liittoa enemmän kuin kyselyn tekijää. Pienen liiton resursseilla on vielä paljon tehtävää nuorisosiassa. Kiitos herättävästä kyselystä.

Mielelläni otan vastaan vinkkejä, miten nuoria saa mukaan enemmänkin toimintaan.

Taulukko 6. Lajiliittokyselyn mukaisia nuorten epävirallisia vaikuttamisväyliä 2/2014.

Epävirallisia vaikuttamisväyliä ja tehtäviä	
	Alumnitoiminta ei varsinaisesti ole virallinen, mutta kanava kuitenkin. Meidän kilpailevat nuoret ovat kaikki vielä koulussa tai lukiossa, jolloin heillä ei ole ollut sellaista tarvetta vaikuttaa. Lisäksi olemme harkinneet omaa työryhmää urheilijoille, jolloin saisimme heiltä ajantasaista tietoa toiveista ym.
	Nuorisovaliokunnassa on nuorisojäsen. Hänen roolinsa on tuoda esiin nuorten näkökulma nuorisotoimintaan. Tavoitteena on perustaa nuorten oma ryhmä.
	Nuorten organisoima ja toteuttama nuorisoprojekti.
	Kerhojen kautta voi vaikuttaa ja kaikki olemassa olevat viestintävälineen toimii.
	Taphtumiin liittyen.

Taulukko 7. Lajiliittokyselyn mukaisia nuorten vaikuttamiskanavia ja tehtäviä 2/2014.

Vaikuttamis-kanava	Tehtävät
Nuorisovaliokunta	Keräävät ideoita, ehdotuksia, sääntömuutostoiveita. Kokeilevat nuorten tur- nauksissa erilaisia sääntöjä ja keräävät niistä palautetta. Tuovat sitten halli- tukselle käsiteltäväksi erilaisia asioita.
Nuorisovaliokunta	Nuorisovaliokunta käsittelee nuorisourheiluun liittyviä laji- ja yleisiä asioita yli lajirajojen (meillä on 16 lajia, joissa suurimmassa osassa myös nuorten luokka ym. kilpailutoimintaa)
Nuorten ryhmä	Nuorten ryhmä valitaan kahden vuoden välein liittokokouksessa ja se val- mistelee ja toteuttaa nuorille suunnattuja projekteja ja tapahtumia
Nuorten tiimi	Suunnitella toimintaa nuorille. Suunnitella nuorten vaikuttamismahdollisuuk- sia. Kehittyä itse vaikuttajana.
Nuoret Päätäjät – ryhmittymä	Nuoret Päätäjät -ryhmä vaikuttaa liiton harraste- ja kilpailutoiminnan kehittä- miseen. Nuoret osallistuvat johtoryhmän kokouksiin sekä laativat itse toi- mintaehdotuksia liiton eri toimintojen kehittämiseksi. Nuoret ovat myös mu- kana liiton uudessa nuorisopilottihankkeessa, jossa mahdollistetaan vähäva- raisten lasten ja nuorten mukaan saaminen lajin pariin. Nuoret toimivat myös esimerkkinä terveiden elämäntapojen ja urheilullisuuden edistämisessä.
Nuorisokomitea	Nuorisokomitea on nuorten kanava saada äänensä kuuluville. Jäseneksi voi hakea liiton jäseneseuran jäsen, joka on iältään 18–25-vuotias. Nuorisokomi- tea on osa liiton Nuoret johtajat -koulutusohjelmaa. Nuorisokomitean toimin- ta edesauttavat nuorisopäällikkö ja liittohallituksen nuorisovastaava. Yh- dessä nuorten asioita viedään eteenpäin sekä annetaan selkeä mielipide nuorten näkökulmasta seura- ja liittotasolla toimivien vastuuhenkilöiden sekä päätäjien avuksi.
Palautekanava ne- tissä, nuorisovalio- kunta, Avaintoimijat, Me Yhdessä – järjestelmä	Nuorten mielipiteen, ehdotukset ja ajatukset otetaan huomioon lajiliiton toi- minnoissa. Aluetoimijapäiville kerätään nuorten ajatuksia, niin seura- kuin myös val- mennustoiminnasta. Vuonna 2013 kysyttiin erityisesti ajatuksia lasten toi- minnasta ja sen tulevista mahdollisista sääntömuutoksista. Sinettiseuroilla (9kpl lajissa) suuri rooli nuorten vaikuttamisen mahdollistamiseksi.
Nuorisovaliokunnan sisällä toimiva Nuor- ten Ryhmä	Nuoren ryhmä tuo nuorten ääntä kuuluville. Ottaa kantaa. Nuorten ryhmä tekee nuorten näköistä toimintaa nuorille itselleen. Nuorten ryhmä toimii myös "kasvupaikkana" muihin järjestötoiminnan tehtäviin ja tukee nuorten osallistamista. Siellä toimivia kannustetaan osallistumaan esim. Liiton vuosi- kokouksiin/ Liiton yhteisiin suunnittelukokouksiin jne, joissa saa tietoa Liiton toiminnan kokonaisuudesta, päätöksentekoprosesseista ja pääsee mukaan tekemään ja vaikuttamaan.

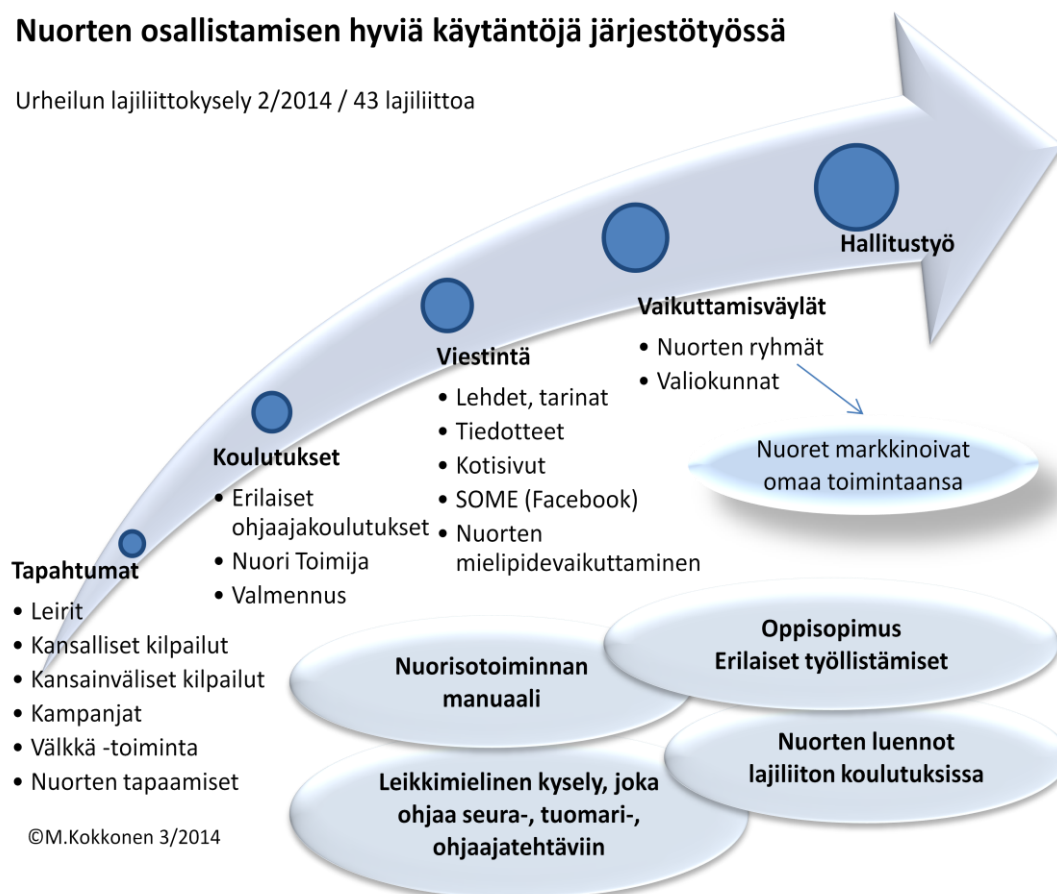
Tarvitaan asennemuutosta ja uudenlaista tahtotilaa, jotta asia etenee. [...] Järjestötyöpolku kuulostaa hyvälle, mutta kuinka siihen saadaan nuorten vaikutuskanava? Olen ennenkin sanonut että tässä pitäisi olla yhteinen agenda kaikilla seuroilla ja asia pitäisi tulla jostain muualta kuin yksittäisen lajin sisältä. Muuten asia ei etene lajeissa. [...] Pysyvien jälki- en jättäminen seuratoimintaan on vaikeaa, koska nuorten kanssa toimi- minen vaatii omanlaisen persoonan ja otteen sekä systemaattista toimin- ta vuodesta toiseen. Monessa seurassa nuorten vaikuttajakanavat jäi- vät siihen kun yksi nuorten ryhmä kasvoi seurasta ulos. Toisaalta tällä hetkellä meillä on 2000 luvun nuorten ryhmistä useita henkilöitä liiton, pii- rien ja seurojen työntekijöinä. (Lajiliittokysely 2/2014.)

5.3 Hyviä käytäntöjä lajiliittokyselystä

Lajiliittokyselyssä pyysin kertomaan olemassa olevista hyvistä käytännöistä nuorten oman toiminnan lisäämiseksi sekä järjestötyöhön kiinnittymiseksi. Olen koonnut teemat kuvioon 7. Vastanneista lajiliitosta 53 prosenttia kertoi omista hyvistä käytännön toimista. Vastauksista tulkitseen, että nuoria on kuultu näissä lajiliitossa.

Nuorten osallistamisen hyviä käytäntöjä järjestötyössä

Urheilun lajiliittokysely 2/2014 / 43 lajiliittoa

Kuvio 7. Nuorten osallistamisen hyviä käytäntöjä järjestötyössä. Urheilun lajiliittokysely 2/2014, 43 lajiliittoa.

Useissa vastauksissa mainittiin, että nuoria kannattaa ottaa aluksi mukaan pienempiin kokonaisuuksiin ja kasvattaa vastuuta hiljalleen. Tämä ilmeni myös nuorten omista toiveissa. Vastaava käytäntö toimii partioliikkeessä sisäänkirjoitettuna toimintamallina (Nenonen 2013). Erilaiset tapahtumat koettiin hyviksi toiminnan lähtökohdiksi, sillä niistä löytyy varmasti kaikille tekijöille oikeankokoisia tehtäviä.

Koulutuksissa oli paljon variaatioita, tosin vain muutamassa lajiliitossa mainittiin olevan nuorille suunnattua varsinaista järjestötyön koulutusta. Yhdessä vastauksessa

mainittiin hyödynnetyn jo vuonna 2006 Nuoren Suomen lanseeraamaa ”Mä oon täällä” -koulutusta. Muutoin koulutukset painottuivat erilaisiin ohjaajakoulutuksiin ja pari mainintaa oli kilpailu- tai tapahtuman järjestämiskoulutuksesta. Muutamissa vastauksissa todettiin, että kaikki koulutukset ovat kaikille avoimia. Mielestäni kaikille tarkoitettuja koulutuksia on tärkeää markkinoida kohdennetusti nuorille, jotta viesti tavoittaa heidät ja he todella kiinnostuvat aiheesta.

Viestinnästä mainittiin perinteiset jäsenlehdet, joissa on nuorten tarinoita ja esimerkkejä. Yhdessä lajiliitossa hyödynnetään kaikki mahdolliset viestimet perinteisistä tavoista sosiaalisen median mahdollisuuksiin. Tällä pyritään tavoittamaan mahdollisimman moni nuori.

Nuoret pitää ottaa rohkeasti mukaan kaikkeen toimintaan, Heille pitää antaa aikaa suunnitella ja tutustua lajiliiton "byrokratiaan", tapoihin toimia mutta toisaalta myös vapautta rikkoa rajoja. Intoa ja uudistushalua ei pidä tyrehdyttää, vaan tuoda esille ja ottaa vakavasti. Nuorten kanssa toimiminen edellyttää elämistä ajassa, samat temput eivät toimi vuodesta toiseen. Your Move oli hyvä esimerkki nuorten osallistamisesta. Se toisaalta näytti myös nuorisotyön varjopuolen. Kaikki loppui kuin seinään, kun projekti oli valmis. (Lajiliittokysely 2/2014.)

Paras käytännössä lienee nuorisotoiminnan manuaali, jossa on asiaan kevyesti perehdytty, mutta pitäisi tehdä varmaan youtube-video vetävällä musiikilla, niin kohderyhmä innostuisi. Mielipidevaikuttaminen ns. johtavilta nuorilta on paras ase. Silloin yleensä osuu ja uppoaa esim. värväysten suhteen eri projekteissa. Erityisesti pr- ja muissa tapahtumissa pitäisi kuunnella lisää nuorten ideoita = asiantuntijuus. (Lajiliittokysely 2/2014.)

Virallisten ja epävirallistenkin vaikuttamiskanavien kautta nuoret voivat vaikuttaa, jos itse haluavat ja lajiliitoissa on oikeasti halua ja tahtoa ottaa nuoret mukaan. Nuoret osaavat ja pystyvät, kun heille annetaan tilaa tehdä ja uskalletaan antaa vastuuta.

6 TIEDOSTA TOIMINTAAN – KOKEILE JA ONNISTU

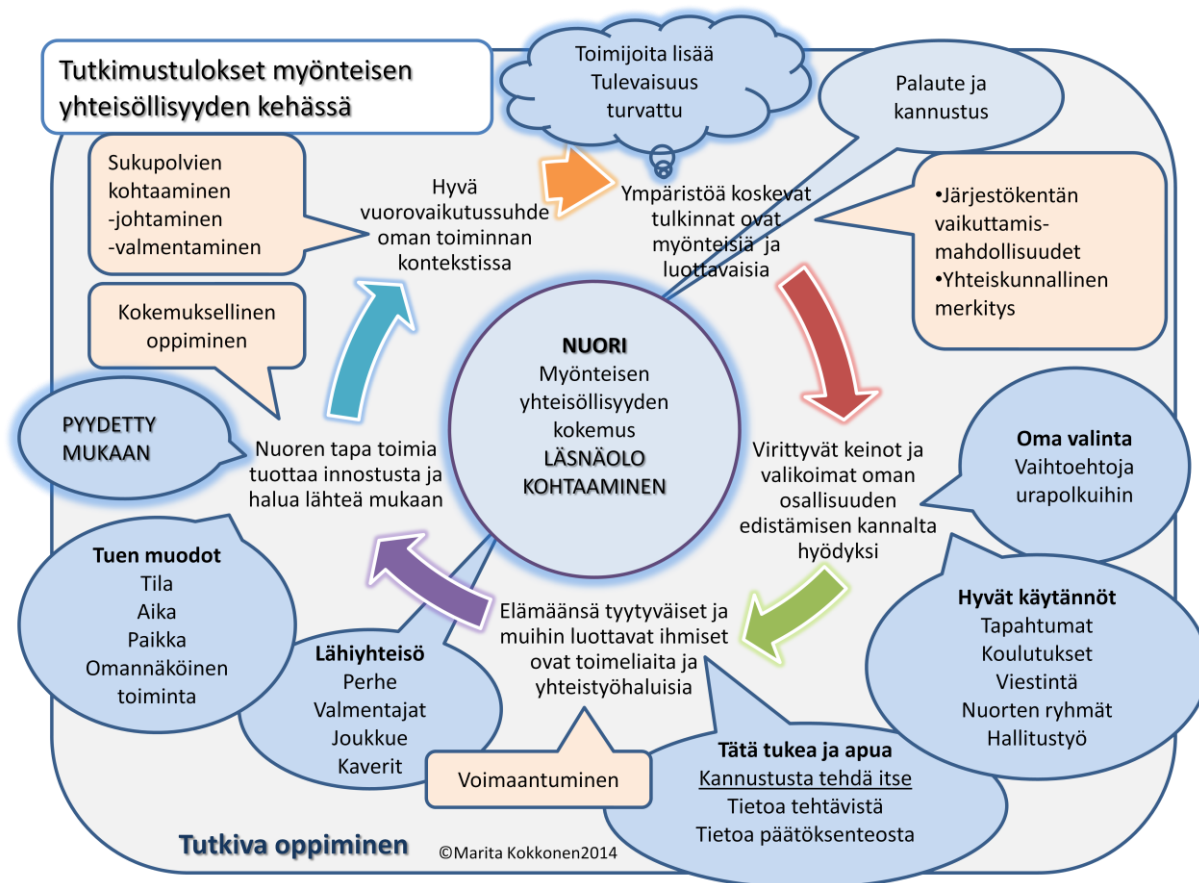
Urheilun muuttuva maailma kaipaa yhdessä tekemistä, myönteistä yhteisöllisyyttä, jotta meillä on tarjolla osaavia ja innokkaita tulevaisuuden tekijöitä. Listaan lyhyesti

toimenpide-ehdotuksina tutkimukseni aikana esiin tulleita hyviä käytännön toimenpiteitä. Tarkastelen aluksi tuloksia tutkimuksen viitekehyyksen kautta.

6.1 Myönteisen yhteisöllisyyden kehällä kokonaisuus haltuun

Arkikirjoitan eli käännän arjen toiminnaksi saamiani tutkimustuloksia myönteisen yhteisöllisyyden kehän avulla, jossa tausta-ajatuksena on tutkiva oppiminen. Uutta tietoa ja ilmiöiden ymmärrystä syntyy ihmisten keskinäisessä vuorovaikutuksessa erilaisissa tapahtumaketjuissa. Haluan ymmärtää luomani myönteisen yhteisöllisyyden kehän toimivuutta ja sen kautta luonnollisesti tulevan tiedon oikeutusta. (Vrt. Hakkarainen 2004, 304.) Uskon mallin yksinkertaisuuteen ja sen käytännön toimivuuteen. Myönteisen yhteisöllisyyden kehässä en varsinaisesti tuo mitään merkittäviä uusia teemoja, vaan yhdistän tunnettuja teorioita yhteiseen tarkasteluun, millä koen olevan merkitystä nuoren kokonaisvaltaiselle kasvamiselle itselle niin tärkeässä urheilun toimintaympäristössä. (Ks. emt., 305.)

Nuori saa myönteisen yhteisöllisyyden kokemuksen kohtaamisissa (kuvio 8), joissa ollaan aidosti läsnä – niin aikuisten kuin toisten nuorten kanssa. Mielestäni tämä on kaiken lähtökohta ja se nousi esiin tutkimukseni aikana kohdatessani nuoria. Kohtaamisten myötä nuori tulkitsee toimintaympäristöään sen hetkisen tulkintansa sekä aiempien kokemustensa kautta. Kohtaamisen laatuun nuorten mielestä vaikuttavat eniten lähiyhteisö sekä nuorten kokema palaute ja kannustus. Urheilujärjestöillä on mahdollisuus osallistaa ja sitouttaa nuoria toimintaan suotuisan ilmapiirin kautta sekä tuomalla esiin järjestönsä yhteiskunnallista merkitystä. Esimerkkinä voin mainita onnistuneen Your Move 2011 suur tapahtuman, jonka kävijämäärä oli 42 00 nuorta ja järjestelytehtävissä nuoria oli huikeat 1500. Monessa lajiliitossa nuorten vaikuttamis- ja toimintamahdollisuudet olivat kohentuneet kampanjan myötä. (Berg, Gretschel & Humppila, 2011). Voin asiat allekirjoittaa itse, sillä olin mukana järjestelyissä kamppailulajinuorten taustatukena. Palkkasin Judoliittoon nuoren vastaamaan judon kordinoinnista. Kamppailulajit ovat yhdessä jatkaneet Your Moven linjoilla vuosittaista Your Fight -leiriä.

Värien ja kuviodien selitykset: Myönteisen yhteisöllisyyden keskiössä on nuori.
 Punainen suorakaide = laajempia, välillisiä teemoja, jotka vaikuttavat ja joihin voidaan vaikuttaa
 Siniset soikiot = tutkimuskysymysten vastaukset.
 Kumpupilvi = kaikki toimii.

Kuvio 8. Tutkimustulokset myönteisen yhteisöllisyyden kehässä.

Kun nuori kokee oman toimintansa merkitykselliseksi ja löytää itselleen sopivia toiminnan vaihtoehtoja, hän tekee järjestön tehtäviä mielellään. Nuorisotutkija Piispa (2013, 13–16) haastaakin urheiluväkeä esittämällä, että kenties nuoria kiinnostaa urheilussa sosiaalisuus ja elämyksellisyys. Mielestäni tätä kannattaa pohtia hyvin järjestötyön toiminnankin kautta. Viisas, vanhempi toimija neuvoo nuorta, ohjaa mielenkiintoiisiin tehtäviin ja on saataville, mikäli nuori tarvitsee tukea. Nuori perehdyttään toimintaan ja päätöksentekoon. Vapaaehtoisen toiminnan, rohkeiden kohtaamisten ja luottamusta herättävien käytännön tehtävien myötä nuori alkaa luottaa omiin kykyihinsä tasaveroisena toimijana, jolloin hän kokee voimaantumista. Onnistuneiden kokemusten myötä nuori vetää mukaansa uusia toimijoita ja toimii heille mallina. Aarresola (2013, 58) kirjoittaa nuorten kilpaurheilun näkökulmasta omaehtoisuuden ja valinnanvapauden puolesta. Hän ehdottaa, että nuoret voisivat itse järjestää toisten lajien nuorten kanssa jotain yhteistä. Tällainen toiminta kiinnittää nuoria tiiviimmin mukaan. Tutkimukseni aikana testasimme vastaavaa toimintaa. Vammaisurheilun

nuoriso ohjasi Liikuntamaassa (9.11.2013) muille lajinuorille tutustumisen vammaisurheilun lajikirjoon. ”Parasta päivässä” palautteessa toistuivat kommentit: hyvät tyypit, uudet lajit, uuden oppiminen, kiva tekeminen, uudet ihmiset ja uusi tapahtuman ideointi.

Tutkimuksessani nuoret kertovat tarvitsevansa tilaa, aikaa ja paikan tehdäkseen omannäköistä toimintaa. Paikalla tarkoitan fyysistä toiminnan paikkaa. Tilan miellän samoin kuin Kiilakoski, Kivijärvi, Gretschel, Laine ja Merikvi (2011, 59) laajemmaksi kokonaisuudeksi siten, että tilaan liittyy henkilökohtainen kokemus ja sosiaalinen ulottuvuus vuorovaikutuksen kautta. Kokemuksellinen oppiminen on oleellinen osa nuoren tekemismaailmassa. Nuoret eivät kaihda epäonnistumisia, vaan he kertoivat niiden kuuluvan osaksi oppimisprosessia. Näissä tilanteissa he erityisesti odottavat aikuisen tukea ja kannustusta. Onnistumiset innostavat edelleen testaamaan omia rajoja. Rajanylitysten myötä syntyy ajalle tyypistä toimintaa. Vastaavista kokeiluista ovat saaneet alkunsa nuorten uudenslaiset tavat liikkua – luoda itselle ja muille samanhenkisille kavereille tekemistä (vrt. Rannikko & Liikanen 2013, 5–6).

Hyvä vuorovaikutussuhde kehittyy vähitellen toiminnan kautta. Järjestökentän vanhemmat toimijat usein tekevät työtään hyvin arvolutautuneesti eivätkä välttämättä tunnista nuoren kokemattomuutta ja epävarmuutta. Nuorempi ei ehkä ymmärrä vanhoja toimintatapoja, kun on tottunut jo koulussa toiminaan toisin kuin aiempi sukupolvi. Avoin suhtautuminen asioihin ja yhdessä tekeminen tuo yhteistä ymmärrystä. Vanhemman toimijaporukan tehtävänä on luoda tilaisuuksia kohtaamisille, tilan antamista tekijöille, aitoa läsnäoloa erilaisissa ympäristöissä, joissa luodaan myönteistä yhteisöllisyyttä. Nuorempien osaajien roolina on tuulettaa tuoreilla näkemyksillä luutuneita käsityksiä, päivittää yhteinen tekeminen nykyaikaan opettaen vanhempia hyödyntämään esimerkiksi uusia teknologian sovelluksia. Oppimista tapahtuu koko ajan arjessa, kun on mahdollisuus tehdä. Vanhemmat urheilunasiantuntijat katsovat asioita oman kokemuksensa näkökulmasta. Nuorempi tulevaisuuden osaajayhteisö tuo tekemiseen toisenlaisen, heidän elämäntodellisuuden merkityksen. Kokemukset pitää tehdä näkyviksi – niistä pitää kertoa tarinoita. Tarinoilla markkinoidaan osaamista ja vahvistetaan toiminnan laatua. Toimijoita tulee lisää ja urheilun järjestötyön tulevaisuus on taattu. Menestyvälle huippu-urheilulle ja liikkuvalla kansalla on luotu laadukas perusta.

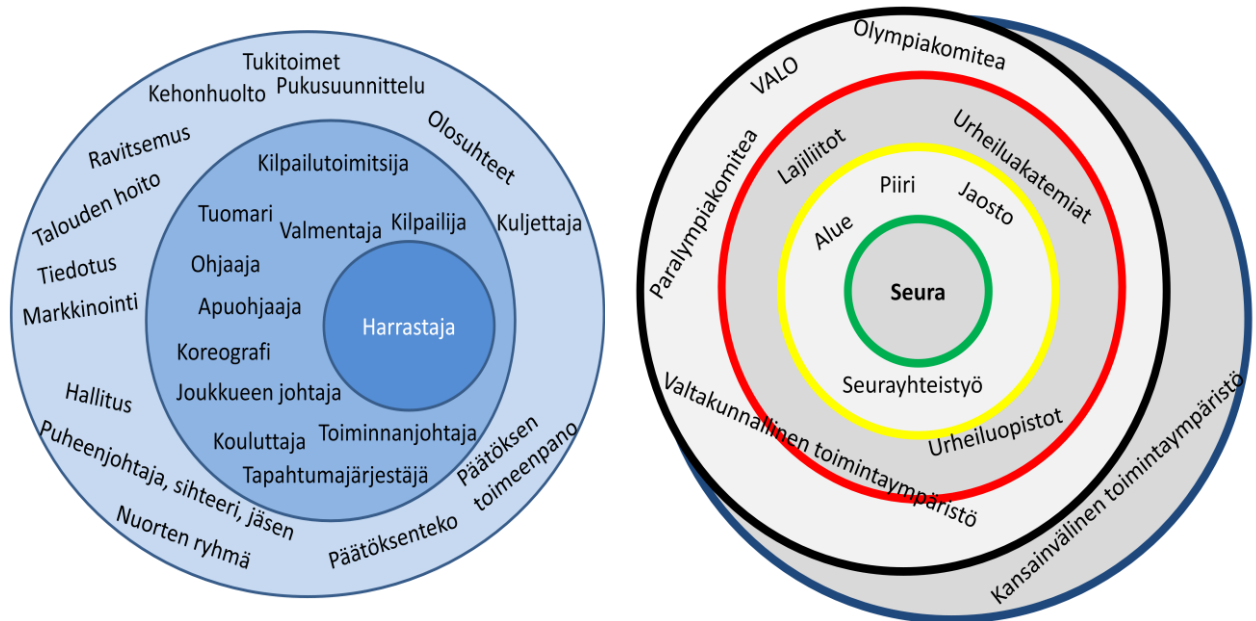
6.2 Toimenpide-ehdotuksia osallistavaan järjestötyöhön

Tutkimukseni vahvisti uskoa nuoren pystyvyydestä erilaisiin urheilun järjestötyön tehtäviin. Nuorissa on valtavasti energiaa ja tahtoa tehdä, pelottomuutta ottaa ja kantaa vastuuta. Meidän aikuisten tarvitsee vain antaa tilaa ja luottaa nuoriin. Paras tapa osallistaa nuoria on ottaa heidät mukaan oikean kokoisiin tehtäviin järjestössä jo heti heidän tultua mukaan yhteisöön. Näin he kiinnittyvät toimintaan ja kokevat tekemisensä merkityksellisenä. Jatkaakseen järjestötyössä, nuorille tulee tarjota erilaisia vaihtoehtoja selkeästi ja pyytää heitä toimintaan. Tärkein vaikuttaja on lähiyhteisö ja erityisesti ensimmäinen ohjaaja tai valmentaja. Seuroissa tulee valmentaa, kouluttaa ja ohjeistaa aloittavien harrastajien kokeneet vetäjät tähän erityisen tärkeään tehtävään. Se, miten nuori kohdataan harrastuksen alussa, vaikuttaa vääjäämättä hänen tulevaisuuteen. Haluammehan aikuisina toimijoina taata kaikille nuorille loistavan tulevaisuuden hänen itsensä valitsemalla polulla?

Opinnäytetyöprosessin aikana minulla oli ilo oppia uutta, löytää erilaisia mahdollisuuksia urheilun järjestötyön kehittämiseksi ja uudistaa vanhaa. Ennen kaikkea kohdasin huippuhienoja järjestötyön ammattilaisia – nuoria ja vanhoja. Haluan jakaa tutkimukseni kuluessa helposti löytyneitä käytännön toimenpiteitä halukkaiden käyttöön. Olen lyhyesti listannut toimenpide-ehdotuksia järjestön arkitoiminnan kehittämiseksi. Löydät liitteestä 4 koosteen *Nuoria urheilun järjestöpoluille – karttamerkkejä reiteille*, jossa tarkempia kuvauksia toimenpide-ehdotuksille.

1. Erilaiset järjestötyön urapolut selkeästi esille. Malleja tarvitaan nuorille, jotta he saavat tietoa järjestön eri tehtävistä ja muista toiminnan vaihtoehtoista. Samat reitit sopivat myös varttuneemmille toimijoille. Tyypillisesti nuori aloittaa harrastajana ja jatkaa uransa oman kiinnostuksensa mukaan. Eri lajeilla on erilaisia tehtäviä, joten kullakin lajilla on tarjottavana hieman erilaisia polkuja. Seuratoimintaan voi tulla myös muiden tehtävien kautta ja innostua lajista myöhemmin. Samanlaisia tehtäviä löytyy seuroista, alueilta tai piireistä, lajiliitoista, valkunnallisista kattojärjestöistä sekä kansainväliseltä toimintakentältä. Oman järjestön mahdolliset urapolut kannattaa kuvata nuoria kiinnostavilla tavoilla – mukana jo olevat nuoret voivat kertoa mielenkiintoisia tarinoita nuoria innostavasti. Kuvioon 9 olen koonnut esimerkkinä erilaisia asioita, joista voi rakentaa oman reittinsä urheilun järjestötyöhön. Kuvion

vasemman puoleisessa osassa keskiössä on harrastaja. Häntä ympäröi erilaisten tehtävien ja roolien kirjo, joista hän rakentaa omaa polkuaan kokeilemalla useitakin alueita. Ulommaseksi olen kuvannut urheilutoiminnan tärkeitä ja välttämättömiä tehtäviä, joita tarvitaan onnistunneen kokonaisuuden tueksi. Oikeanpuoleinen kuvio mallintaa urheilutoiminnan monikerroksisuuden. Jokainen voi halutessaan rakentaa järjestötyön urapolkua aina kansainväliselle huipulle saakka, aivan kuin urheilijatkin.

Kuvio 9. Urheilumaailman erilaisia rooleja, tehtäviä sekä toimintaympäristöjä.

2. Osallisuuden mallit tutuiksi. Osallisuutta voidaan tarkastella eri tulokulmista, joten siitä on rakennettu ja sovellettu useita malleja. (Ks. esim. Gretscl 2002.) Mielestäni tämän työn tarkasteluun sopivat hyvin Robert Hartin (1992) osallisuuden tikapuut sekä Harry Shierin (2001) osallisuuden polut. Löysin oivallisen materiaalipaketin "Keepin´it real" (2009), jossa näistä malleista oli käytännön sovelluksia. Julkaisussa pureudutaan organisaatioiden käytäntöihin sekä aikuisen toimijan että nuoren toimijan näkökulmasta.

3. Oman organisaation nuorten osallisuuden tason testaaminen. Järjestöjen on hyvä pysähtyä pohtimaan omaa toimintaansa nuorten toiminnan näkökulmasta. Onko järjestössä nuorilla realistisia mahdollisuuksia vaikuttaa haluamissaan asioissa? Järjestöissä voi katsoa asiaa omien intressien kautta tai käyttää valmista mallia. Käänsin "Keepin´ it real" -julkaisun materiaalista arviointilomakkeen *Oman organisaation tsekkauksista nuorten osallisuuden tasosta*. Testasin sen pilottikoulutuksessa sekä esitte-

lin Hartin ja Shierin osallisuuden mallit. Laadin myönteisen yhteisöllisyyden kehään kysymyspatteriston asioiden arvioimista varten. Nämä löytyvät liitteestä 4.

4. Nuorten mielipiteet tietoon. Mielipiteiden kysymiseen on monia tapoja. Nettikyselyt tavoittavat osan kohdejoukosta. Olen vakuuttuneempi kohtaamisten kautta saatavaan tietoon. Kun kysyjä itse on läsnä, hän saa helpommin vastauksia myös strukturoiduilla kyselyillä ja järjestämällä niihin vastaamiseen aikaa. Työpajoissa nuorten mielipiteitä saa parhiten ja monipuolisimmin. Autettisessa tilanteessa, yhdessä keskustellen, asiat jalostuvat ja argumenteilla on vaikuttavuutta. Pitää uskaltaa kysyä, kuunnella ja olla läsnä.

5. Selkeyttä järjestön päätöksentekoprosessiin ja päätösten toimeenpanoon. Järjestöissä noudatetaan yhdistyslakia ja päätöksiä tulee tehdä säännösten mukaan. Usein oletetaan ihmisten tietävän päätöksentekoprosessit sekä toimeenpanon käytännöt. Arjen toiminnassa näin ei välttämättä ole. Uudet toimijat pitää perehdyttää perusasioihin erilaisia tapoja hyödyntäen. Kaikki asiat eivät ole selkeitä aikuisillekaan toimijoille, niin kuinka ne voisivat olla selkeitä nuorille, uusille toimijoille? Venkula (2005, 75) toteaa demokratian heikentyvän, jos ei ole yhteistä käsitystä asioista. Kun ihmiset eivät ymmärrä toistensa tarkoituksia, niin kehittämiskohteitakaan ei tajuta.

6. Yhteistä ymmärrystä eri toimijoiden välille kohtaamisissa. Kun yhteisistä asioista on samansuuntaiset käsitykset, asioilla on tapana järjestyä. Yhteisen tekemisen, kuten tapahtumien tai koulutusten, avulla sukupolvet oppivat ymmärtämään toistensa toimintatapoja. Yhteisiä kohtaamisen paikkoja ja tiloja kannattaa tietoisesti järjestää. Muiden lajiliittojen toimintamalleihin on hyvä tutustua ja soveltaa hyvät käytännöt omaan toimintaan. Urheilu- ja liikuntajärjestöjen rajojen yli on hyvä suunnata. Partiossa on oivallisia esimerkkejä nuorten johtamiskoulutukseen, talousasioiden hallintaan, viestinnän ja markkinoinnin onnistumiseen. Nuorten johtajakoulutukset alkavat noin 15-vuotiaana, jolloin nuori toimii myös lippukunnan vertaisjohtajana. Heillä on tukena muutamia aikuisia, jotka myös toimivat malleina onnistuneelle toiminnalle. Nuoret kasvavat toiminnan ja partio-ohjelmaan kuuluvien koulutusten kautta. (Nenonen 2013.)

Urheilumaailmassa on paljon vastakkainasettelua, joka on aivan turhaa. Kuinka voidaan tehdä laadukasta urheilua ja valmennusta, jos järjestön perusasioista ei huolehdi ammattitaitoinen järjestötyönosaaja? Mistä tulee uusia urheilijoita, jollei ole osaavia ohjaajia? Mistä tulee urheilun hurmahenkisyys, ellei ole kilpailijoita?

Kaikkia toimijoita tarvitaan ja kaikille löytyy oman mielenkiinnon mukainen tehtävä. Kuka määrittää, mikä tehtävä on tärkein tai merkityksellisin? Jokaiselle ihmiselle on erilaiset asiat merkityksellisiä ja yhdessä toimiessa tärkeät asiat yhdistyvät. Näiden asioiden ymmärtämiseksi tarvitsemme edelleen yhteisiä foorumeita, joissa voimme avata käsitteitä, tehtäviä ja luonnollisia ilmiöiden kehityskulkuja. Kun luomme erilaisissa kohtaamisissa yhteistä ymmärrystä, erilaisuuden sietäminen laajenee ja uskalamme arvostaa kaikkien työpanosta urheilun ja liikunnan mielenkiintoisessa ja moniulotteisessa maailmassa. Näin voimme rakentaa tulevaisuuteen vahvan urheilun toimintaympäristön.

7 UTELIAISUUS KUTSUU UUSILLE TUTKIMUSREITEILLE

Tutkimukseni kohteena oli nuorten ja aikuisten sosiaalinen yhteistoiminta urheilun järjestökentän kontekstissa. Erityisesti halusin tietää, mitä nuoret ajattelevat oman osallisuuden mahdollisuuksista järjestötyössä. Tutkimusprosessi oli minulle huikea tutkivan oppimisen polku, jossa oli hyvin erilaisia karttamerkkejä. Sukelsin nuorten järjestötyön elämysmaailmaan, suunnistin aikuisten ajatusten pyörteissä ja kamppailin käsitteiden kanssa. Luistelin sujuvasti tiedonetsinnässä nuorisotyön alueelle. Hyppäsin Nuorisovaltuustojen Liiton tapahtumaan ja Allianssin Nuorisotyön tulevaisuusfoorumille. Tutustuin Pääkaupunkiseudun Partiolaisten toimintaan. Moniulotteisten teemojen ja toimintatapojen kanssa palloilu ja tasapainoilu tuottivat urheilujärjestöjen arkeen tietoa nuorten mielipiteistä sekä avasivat toimintatapoja nuorten osallisuuden lisäämiseksi. Luomani myönteisen yhteisöllisyyden kehämalli on toiminut käytännössä käsitteiden avaajana sekä konkretisoitunut arjen tekemistä. Olen tyytyväinen, kun olen voinut tuottaa urheilun järjestötyön arkeen hyvin yksinkertaisen mallin, jonka

avulla voi arvioida toiminataa useasta näkökulmasta. Erityisesti tässä työssä mallin kautta kuuluu nuorten ääni.

Laajan aineistoni ansioista sain selkeyttä urheilun parissa olevien nuorten käsityksistä. Toisaalta runsas aineisto aiheutti aluksi rajaamisen pulmaa, sillä innostuin rönsumään tietotulvan aallokossa. Saadakseni työni oikeisiin mittasuhteisiin, minun oli tiukasti pitäydyttävä vain asettamissani tutkimuskysymyksissä. Tämä oli järkevä ratkaisu, sillä sain kysymyksiin hyvin selkeät vastaukset. Nuorilla on erilaisia järjestötyön polkuja. Lähiyhteisö ja nuorten saaman palautteen ja kannustuksen laatu innostavat heitä jatkamaan järjestötyössä. Nuoret kaipaavat eniten tukea ja kannustusta itsenäiseen tekemiseen sekä tietoa erilaisista mahdollisuuksista. Tulokset ovat linjassa nuorisotutkimusverkoston tutkijoiden tutkimustuloksiin, joita he ovat saaneet nuorten vapaa-aikatutkimusten sekä nuorisobarometrien yhteydessä. Nuorisotutkimuksissa ja kouluterveystutkimuksissa liikuntaa sivutaan, vaikkakin usein tarkastelun kohteena on terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät seikat. Vastaaviin urheilun järjestötyön tutkimustuloksiin en voinut verrata, sillä tällaisia tutkimuksia yrityksistäni huolimatta en löytänyt.

Tutkimuksellisen vertailutiedon puutetta tuskaillessani soitin usealle tukijalle saadakseni vastauksen, ettei liikunnan järjestötyöstä ole tutkimusta nuorten näkökulmasta. Kunnes keskusteluni Sami Myllyniemen (2014a) kanssa herätti äärettömän mielenkiinnon lisätutkimukselle. Myllyniemi on Nuorisobarometreissa sivunnut liikunnan aluetta useiden vuosien ajan, mutta lopullisiin tuloksiin nousevat vain pintapuoliset ja kokonaisuuden kannalta merkittävimmät tulokset. Kerätyt, valmiit aineistot ovat Tampereen Yhteiskuntatiellisessä tietoarkistossa. Näitä aineistoja penkomalla varmasti löytyisi erilaisia pohdintoja pitkänaikavälin vertailussa nuorten liikunnan järjestötyöstäkin, sillä liikunta on järjestökentässä merkittävä osa nuorten toimintaa.

Keräämässäni tutkimusaineistossa on valtava määrä tietoa, joita voi analysoida tarkemmin. Tässä tutkimuksessa tarkastelin nuorten vastuksia yhtenä kokonaisuutena, saadakseni laajemman käsityksen nuorten mielipiteistä. Seuraavassa tutkimuksessa vastuksista voi erotella erilaisia pienempiä teemoja – esimerkiksi iän, sukupuolen tai lajin mukaan. Alustavissa vertailuissa vastauksissa ei näyttänyt olevan merkittäviä eroja, joten luokitteluilla en nähnyt olevan tutkimukseni tulosten kannalta vaikutusta.

Tutkimusaiheita löytyy myös yksilölaji vai joukkuelaji aspektilla. Tutkimuksessani oli mukana myös vammaisurheilun nuorisoa. Haastatteluissa kysyin provosoivasti mieli-pidettä, kumpaa asiaa aikuiset epäilevät enemmän – nuorten ikään vai vammaisuutta osallisuuden kontekstissa. Vastauksena oli, että ensisijaisesti vammaa ja sitten ikää. Kuitenkin osaavat nuoret ovat saaneet tilaa tehdä ja todistaneet molemmat oletta-mukset turhiksi. Erityisen mielenkiintoista olisi tutkia tarkemmin vammaisurheilun nä-kökulmaa, sillä siitä on erittäin vähän tutkimusta (ks. Berg, ym. 2014, 30, 73).

Keskityin tutkimuksessani onnistuneiden järjestötyöpolkujen kuvaamiseen. Avoimissa vastuksissa sivuttiin myös teemoja, jotka ovat aiheuttaneet nuorille kielteisiä tunteita. Näiden asioiden tutkiminen ja esiintuominen nuoren kannalta on varmasti rankka ko-kemus, mutta se voisi avata aikuisia toimijoita ajattelemaan omaa tekemistään ja jär-jestön toimintaa uudesta näkökulmasta. Mielestäni olisi myös aiheellista tarkastella järjestöjen toimintaa yhdessä nuorten ja aikuisten kanssa sekä arvioida tuloksia välit-tömästi. Kohtaamisten avulla voidaan löytää helposti yhteiset kehittämiskohteet ja ratkaisut. Yhteisöllisyyden tutkimusta ja käsitteiden lanseeraamista urheilun konteks-tiin tarvitaan lisää. Aineistoa kerätessäni havaitsin, että sosiologiset käsitteet ja mer-kitykset tuntuvat urheilujärjestöissä toimiville hieman vieraille. Mäenpää ja Korkatti (2012, 45) toteavat, yhteisöllisyyden olevan ”oleellinen laatutekijä seurojen toimin-nassa”.

Tutkimus urheilun järjestötyön merkityksestä nuorten kasvun tukemisessa olisi tärke-ää. Mielestäni urheilun ja liikunnan puitteissa tehtävä työ on yhtä merkityksellistä kuin muukin nuorisotyö – onpa kyseessä kunnallinen etsivä nuorisotyö tai nuorisojärjestö-jen tuottamat palvelut. Näen urheilun toimintakentän ennaltaehkäisevän toiminnan erittäin merkittävänä osana suomalaista yhteiskuntaa. Erilaisen sektorirajoja ylittävän yhteistyön vankka kannattaja oli myös partiolaisten järjestöpäällikkö.

[...] miksi ei voisi esimerkiksi jos tarvii tilaa joskus tai jotain yhteishäp-penikiä, että ne kaikki nuoret tutustus toisiinsa, ne nuorisotalolla käyvät, urheiluseurassa käyvät ja partiossa käyvät. Turhien raja-aitojen kaatami-nen, et ymmärrettäs et ei olla hyökkäämässä kenenkään. Ei ole olemas-sa parempaa eikä huonompaa asetelmaa. (Kohtaaminen 2.)

Berg ja Piirola (2014, 7) peräänkuuluttavat myös tutkimuksen näkökulmasta monitie-teistä ja rajoja ylittäviä, rohkeita aihevalintoja. Parhailaan on käynnistymässä Al-

lianssin toimesta Vetovoima-hanke, jossa tutkitaan ”nuorisjärjestöjen toimintaan osallistumista, jäsenyyksiä ja vapaaehtoisuutta sekä näihin vaikuttavia yhteiskunnallisia muutoksia sekä järjestöjen kehittämistoimintaa”. (Allianssi 2014.) Havaittiin usean eri tahon olevan kiinnostunut yhteistyöstä. Hyvin mielenkiintoinen tutkimuskulma nuoriso- ja järjestötyön erilaisissa konteksteissa olisi tutkia nuorten mielipiteiden kautta vammaisten nuorten osallisuutta suhteessa vammattomien mahdollisuuksiin, johtamiskäytäntöjä, sukupolvien välisiä toimintatapoja ja kansainvälistymisen mukanaan tuomia mahdollisuuksia osallisuuden ymmärrykseen ja käytännön todellisiin tekoihin.

Työstäni voimaantuneena, kokemuksista viisastuneena, nuorten kanssa osallistuneena ja aikuisten kanssa tutkien, mielestäni toimintaympäristö ei estä toimimasta eikä tukahduta asioiden kokeilemistä. Toimijoilla itsellään pitää olla rohkeutta ylittää erilaisia rajoja, eksyä tutulta tekemisen polulta, jotta voi löytää uusia reittejä. Aikuiset voivat antaa vaihtoehtoja maastovalinnoille. Nuoret merkitsevät reitit. Yhdessä kulkemalla löytyvät käyttökelpoisimmat uuden toiminnan mahdollisuudet.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Aarresola, Outi 2014. Omaehtoisuudesta urheilun kilpailuetu? Teoksessa Harinen, Päivi & Rannikko Anni (toim.) 2013. Tässä seison enkä muuta voi? Nuorisotutkijoiden ajatuksia nuorten liikunnasta ja sen kipupisteistä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 65. Viitattu 14.4.2014. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/liikuntapamfletti2013.pdf>, 55–59.
- Allianssi 2014. Nuorisosalan uutisia. 10.04.2014: Allianssi hakee tutkijaa. Suomen nuorisosalan yhteistyö – Allianssi. Nuorisotyön paikallinen ja valtakunnallinen vaikuttajajärjestö. Viitattu 20.4.2014. <http://www.alli.fi/sitenews/view/-/nid/3325/ngid/40>
- Alhanen, Kai 2013. John Deweyn kokemusfilosofia. Helsinki: Gaudeamus.
- Berg, Päivi & Gretschel, Anu & Humpilla, Laura 2011. Ei nuorille, vaan nuorten kanssa. Miten mitata liikuntakulttuurin muutosta Your Move -kampanjassa? Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 47 & Nuori Suomi. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Berg, Päivi & Piirtola, Maarit. 2014. Lasten ja nuorten liikuntatutkimus Suomessa – tutkimuskatsaus 2000–2012. Liikuntatieteellisen Seuran tutkimuksia ja selvityksiä nro 10. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura ry.
- Eskelinen, Teppo & Gellin, Maija & Gretschel, Anu & Junttila-Vitikka Pirjo & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Koskinen, Sanna & Laine, Sofia & Lundbom, Pia & Nilvala, Elna & Sutinen Riikka 2012. Lapset ja nuoret kansalaistoimijoina. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 118, 213–248.
- Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2010. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus, 26–44.
- Gretschel, Anu 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntakehittämisprojektin laadunarvioinnin keinoin. Jyväskylän yliopisto. Studies in Sport, Physical Education and Health 85. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 15.4.2014. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13503/9513912868.pdf?sequence=1>
- Berg, Päivi & Gretschel, Anu 201. Your Move -kampanjan jalanjälkiä kannattaisi seurata. Teoksessa Harinen, Päivi & Rannikko Anni (toim.) 2013. Tässä seison enkä muuta voi? Nuorisotutkijoiden ajatuksia nuorten liikunnasta ja sen kipupisteistä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 65. Viitattu 14.4.2014 <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/liikuntapamfletti2013.pdf>, 29–33.
- Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 118. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

- Hakkarainen, Kai & Lonka, Kirsti & Lipponen, Lasse 2004. Tutkiva oppiminen: järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. Helsinki: WSOY.
- Hart, Roger 1992. Children's Participation: From Tokenism to Citizenship. UNICEF, Florence: Italy. Julkaisussa "Keepin'it real" A resource for involvoing yonug people 2009. Ministry of Youth Development. Wellington, New Zealand. Viitattu 15.4.2014. <http://www.myd.govt.nz/documents/about-myd/publications/keepin-it-real/keepin-it-real.pdf>
- Harinen, Päivi & Rannikko Anni (toim.) 2013. Tässä seison enkä muuta voi? Nuorisotutkijoiden ajatuksia nuorten liikunnasta ja sen kipupisteistä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 65. Viitattu 14.4.2014. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/liikuntapamfletti2013.pdf>
- Heikkinen, Hannu L. T. 2010. Toimintatutkimus – toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus, 214–229.
- Heikkinen, Hannu L. & Rovio, Esa & Kiilakoski Tomi 2007. Toimintatutkimus prosessina. Teoksessa Heikkinen, Hannu L. & Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.) Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Kansanvalistusseura, 78–93.
- Heikkinen, Hannu L. & Rovio, Esa 2007. Toimintatutkimuksen raportointi. Teoksessa Heikkinen, Hannu L. & Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.). Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Kansanvalistusseura, 114–142.
- Heikkinen, Hannu L. & Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.) 2007. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen, Kirsi (toim.) 2014. Valmennusosaamisen käsikirja 2013. Helsinki: Suomen Olympiakomitea. Viitattu 20.3.2014. <http://valmentajakoulutus-fi-bin.directo.fi/@Bin/b75512bfb3cad8109eb71519af5cb7a5/1395958896/application/pdf/235577/Valmennusosaamisen%20k%C3%A4sikirja2013Lopullinen.pdf>
- "Keepin'it real" A resource for involvoing yonug people 2009. Ministry of Youth Development. Wellington, New Zealand. Viitattu 15.4.2014. <http://www.myd.govt.nz/documents/about-myd/publications/keepin-it-real/keepin-it-real.pdf>
- Kiilakoski, Tomi & Gretschel, Anu & Nivala, Elina 2012. Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusserua, julkaisuja 118, 9–33.
- Kiilakoski, Tomi & Kivjärvi, Antti & Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Merikivi, Jani 2011. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

- Kokkonen, Marita 2012. Nuoren osallisuutta edistämässä urheilujärjestössä. Essee 16.12.2012. Yhteisöt ja yhteisöllisyys. HUMAK, Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma. Helsinki. Julkaisematon lähde.
- Kortteinen, Matti & Elovainio, Marko 2012. Millä tavoin huono-osaisuus periytyy? Teoksessa Myllyniemi, Sami (toim.) 2012. Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 127, verkkojulkaisuja 53. Nuorisosaianneuvottelukunta, julkaisuja 46. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 153–167.
- Koski, Pasi 2013. Liikunta- ja urheiluseuroja koskeva tietopohja ja sen kehittäminen. Teoksessa Lehtonen, Kati & Hakonen, Harto & Koski, Pasi. Liikunnan kansalais-toiminnan tietopohja. Opetus- ja kulttuuriministeriö/Valtion liikuntaneuvosto. ISSN 2242-4571 (verkkojulkaisu). Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:6. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö/Valtion liikuntaneuvosto. Viitattu 16.4.2014.
<http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiIsIjIwMTMvMTIvMDQvMTVfMThfNTIfNzYzX0thbnNhbGFpc3RvaW1pbm5hbl90aWV0b3BvaGphX1ZMTI8yMDEzLnBkZiJdXQ/Kansalaistoiminnan%20tietopohja%20VLN%202013.pdf>, 7–14.
- Kupias, Päivi 2007. Kouluttajana kehittyminen. Helsinki: Palmenia. Helsinki University Press.
- Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka 2007. Tapaustutkimuksen käytäntö ja teoria. Teoksessa Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus, 9–40.
- Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka 2007. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus.
- Laine, Markus & Peltonen, Lasse 2007. Ikkuna muutokseen. Teoksessa Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus, 92–110.
- Lehtonen, Kati & Hakonen, Harto 2013. Liikunnan harrastaminen ja vapaaehtoistyö urheiluseuroissa. Teoksessa Lehtonen, Kati & Hakonen, Harto & Koski, Pasi. Liikunnan kansalaistoiminnan tietopohja. Opetus- ja kulttuuriministeriö/Valtion liikuntaneuvosto. ISSN 2242-4571 (verkkojulkaisu). Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:6. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö/Valtion liikuntaneuvosto. Viitattu 16.4.2014.
<http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiIsIjIwMTMvMTIvMDQvMTVfMThfNTIfNzYzX0thbnNhbGFpc3RvaW1pbm5hbl90aWV0b3BvaGphX1ZMTI8yMDEzLnBkZiJdXQ/Kansalaistoiminnan%20tietopohja%20VLN%202013.pdf>, 7–14.
- Lehtonen, Pauliina 2007. Tapaus- ja toimintatutkimuksen yhdistäminen. Teoksessa Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus, 230–255.
- Lundbom, Pia & Eskelinen, Teppo 2012. Vapaaehtoisuutta vailla vertaa? Teoksessa Myllyniemi, Sami (toim.) 2012. Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 127, verkkojulkaisuja 53. Nuorisosaianneuvottelukunta, julkaisuja 46. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 180–185.

- Manka, Marja-Liisa & Kaikkonen, Maija-Leena & Nuutinen, Sanna 2007. Työhyvinvointia työyhteisöön. Eväitä kehittämistyön avuksi. Tutkimus- ja koulutuskeskus Synergos, Tampereen yliopisto & Euroopan Sosiaalirahasto. ISBN 978-951-44-7237-4. Tampere: Tutkimus- ja koulutuskeskus Synergos, Tampereen yliopisto & Euroopan Sosiaalirahasto. Viitattu 20.3.2014.
<http://www.uta.fi/jkk/synergos/tyohyvinvointi/tyhyopas.pdf>
- Myllyniemi, Sami (toim.) 2012. Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 127, verkkojulkaisuja 53. Nuorisoasiainneuvottelukunta, julkaisuja 46. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Myllyniemi, Sami 2014a. Tilastotutkija, Nuorisotutkimusverkosto. Henkilökohtainen tiedonanto 26.2.2014. Helsinki. Marita Kokkonen.
- Myllyniemi, Sami 2014b. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisuja ISSN 2341-5568 (verkkojulkaisu), nro 50. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuorisotutkimusseura ja tekijät. Viitattu 3.3.2014. http://www.tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_lowres1.pdf
- Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisuja ISSN 1455-268X (painettu), nro 49. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Nuorisoasian neuvottelukunta, Nuorisotutkimusverkosto.
- Mäenpää, Pasi & Korkatti, Sirpa 2012. Urheiluseurat 2010-luvulla. Ajatuksia seurojen kehittymisestä ja kehittämisestä. SLU-julkaisusarja 1/2012. ISSN:1455-9781. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu ry.
- Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Nenonen, Riikka. Järjestöpäällikkö, Pääkaupunkiseudun Partiolaiset ry. 31.10.2013. Helsinki. Kokkonen, Marita.
- Piispa, Mikko 2013. Huipulle vai huvin vuoksi – mikä 2000-luvun suomalaisnuoria liikuttaa? Teoksessa Harinen, Päivi & Rannikko Anni (toim.) 2013. Tässä seison enkä muuta voi? Nuorisotutkijoiden ajatuksia nuorten liikunnasta ja sen kipupisteistä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 65. Viitattu 14.4.2014.
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/liikuntapamfletti2013.pdf>, 13–16.
- Rannikko, Anni & Liikanen, Veli 2013. Liikunnan uudet ja vanhat tulokkaat. Mikkelin ammattikorkeakoulu D:16 Vapaamuotoisia julkaisuja. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Viitattu 9.4.2014.
http://www.mamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/mamk/embeds/mamkww_wstructure/21796_liikunnan_uudet_ja_vanhat_tulokkaat.pdf
- Rovio, Esa & Klemola, Ulla & Lautamatti, Liisa & Tiihonen, Arto 2007. Toimintatutkimuksen ohjaaminen. Teoksessa Heikkinen, Hannu L. & Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.). Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Kansanvalistusseura, 131–142.

- Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari 2010. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus, 189–199.
- Shier Harry 2001. Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations, Young people ansa Society, Vol 15, John Wiley and Sons Ltd, United States of America, pp. 107–117. Julkaisussa "Keepin´it real" A resource for involvoing yonug people 2009. Ministry of Youth Development. Wellington, New Zealand. Viitattu 15.4.2014. <http://www.myd.govt.nz/documents/about-myd/publications/keepin-it-real/keepin-it-real.pdf>
- Siitonen, Juha 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulun yliopiston kasvatustieteellinen tiedekunta. Oulun yliopisto. Viitattu 10.2.2014. <http://herkules oulu.fi/isbn951425340X/isbn951425340X.pdf>
- Syrjälä, Leena 2010. Elämänkerrat ja tarinat tutkimuksessa. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus, 247–261.
- Valli, Raine 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus, 103–127.
- Venkula, Jaana 2005. Epävarmuudesta ja varmuudesta. Johdantoa epävarmuuden kohtaamiseen. Helsinki: Kirjapaja.
- Vilkka, Hanna 2007. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

Liite 1. Nuorten polkuja urheilumaailmassa – Webropol-kysely

Nuorten polkuja urheilumaailmassa

Kiitos, että osallistut "Nuorten polkuja urheilumaailmassa" -kyselyyn. Olet saanut tämän kyselyn oman lajiliittosi nuorisopäällikön kautta. Tämä kysely on osa yhteisöpedagogiopiskelija Marita Kokkosen opinnäytetyötä. Haluan selvittää mikä innostaa nuoria osallistumaan urheiluseuran tai lajiliiton toimintaan. Haluan saada Sinun mielipiteesi siitä, millaista tietoa, tukea ja apua kaipaat kokeneemilta toimijoilta.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja yksittäistä vastaajaa ei voi tunnistaa lopuraportista. Kokoan vastauksista oivallisia käytännön vinkkejä kokeneemmille toimijoille kuinka heidän on hyvä toimia, että nuoret innostuvat yhteisistä tehtävistä urheilun moninaisilla toimintakentillä.

Kyselyssä on taustatietojen lisäksi viisi kysymystä. Vastaa kaikkiin kysymyksiin. Kyselyyn vastaamiseen menee aikaa 5 - 10 minuuttia. Vastaathan kyselyyn heti sen saatuasi. Vastaamisen iloa!

Jos haluat tulla haastatteluun tai kirjoittaa oman tarinasi aineistoni tueksi, kyselyn lopusta löytyvät ohjeet.

Kiitollisin terveisin Marita Kokkonen

Nuorten polkuja urheilumaailmassa – Webropol-kysely

Taustatietoja

1. Olen tyttö/nainen poika/mies
2. Urheilulajini on
aikido / judo / karate / lentopallo / nyrkkeily / salibandy / sukellus / suunnistus/ taekwondo/ taido / taitoluistelu / uinti / VAU – NuTo / voimistelu /
3. Ikäni nyt____
4. Aloitin lajini ____-vuotiaana
5. Toimin lajissani seuran eri tehtävissä: ei / kyllä, millaisissa_____
6. Toimin lajiliiton tehtävissä: ei / kyllä, millaisissa_____

Mistä Sinun innostuksesi kumpuaa?

7. Miksi aloitit oman lajisi? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Laji vaikutti kivalle Isä / Äiti halusi Isä / Äiti oli toiminnassa mukana
 Kaveri harrasti Urheilupaikka oli lähellä Ohjaaja pyysi
 Joku muu syy, Mikä _____

8. Mikä innosti Sinua jatkamaan lajissasi? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Kaverit Valmentaja/ohjaaja Oma kehittyminen Kilpailuinto
 Hyvä seura Hyvä tunnelma harkoissa Isä / Äiti
 Kiva laji
 Mukavat tehtävät seurassa, millaiset _____
 Joku muu syy, mikä _____

9. Mikä on Sinun tulevaisuutesi lajisi parissa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Valmentaja/ohjaaja Kilpailija Kouluttaja Tuomari
 Toimitsija kilpailuissa Harrastaja omaksi iloksi Seuran puheenjohtaja
 Seuran kilpailuvastaava Tiedottaja Nettisivujen tekijä tms.
 Tapahtumien järjestäjä seurassa, mitä tapahtumia _____
 Joku muu toiminta, mikä _____
 Lajiliiton tehtävät, mikä _____

Urheilumaailmassa tukea ja apua saatavilla - millaista Sinä haluat?

10. Mihin Sinä haluat tai tarvitset omassa lajitoiminnassa kokeneemman toimijan tukea tai apua? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Tietoa eri tehtävistä, mistä Tietoa vastuukysymyksistä
 Tietoa päätöksenteosta Kannustusta tehdä itse
 Tutustumista muihin toimijoihin
 Koulutusta, mihin _____
 Jotain muuta, mitä _____

11. Millainen tuki ja apu kannustaa sekä innostaa toimimaan edelleen lajisi parissa?

12. Haluan vielä sanoa, että...

13. Etsin tutkimukseeni myös halukkaita nuoria haastateltavaksi. Jos haluat kertoa oman tarinasi, liitä tähän yhteystietosi, jotta voin ottaa sinuun yhteyttä sopiakseni haastattelujan kanssasi. Kiitos.

14. Kerään nuorten omia tarinoita tutkimusaineistoksi. Jos haluat, kirjoita lyhyt tai pitkä tarina omasta kokemuksestasi. Kerro mikä Sinua innostaa urheilun eri toiminnoissa ja millainen tuki, apu ja tieto on tarpeellista. Mikä on ollut merkittävin juttu, että olet edelleen mukana omissa seurassasi tai lajiliiton tehtävissä. Tärkeää on Sinun äänensä kuuluminen!

Liite 2. Tutkimusaikataulu

Tapahtuma	Aika
Lajiliittokysely	11.2.–3.3.2014
Osallisuus Nyt 2015 Nuva ry	28.–29.11.2013
Nuori Toimija Foorumi	9.11.2013
Ryhmähaastattelu VAU NuTo	8.11.2013
Haastattelu Partio	31.10.2013
Nuoren järjestöpolku esitys	27.10.2013
Ryhmähaastattelu Taitoluistelijat	24.10.2013
Lentopallo paperikysely	21.10.2013
Nuorisotyön tulevaisuusfoorumi	23.10.2013
Webropol-kysely auki	20.9.–19.12.2013
Yksilöhaastattelu	7.10.2013
Judo paperikysely Länsi-Suomi	6.10.2013
Uinti+Luistelu aikuiset	6.10.2013
Sukeltajat työpaja	5.10.2013
Sinettiseminaari /LUNK	5.10.2013
Sinettiseminaari	5.10.2013
Uinti+taitoluistelu palaveri	4.10.2013
Nuori Toimija Foorumi kirjeet	1.10.2013
Yksilöhaastattelu	30.9.2013
Judo kyselyt Etelä-Suomi	.9.2013
Sponsorikirjeet NuoriToimija Foorumi	18.9.2013
Webropol-kysely luotu	17.9.2013
Tuusulan luistelijat / hallitus	12.9.2013
Suunnistusliitto palaveri	10.9.2013
Salibandy palaveri puhelimitse	2.9.2013
Nyrkkeily työpaja	1.9.2013
Uimarit työpaja	26.8.2013
Markkinointikirjettä Nuori Toimija	8.8.2013
Taekwondoliitto palaveri	2.8.2013
Lentopalloliitto palaveri	2.8.2013
Nyrkkeilyliitto palaveri	2.8.2013
Yksilöhaastattelu	30.7.2013
Voimisteluliitto palaveri	20.6.2013
Taekwondo käytäväkeskustelu	17.6.2013
VAU palaveri	17.6.2013
Uimarit – paperikysely	16.-19.6.2013
Taitoluisteluliitto palaveri	10.6.2013
Muutosseminaari / voimisteluliitto	6.6.2013
Uimaliitto palaveri	22.5.2013
Kolmaslähde työpaja	15.5.2013
Your Fight, kamppailulajit	11.5.2013
Judoliiton seurapalaveri	5.5.2013
VALO ry palaveri / Sipi	2.5.2013
Suunnistus + judo työpaja	21.4.2013
Suunnistus palaveri	4.4.2013
Nuorisovastaavien kokous / VALO	27.3.2013

Liite 3. Nuoret mukaan – tietoja vaikuttajilta. Lajiliittokysely.

Hei!

Haluan saada tietoa sinulta tietoa lajiliittosi tilanteesta nuorten osallisuuden mahdollisuuksiin järjestötyön näkökulmasta. Ohessa muutama kysymys, joiden vastaamiseen menee aikaa noin 5 minuuttia. Pieni aika sinulta, millä on suuri merkitys minulle. Autahan? Vastaathan vaikka heti, tai viimeistään 21.2.2014 mennessä.

Olen Marita Kokkonen, Suomen Judoliiton koulutus- ja nuorisopäällikkö. Teen opinnäytetyötä Humanistisen Ammattikorkeakoulun Yhteisöpedagogin ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa, järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelmassa. Työni teema on ”Nuorten osallisuuden lisääminen urheilumaailmassa”. Olen kerännyt perusaineiston nuorilta itseltään niistä toimintatavoista, jotka innostavat nuoria heidän omasta mielestään pysymään urheilussa mukana. Työn tilaajana on Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry.

Aikuisilta saatuja vastauksia on tarkoitus kartoittaa liittojen tilannetta nuorten järjestötyön mahdollisuuksien luomisessa. Saadut tulokset ovat peilauspintana nuorten vastuksiin sekä antavat mukavasti toiminnan kehittämiseen aihioita.

Mikäli haluat lisätietoja aiheesta, ole yhteydessä:
marita.kokkonen@judoliitto.fi tai soita 040 1426 788.

Kiitos ja iloista talviolympialaisten aikaa!

Taustakysymykset

1. Lajiliitto

2. Tehtävä lajiliitossa

Toiminnanjohtaja

Koulutusvastaava

Toimistosihtööri

Nuorisovastaava (tms. nimike)

Valmennusvastaava

Joku muu, mikä

Nuorten toiminta lajiliitossa

Tässä tutkimuksessa nuoret rajataan ikäryhmään 13 - 30 -vuotiaat toimijat.

3. Onko lajiliitossanne nuorilla oma virallinen vaikutuskanava? Ei/Kyllä, mikä

4. Millaisia tehtäviä nuorten vaikutuskanavalla on?

5. Onko lajiliiton hallituksessa alle 30 -vuotiaita nuoria? Ei / Kyllä, montako

6. Onko lajiliitossanne rakennettu selkeä järjestötyön polku vrt. urheilijan polku? Ei / Kyllä

7. Pitäisikö lajiliitoissa olla kuvattuna myös järjestötyön polku? Ei, perustele / Kyllä, perustele

8. Onko lajiliitossanne koulutusta nuorille järjestötoimintaan? Ei / Kyllä, mitä

9. Mitä hyviä käytäntöjä teidän lajiliitossa on nuorten innostamiseksi järjestötyöhön?

10. Tätä vielä haluan kertoa

Kiitos sinulle avustasi! Mukavaa päivän jatkoa!

Liite 4. Nuoria urheilun järjestöpoluille – karttamerkkejä reiteille

Nuoria urheilun järjestöpolulle - karttamerkkejä reiteille

Marita Kokkonen

Käytännön vinkkejä nuorten osallisuuden lisäämiseksi

4/ 2014

SISÄLLYS

1 IHMETTELE JA INNOSTU	64
2 URAPOLKUJA	65
3 OSALLISUUSMALLEJA JA JÄRJESTÖN TOIMINNAN MITTAAMISTA	66
4 TYÖPAJOJA NUORILLE JA AIKUISILLE	72
5 JÄRJESTÖTYÖN PÄÄTÖKSENTEON PROSESSIN APUJA	79
6 HYVIÄ MATERIAALEJA	88

1 IHMETTELE JA INNOSTU

Taataksemme nuorille toimijoille loistavan tulevaisuuden, kokeneempien osaajien tulee kannustaa nuorta tekemään itse. Nuorille on kerrottava erilaisista tehtävistä arvottamatta niitä ennakkoon, selvitettävä toiminnan vastuukysymyksiä sekä valotettava päätöksentekoprosesseja. Ennen kaikkea nuoren pitää saada tehdä itse. Hänen pitää saada onnistua. Hänen pitää kokea epäonnistumisia ja silloin aikuisen tulee seisoa entistä vankemmin tukena.

Olen koonnut muutamia hyviä järjestötyön käytäntöjä, jotka tukevat nuoren osallisuuden lisääntymistä urheilujärjestöjen ympäristössä. Kooste on tarkoitettu ideoiden herättäjäksi ja pohdintojen avaajaksi. Olen pelkistänyt ja yksinkertaistanut asioita, jotta ne olisi helppo ottaa käyttöön arjen työhön. Osioissa on mainittu käytetyt lähteet, joiden kautta lukija voi halutessaan syventyä tarkemmin teemojen taustoihin.

Tämä kooste on syntynyt Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiopintojen opinnäytetyöprosessin aikana, ylemmän ammattikorkeakoulun järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelmassa. *Aikuinen, anna tilaa – nuori kiittää ja tekee! Urheilun järjestötyöpolkuja* on tutkimus nuorten mielipiteistä millaista tukea he haluavat ja tarvitsevat kiinnittyäkseen järjestötyöhön. Tutkimus on tehty urheilun kontekstissa ja työn tilaajana oli Valo, valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry. Koosteen toimenpiteet on testattu käytännössä. Haluan jakaa hyvät käytännöt kaikkien teemasta kiinnostuneiden kanssa. Kaikki esitetyt asiat on sovellettavissa kaikenlaisiin työympäristöihin.

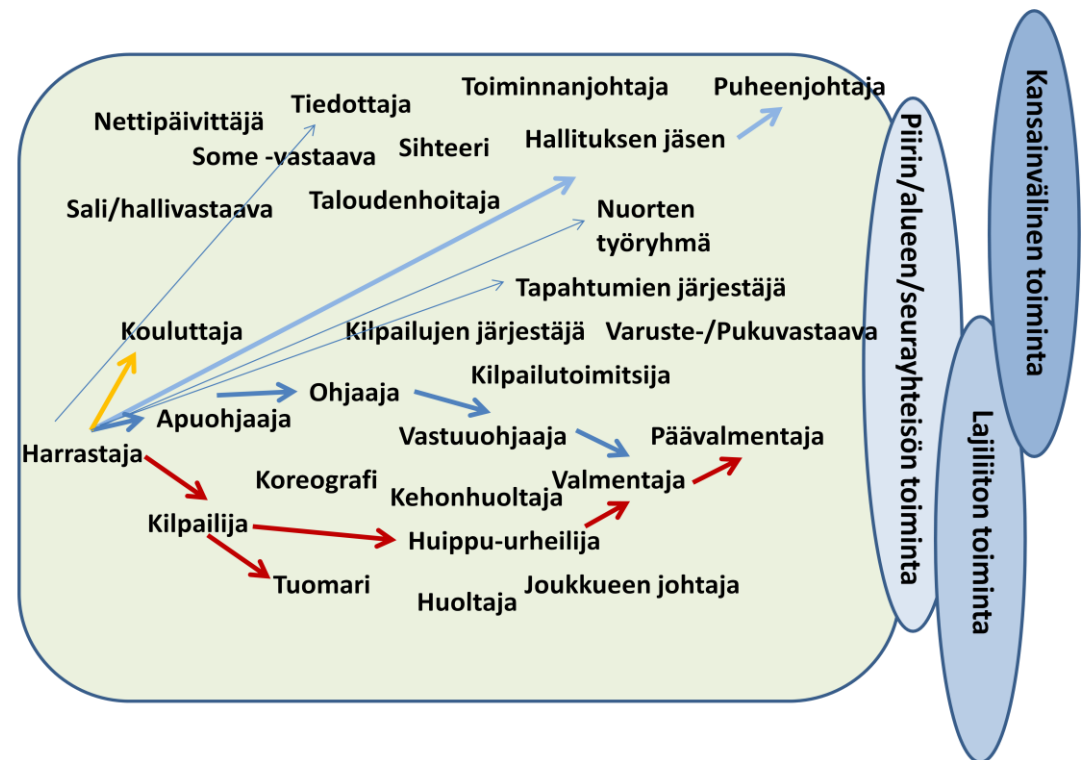
Ensin kuvaan urheilun järjestötyön mahdollisuuksia, jonka jälkeen olen mallintanut erilaisia nuoren osallisuutta vahvistavia toimintoja. Kolmannessa osassa kerron työpajoista, joilla keräsin tietoa tutkimustani varten. Seuratyössä ja koulutuksissa ne ovat käyttökelpoisia raamituksia. Päätöksen tekeminen ja sen toimeenpano on järjestön toiminnan edellytys. Olen tuonut toimintaa helpottavia, yksikertaisia lomakkeita arkityötä sujuvoittamaan. Lopuksi olen listannut hyvää luettavaa. Toivotan lukijalle innostumisen kokemuksia ja oivallusten syttymistä.

2 URAPOLKUJA

Lajiliittojen työntekijät ja nuoret pitivät tärkeänä järjestötyön polun kuvaamista. Tutkimuksessani olen kuvannut muutaman nuoren järjestötyön polkuja sekä mallintanut vaihtoehtoja. Tyypillisimmillään urheilujärjestöissä edetään alla olevan kuvan punaisten tai sinisten nuolien mukaisilla reiteillä harrastajasta kilpailijaksi tai ohjaajan tai valmentajan tehtäviin. Seuraavaksi tavallisinta on ryhtyä kouluttajaksi ja mennä hallitukseen tai tuomariksi. Muista tehtävistä ei nuorilla välttämättä ole tietoa tai heidän käsitykset niistä eivät vastaa käytäntöä. Urheilujärjestöillä on lukuisia hienoja tehtäviä, joita voi tarjota nuorille.

Ei ole olemassa yhtä oikeaa mallia, miten kuuluu edetä. Kaikki tehtävät kuuluvat hyvän järjestötoiminnan kokonaisuuteen, vaikka eri lajeilla on toisistaan poikkeavia tehtäviä. Kun nuori on hankkinut osaamista ja kokemusta omassa lähipiirissä, hänellä on mahdollisuuksia ottaa vastuuta laajemmista tehtävistä aluetasolla. Joillakin nuorilla on valmiuksia ja halua edetä kansainvälisiin tehtäviin.

Kuviossa on tyypillisimpiä tehtäviä ja rooleja, joita on hyvä purkaa tarkemmiksi tehtävänkuviksi. Näin nuori tietää mitä tehtävään sitoutuminen vaatii. Vastaavasti nuorelle voi herätä halua tehdä joitain työtä lähiyhteisössä, johon hänellä on osaamista tai hän tarvitsee esimerkiksi työharjoittelupaikkaa tai haluaa kokeilla, voisiko hän lähteä opiskelemaan jotain tiettyä alaa.

3 OSALLISUUSMALLEJA JA JÄRJESTÖN TOIMINNAN MITTAAMISTA

Nuorten osallisuudesta on useita malleja. Tässä on lyhyet esittelyt Roger Hartin osallisuuden tikapuista sekä Shierin osallisuuden polusta. Molemmat mallit liittyvät arviointiin organisaation nuorten osallisuuden tason testaamista, johon on tsekkauslista tässä koosteessa.

Pohdi millä askelmalla organisaatio on **Hartin osallisuuden tikapuilla**. Miten nuori voi toimia organisaatiossa? Onko hänellä mahdollisuus vaikuttaa nuorten asioissa?

8. Nuoret täysivaltaisia yhdessä aikuisten kanssa

Osallisuus suhteessa asiaan – yhdessä tekeminen tarkoituksenmukaista.

7. Nuorten johtamaa

Nuoret ideoivat, käynnistävät ja johtavat toimintaa, aikuiset ovat tukena.

6. Aikuisjohtoista

Aikuiset johtavat ja tekevät, nuorten mielipiteitä kysytään päätöksiin.

5. Konsultaatiota

Nuria kuunnellaan, mielipiteitä huomioidaan.

4. Informaatiota

Aikuiset tiedottavat asioita, kysytään mielipiteitä.

3. Näennäisyyttä

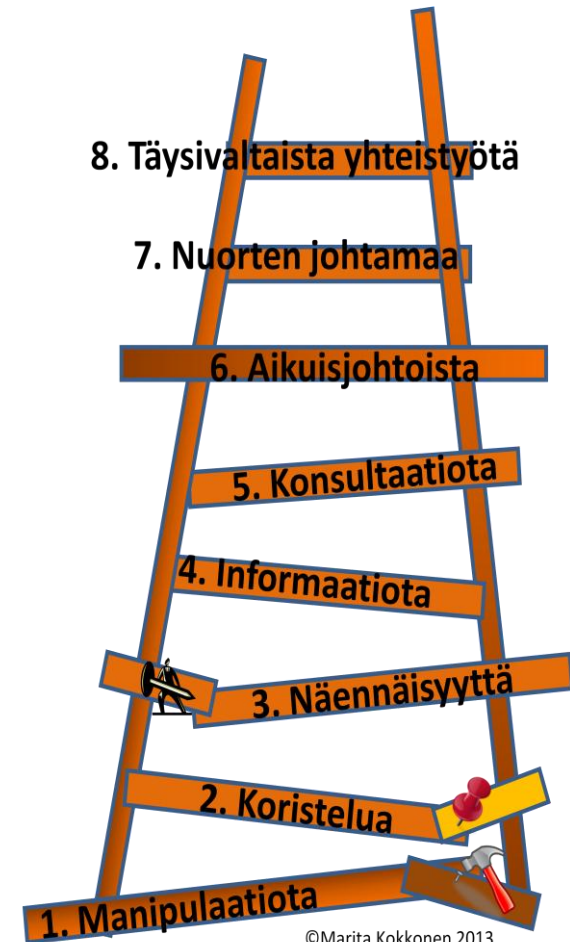
Otetaan nuoria mukaan, ei mahdollisuutta vaikuttaa.

2. Koristelua

Nuori voi olla mukana, ei merkityistä.

1. Manipulaatiota

Nuria mukana pakosta, heidän asemaa käytetään hyväksi.

©Marita Kokkonen 2013,
mukailtu R.Hart 1992

Lähde: "Keepin'it real" A resource for involving young people. Ministry of Youth Development 2009.

Shierin osallisuuden polku -mallissa osallisuuden tasoja on viisi ja jokaiseen tasoon on arvioivia kysymyksiä organisaation toiminnasta liittyen valmiuksien, mahdollisuuksien sekä velvoitteiden näkökulmasta. Pohdi kysymysten avulla oman organisaatiosi tilaa. Polku alkaa tasolta yksi edeten aina tasolle viisi. Shierin mukaan organisaatioiden pitää yltää vähintään tasolle kolme.

Shierin osallisuuden polku			
Osallistumisen taso	Valmiudet	Mahdollisuudet	Velvoitteet
Taso 5 Nuoret jakavat valtaa ja vastuuta päätöksenteossa	Oletko valmis jakamaan jotain aikuisten valtaa nuorille?	Onko järjestössä menettelyä, joka mahdollistaa nuorten ja aikuisten vallan ja vastuun jakamisen päätöksistä?	Onko menettelytapoja, jotta nuoret ja aikuiset voivat jakaa valtaa ja vastuuta päätöksistä?
Taso 4 Nuoret ovat mukana päätöksenteossa	Oletko valmis päästämään nuoria mukaan päätöksentekoprosessiin?	Onko järjestössä menettelyä, joka antaa nuorille mahdollisuuden osallistua päätöksentekoon?	Onko menettelytapoja, että nuoret voivat osallistua päätöksentekoon?
Taso 3 Nuorten näkemykset otetaan huomioon	Oletko valmis ottamaan huomioon nuorten mielipiteet?	Mahdollistaako päätöksentekoprosessi nuorten näkemysten huomioonottamisen?	Onko rakenteita tai sääntöjä, että nuorten näkemyksille on annettava painoarvoa päätöksenteossa?
Taso 2 Nuoria tuetaan ottamaan kantaa	Oletko valmis tukemaan nuoria ottamaan kantaa?	Onko sinulla erilaisia ajatuksia ja käytännön toimenpiteitä, joilla voi auttaa nuoria ilmaisemaan mielipiteensä?	Onko säädöstöä, että nuoria on tuettava ottamaan kantaa?
Taso 1 Nuoria kuunnellaan	Oletko valmis kuuntelemaan nuoria?	Työskenteletkö niin, että voit kuunnella nuoria?	Onko menettelytapoja, että nuoria on kuunneltu?

Lähde: "Keepin´it real" A resource for involving young people. Ministry of Youth Development 2009.

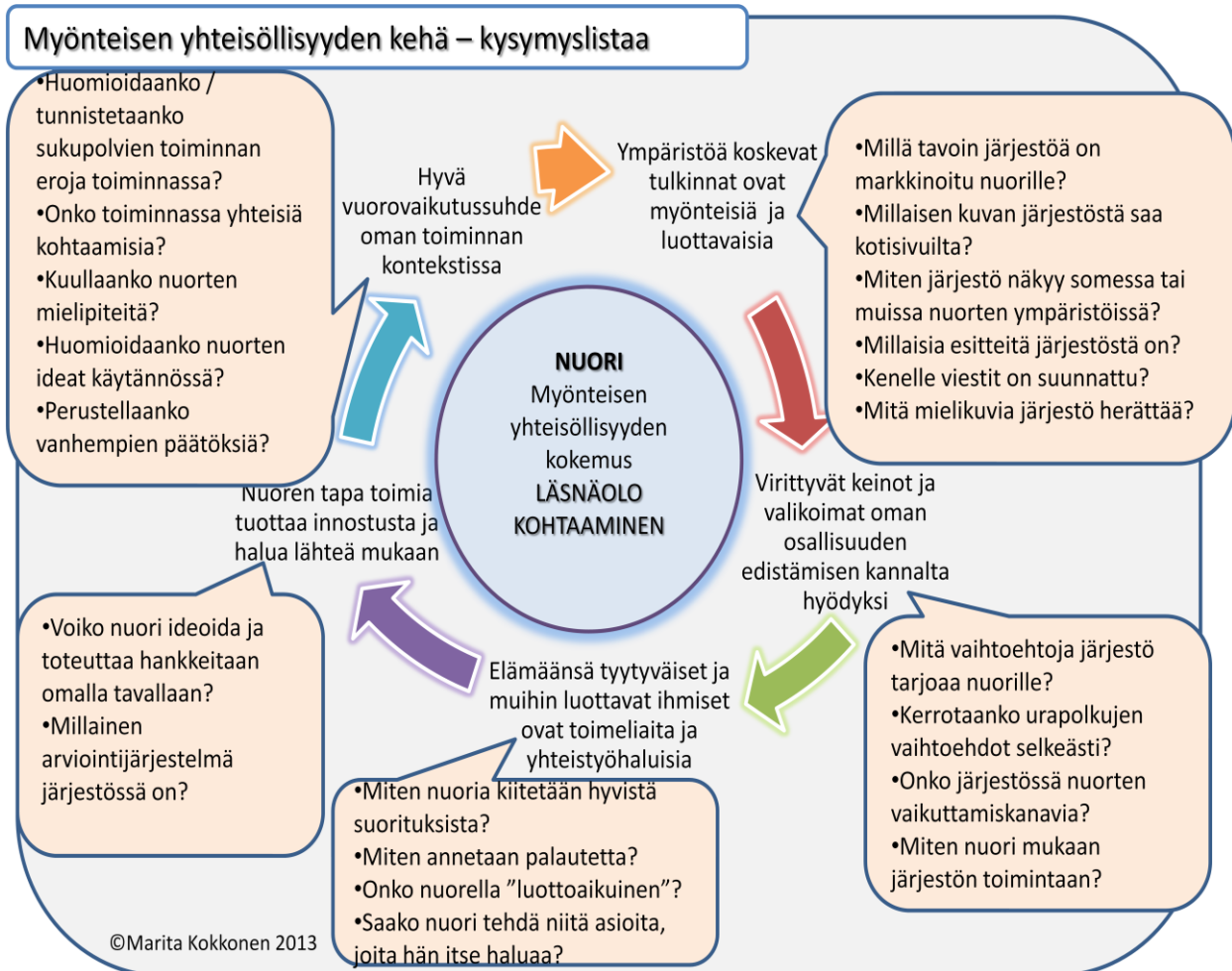
"Keepin´it real" -materiaali on tuotettu oppaaksi organisaatioille, aikuisille ja nuorille osallisuuden lisäämiseksi. Materiaalin löydät: <http://www.myd.govt.nz/documents/about-myd/publications/keepin-it-real/keepin-it-real.pdf>

Myönteisen yhteisöllisyyden kehä on kehittämäni malli nuoren osallisuuden lisäämiseksi.

Myönteisen yhteisöllisyyden kehämallin keskiössä on nuoren myönteisen yhteisöllisyyden kokemus, joka syntyy läsnäolevan kohtaamisen myötä. Keskiön ympärillä olevat asiat vahvistuvat toiminnan kautta. Malli on esitelty tarkemmin tutkimuksessani, jossa etsin vastauksia kehämallin teemoihin nuorilta itseltään. Tässä lisäsin malliin kysymyksiä, joiden avulla voidaan tarkastella oman järjestön toimintaa suhteessa nuoren myönteisen osallisuuden kokemuksen vahvistamiseksi.

Pohdi teemoja yhdessä muiden päättäjien kanssa. Pidä samanlainen keskustelutilaisuus järjestösi nuorten kanssa. Ko-

koa pohdinnat yhteen ja toimi sen mukaan. Keskustelut voi pitää yhdessä kaikkein toimijoiden kanssa. Joissain tilanteissa on hyvä käydä arvioivat keskustelut ensin erillään ja sen jälkeen tuoda teemat yhteiseen keskusteluun. Seuraavalla sivulla on Tsekkauslista organisaation nuorten osallisuuden tasosta. Toimi samoin kuten edellä kerrottiin.

Tsekkasulista organisaation nuorten osallisuuden tasosta

Tämän tsekkasulistan avulla voit selvittää kuinka hyvin organisaatiossa huomioidaan nuorten osallistuminen toiminnassa.

		En tiedä	Ei	Vähän	Kohtalaisesti	Hyvin	Täysin
Porras 1.	ORGANISAATION SITOUTUMINEN Järjestömme...	0	1	2	3	4	5
1	on selvillä syistä, miten nuoret saa osalliseksi mahdollisuudesta päätöksentekoon						
2	on periaatteelliset linjaukset kuinka nuoria otetaan mukaan ja tuetaan päätöksenteon mahdollisuuksissa						
3	tarjoaa asianmukaista henkilökuntaa, jolla on koulutusta ja resursseja nuorten osallisuuden lisäämiseksi tarpeen mukaan						
4	on avoin ja läpinäkyvä sen suhteen, kuinka paljon painoa on nuorten mielipiteillä nuorten osallisuuteen						
5	varmistaa, että nuoret, joita päätökset koskevat, voivat osallistua päätöksentekoon						
Porras 2.	LUO TILA NUORTEN OSALLISUUDELLE Järjestömme...						
1	on selvillä, kuinka nuoret voivat osallistua päättämiseen						
2	on tehnyt selväksi, kuinka nuori voi osallistua - heidän ei tarvitse olla mukana, elleivät he itse tahdo						
3	on sitoutunut luomaan erilaisia mahdollisuuksia osallisuuteen huomioiden nuoren elämäntilanne, perhe, koulutus tai muu kokemus						
4	auttaa nuoria olemaan läsnä kokouksissa ja järjestää kokoukset nuorille sopiviin aikoihin						
5	on joustava ja löytää ymmärrystä sille, että nuorilla on erilaiset aikataulut kuin aikuisilla						
6	osallistaa nuoria erilaisista kulttuurisista taustoista ja eettisistä vähemmistöistä						
7	tukee nuorten osallistumista päätöksentekoprosessiin						

		En tiedä	Ei	Vähän	Kohtalaisesti	Hyvin	Täysin
Porras 3.	LUO NUORISOYSTÄVÄLLINEN YMPÄRISTÖ Järjestöme...	0	1	2	3	4	5
1	tarjoaa koulutusta ja/tai tietoa nuorille auttaakseen heitä osallistumaan täysin päätökseen						
2	keskeiset päätöksentekijät keskustelevat suoraan nuorten kanssa						
3	varmistaa, että nuorille on tiedotettu päätöksentekoprosessista - mukaan lukien kuinka ja mitä päätöksiä tehdään						
4	tarjoaa ruokaa ja sosiaalisia mahdollisuuksia tapaamisissa						
5	varmistaa, että nuoria kohdataan kasvokkain tarkoituksenmukaisella ja ystävällisellä tavalla						
6	edistää nuorten osallistumista päätöksentekoon						
Yhteensä							
	Laske pisteet yhteen. Katso seuraavalta sivulta millaisen arvion sait järjestösi tilanteesta nuorten osallisuuden huomioimisen ja käytännön toteutuksen suhteen.						
	<p>Tämä tsekkaukseen ja arviot ovat vapaasti käännetty "Keepin`it real" A resource for involving young people - julkaisusta; Marita Kokkonen, Yhteisöpedagogi-opiskelija ylempi AMK. Järjestö- ja nuorisotyönkoulutusohjelma. 2012-2014. HU-MAK. Julkaisu: Ministry of Youth Development PO Box 1556, Wellington, New Zealand Phone: 04 9173645, Fax: 04 9180091 Email: mydinfo@myd.govt.nz Website: www.myd.govt.nz</p> <p>Copies of this publication are available from the Ministry of Youth Development website: www.myd.govt.nz. http://www.myd.govt.nz/documents/about-myd/publications/keepin-it-real/keepin-it-real.pdf.</p>						

Tsekkauksien pisteet ja tulokset:

50 tai vähemmän	<p>Sinun organisaatiollasi on valtavat mahdollisuudet rakentaa vankka järjestö osallistamaan nuoria päätöksenteossa. Tunnusta, että olet alkumetreillä tai lähellä sitä. Tehdäksesi hyvän nuorten osallisuusohjelman, sinä konsultoit nuoria asiantuntijoina ja perustat nuorten ohjausryhmän. Tämä voi usein tuntua kovalle työlle. Sen ei tarvitse olla ylittämättömän vaikeaa. On olemassa useita asioita, jotka helpottavat prosessia toimimaan jouhevasti.</p> <p>Neuromme on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kartoita, missä nuoret ei voi osallistua päätöksentekoon 2. tarkista missä järjestö on Shier´n osallisuuden polulla ja missä sinun mielestäsi pitäisi olla 3. tarkista osallistuminen ja osallistumattomuus Hartin osallisuuden tikapuilla ja miten ne liittyvät järjestösi 4. selvitä periaatteita nuorten osallistumista ja miten voit soveltaa niitä käytännössä 5. verkostoidu muiden järjestöjen kanssa, jotka ovat sitoutuneet vastaaviin asioihin kuin sinä 6. luo yhteyksiä nuorten kanssa, jotka ovat sidosryhmien organisaatioissa ja katso mitä he neuvovat sinua tekemään 7. aseta realistisia tavoitteita järjestösi yhdessä muiden toimijoiden kanssa 8. osoita tsekkauksista merkitykselliset asiat oman hankkeesi mukaan.
50 - 76	<p>Sinulla on hyvä alku! Järjestösi on suurta vahvuutta rakentaa sitä ja kohentaa joitakin alueita. Neuromme on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kohdat, joista oli 4 tai enemmän ovat vahvuuksia 2. kohdat, joista tuli 3 tai vähemmän ovat parannuskohteita 3. laadi toimintasuunnitelma vahvistamaan nuorten osallistumista omassa järjestösi 4. jaa järjestösi kokemuksia ja parhaita käytäntöjä muiden kanssa 5. selvittää, mikä taho järjestää tilaisuuksia tai koulutusta nuorten osallistumisen edistämiseksi 6. läpi periaatteita nuorten osallistumista ja katsoa miten voit vahvistaa näitä omassa organisaatioissa 7. tarkista missä järjestösi on Shier´n osallisuuden polulla ja missä haluat olla 8. jos olet työskennellyt erityisesti nuorten osallistumista hankkeeseen, tarkista missä projekti on Hart osallisuuden tikapuilla.
76 - 95	<p>Loistavaa! Sinun järjestösi toteutuu hyvin nuorten osallisuus. Ole ylpeä siitä, mitä olette saaneet aikaan!</p> <p>Neuromme on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ota mahdollisuus jakaa järjestönne kokemuksia, oppeja ja parhaita käytäntöjä. Esittele teidän nuorten osallisuusprosesseja toisille. 2. paikanna Shier´n osallisuuden polulta missä järjestösi on ja kerro muille järjestönne toiminnan polusta 3. tarkista missä järjestönne on Hart osallisuuden tikapuilla. Jaa projektin onnistumista esimerkkejä, jotka korreloivat osallistumisen tasoja Hart tikapuilla 4. hyödynnä tätä tarkistuslista kartoittaaksesi jatkuvaa kehittämistä

4 TYÖPAJOJA NUORILLE JA AIKUISILLE

Rajat on hyvä raikkaasti ylittää – se tuo aivan varmasti jotain uutta. Järjestin tutkimuksessa mukana olleiden lajiliittojen nuorille Nuorten Toimijoiden Foorumin Liikuntamaahan, joka oli Tampereen apuvälinemessujen yhteydessä marraskuussa 2013. Ideoimme Vammaisurheilun ja -liikunnan nuorisotoiminnan suunnittelijan kanssa, että vammaisurheilun nuoret tutustuttavat päivän aikana lajiliittojen nuoret vammaisurheilun lajikirjoon. Alkukankeudesta selvittyä nuoret ideoivat yhteistä suurempaa lajitahtumaa tulevaisuuteen ja ottivat kisaa liikuntapisteillä. Päivän loppukommentit hehkuttivat, että vastaavia kohtaamisia tarvitaan enemmän. Nuoret olivat yhdessä tekemällä oppineet valtavasti toisiltaan.

Työpajat ovat oivallinen ratkaisu yhteistyön virittämiseen. Työpajan vetäjän tulee huolella valmistautua omaan tehtäväänsä – ohjeistaa aluksi tehtävä, olla taustalla saatavilla ja lopuksi organisoida yhteenveto. Erilaisia malleja työpajojen organisoimiseen löytyy lukuisia kirjallisuudesta tai netistä. Tässä muutama poiminta:

- Kupias, Päivi 2007. Kouluttajana kehittyminen. Helsinki: Palmenia.
- Pruuki, Lasse 2008. Ilo opettaa. Tietoa, taitoa ja työkaluja. Helsinki: Edita.
- Into, sosiokulttuurisen innostamisen oppimateriaali yhdistystoiminnan energisoimiseksi : http://www.innostaja.net/sivu.php?artikkeli_id=24
- Jelli, Järjestötietopalvelu: <http://www.jelli.fi/osallisuus/osallisuuden-tyokalupakki/menetelmaoppaat/>

Perehdy valitsemaasi menetelmään huolellisesti, jotta toiminta sujuu. Varaa tarvittavat välineet ja tarkista käytössäsi oleva tila ennakkoon. Tärkeintä on kuitenkin läsnäolo, tema ja tehtäväksianto. Nuoret usein toimivat spontaanisti ja osaavat itse soveltaa tekemisen.

Ohessa ovat mallina nuorten ja aikuisten työpajat, joita käytin tutkimukseni aineistojen keräämiseen. Työpajojen aikana sain nuorilta paljon tietoa ja nuoret jakoivat omaa osaamistaan toisille.

Koulutusmalli nuorten osaamisen tunnistamiseen järjestötehtäviin.		
Työpaja nuorille ”Aikuinen, anna tilaa – nuori kiittää ja tekee! Urheilun järjestötyöpolkuja” opinnäytetyöhön 4/2014.		
Mitä	Työskentelytapa	Huom!
Esittely	Joku hauska tapa, liittyen omaan lajiin	Voit jakaa ryhmät tai parit valmiiksi.
Tehtäväksiänto	Kouluttajan esittely Työskentelyn tarkoitus Session aikataulutus Selkeä tehtäväksiänto Tehtävän purku aina kunkin osan jälkeen	Käytä erilaisia luovia ja toiminnallisia menetelmiä. Pelkkä istuminen puuduttaa.
Tehtävä 1.	Minun vahvuudet ja kehitymispaikat - listaa aluksi itsenäisesti - yhdistä asiat parin kanssa - yhdistäkää teemat vielä toisen parin kanssa	Kun ensimmäinen listaus on tehty – repikää kehitymispaikat ja keskittykää osaamisiin!
Tehtävä 2.	Miten vahvuudet näkyvät omassa toiminnassasi ? - pohtikaa ryhmässä kuinka näitä asioita voi hyödyntää oman lajin toiminnassa	Tämä pohdinta virittää nuoria ja aikuisia ideomaan seuran toimintaa ja löytämään yksilöiden osaamisia.
Tehtävä 3. ja 4.	Miksi aloitit lajiharrastuksen? Mikä on innostanut sinua jatkamaan? - pohtikaa ryhmässä omia aloittamiseen liittyviä muistoja sekä syitä miksi olette edelleen mukana	Tästä saat vinkkiä mihin kannattaa markkinointia kohdentaa, uudistaa toimintaa tai antaa jotain tehtäviä nuorten vastuulle.
Tehtävä 5.	Mikä on sinun tulevaisuutesi lajisi parissa? Valmentaja? Seuran puheenjohtaja? Ohjaaja? Tapahtumien järjestäjä? Kouluttaja? Seuran kilpailuvastaava? Kilpailija? Tiedottaja? Tuomari? Nettisivujen tekijä? Toimitsija? Jotain muuta? Harrastaja omaksi? Lajiliiton tehtävistä jotain?	Saat hyvää tietoa osallistujien mielenkiinnonkohteista. Tämä selkiyttää myös sen mitä nuoret tietävät seuran tehtävistä. Tässä voi mallintaa omaa urapolkua.
Tehtävä 6.	Mihin Sinä tarvitset tukea omassa toiminnassa? Tietoa eri tehtävistä Tietoa vastuukysymyksistä Tietoa päätöksenteosta Kannustusta tehdä itse Tutustumista muihin toimijoihin Koulutusta – mihin? Jotain muuta – mitä?	Kuuntele huolella. Näistä aiheista pääset selville mitä koulutusta tai infoja seurassasi tarvitaan.
Tehtävä 7.	Tällainen tuki ja apu kannustaa ja innostaa toimimaan edelleen lajisi parissa! - luokaa ryhmässä ihannemalli kokeneemmasta toimijasta	Näiden huomioiden pohjalta voi rakentaa kestäväää tulevaisuuden toimintaa
Tehtävä 8.	Päätä sessio johonkin mukavaan yhteiseen peliin, huomioon, tehtävään	

Aikuisille toteutetun *Nuorten osallisuuden mahdollisuudet* -koulutuksen runko.

Nuorten osallisuuden mahdollisuudet -koulutuspäivä. ”Aikuinen, anna tilaa – nuori kiittää ja tekee! Urheilun järjestöyönpolkuja” opinnäytetyöhön 4/2014.		
Mitä	Työskentelytapa	Huom!
Esittely	Joku hauska tapa, liittyen omaan lajiin. Kahden lajin yhteisessä sessiossa porukat jaettiin ennakkoon lähialueen eri lajien seurojen kanssa samaan pöytään.	Voit jakaa ryhmät tai parit valmiiksi.
Tehtäväksiänto	Kouluttajan esittely Työskentelyn tarkoitus Session aikataulutus Selkeä tehtäväksiänto Tehtävän purku aina kunkin osan jälkeen	Käytä erilaisia toimintamalleja. Aikuiset toisin kaipaavat myös perusluentoja.
Tehtävä 1.	Teoriaosuus -myönteisen yhteisöllisyyden kehämalli -osallisuuden mallit (Hartin tikapuut ja Shierin osallisuuden polku)	
Tehtävä 2.	Oman organisaation tsekkauksien purku	Tehtävä oli ennakkoon tutustuttavana. Toisessa sessiossa, tehtävä pyydettiin käymään läpi seuran hallituksessa.
Tehtävä 3.	Millaisia ovat seurasi nuoren osallisuuden mahdollisuudet? Kerro hyvä käytäntö toisille. Kootkaa yksi yhteinen tapaus, joka esitellään kaikille. <ul style="list-style-type: none"> - valmis malli - tuunattu malli jostain vanhasta - yhdessä työstetty uusi idea 	Ideoina syntyi: <ul style="list-style-type: none"> - valmentaja/ohjaajakerhopalaverit - acesstars – kilpauran päättäneet - seurakapu – yhteishengen nostattaja - nuorten osallistaminen - pienet tehtävät aluksi, stipendit, keuhut, äänioikeus, mentorointi - nuorisoryhmät - toimintasuunnitelmaan nuorille oma osuus budjetiteineen
Tehtävä 4.	Ryhmätyönä - piirrä fläpille valitut roolihenkilöt (hallituksen jäsen, uusi vanhempi, seura-toimintaan haluava nuori) -piirrä kontaktiverkosto -esitellään ko henkilö -kirjaa post-it lapuilla henkilöiden ajatuksia ja laita ajatus henkilölle -luetaan mietteet -yhteinen purku => millaista tukea henkilöt tarvitsevat	-Saadaan esille erilaisia näkökulmia eri rooleista seuratyössä. -Voidaan tuulettaa tuntenteita, kun voi laittaa ajatuksia / asioita kuvitteellisille henkilöille -Syntyy keskustelua pulmatilanteista -Löytyy ratkaisuja asioihin -Nousee esiin asioita, joita ei välttämättä ole tullut ajatelleeksi
Tehtävä 5.	Nuori esitteli oman järjestöyön polkunsä	Avasi hyvin kokeneempien toimijoiden ymmärrystä
Tehtävä 6.	Päätös johonkin mukavaa yhteiseen peliin, huomioon, tehtävään	

Huomioita yhteisiin työpajoihin

Työpajoja pitää tehdä yhdessä nuorten ja aikuisten kanssa, jotta toimintatavat tulevat tutuiksi. Hyväksi on havaittu, että sessiolla on yhteinen, toiminnallinen aloitus. Se virittää kaikki teeman äärelle. Varsinaiset tehtävät tehdään erikseen – nuoret omana ryhmänä ja aikuiset omanaan. Jaon tarkoituksena on alussa varmistaa, että nuoret saavat äänensä kuuluville. Tehtävän purku on yhdessä. Toki toimintatavoissa on eroja osallistujaporukan mukaan. Käytännössä nuoret eivät välttämättä aluksi rohkene sanoa asioita, vaikka heillä on hyviä ideoita. Aikuisten on aika-ajoin vaikeaa hillitä asioihin tarttumista, kun he ovat tottuneet hoitamaan hommat sukkelaan. Kumpikaan asianosainen ei tarkoituksella toimi näin vaan tekee totuttujen tapojen mukaan. Kun työpaja käynnistyy myönteisissä merkeissä ja jokainen pääsee tuomaan esiin omaa osaamistaan, työ etenee vaivattomasti. Työpajojen toimintatavalla on myös helppo edistää yhteistyötä. Esimerkiksi vaihtuvat ryhmät tai Learning Cafe -tyyppiset ryhmätyöt sekoittavat osallistujia hyvin toimimaan erilaisissa ryhmissä. Kiinnostava aihe myös vie mukavasti suoraan toimintaan. Selkeä rooli- tai työjärjestysjako myös tasa-arvottaa toimintaa.

Vinkkejä nuorille yhteistyöhön aikuisten kanssa	
1	Huomio, että useimmat aikuisista eivät ole tottunut työskentelemään työkaverinaan nuori. He tarkoittavat kuitenkin vain hyvää.
2	Aikuiset eivät aina huomaa nuorten kykyjä vaikka heille siitä kertoisikin. Paras tapa on näyttää tekemällä mihin pystyy ja mitä kaikkea osaa.
3	Aikuiset yleensä ottavat henkilökohtaisen vastuun tehtävän onnistumisesta ja epäonnistumisesta. Heidän on vaikea jakaa vastuuta. Vakuuta aikuiselle, että olet tehtävässä mukana samoilla ehdoilla.
4	Aikuiset ovat tottuneet antamaan toisilleen kritiikkiä parantaakseen tulosta. Jos aikuinen ei ole samaa mieltä, se ei tarkoita ettei hän kunnioittaisi toista. Muista saadessasi korjaavaa palautetta aikuiselta, että hän kohtelee sinua kuten muita kollegoitaan. Kritiikki ei tarkoita, etteikö hän arvostasi sinun työpanosta.
5	Aikuiset ovat yhtä epävarmoja kuin nuoret. He ovat vain oppineet naamioimaan epävarmuuden paremmin.
6	Toisinaan aikuiset saattavat toiminnallaan ja sanomisillaan luoda ilmapiiriä, jossa nuoremmat eivät tunne oloaan tasavertaiseksi. Ota asia reilusti puheeksi. (esim. aikuiset käyttävät nuorista sanaa ”lapsi”)
7	Kysy, jos et ymmärrä. Aikuiset saattavat käyttää sellaista ammattisanastoa tai lyhenteitä, joita et ymmärrä. Kysy, mitä asia tarkoittaa käytännön arkikielellä. Muista, ettei aikuinenkaan välttämättä ymmärrä nuorten käyttämää puhekieltä.
8	Uskalla sanoa EI. Usein toimeliaille nuorille tarjotaan paljon tehtäviä. Aikuiset ymmärtävät kyllä, että sinulla on muutakin elämää kuten koulu ja kaverit.

Vinkkejä aikuisille nuorten kanssa työskentelyyn	
1	Nuoret ovat nuorten asioiden asiantuntijoita. Hyödynnä tätä osaamista kaikin tavoin. Kannusta nuorta kertomaan mielipiteensä.
2	Ole avoin, älä tuomitse nuorten näkemyksiä tai ehdotuksia. Osoita heille, että heidän osallistumisena on tärkeää.
3	Työllistä nuoret tarpeellisiin tehtäviin. Nuorten tulee saada äänensä kuuluviin ja olla mukana päätösten teossa alusta asti. Kysy aktiivisesti heidän mielipiteitään.
4	Kerro reilusti nuorelle, mitä odotat hänen panoksestaan tehtävään. Älä odota enempää kuin aikuisilta. Aseta realistiset tavoitteet, riittävän korkealle – älä aliarvioi nuoren osaamista.
5	Tee työnkuvasta interaktiivista, hauskaa ja arvokasta. Nuoret ovat mielellään mukana ja toimivat aktiivisesti mikäli työ on kiinnostavaa ja sillä on itselle merkitystä.
6	Luo hyvä ilmapiiri. Huomio kokousaikataulut ja muut tapaamiset siten, että nuorten on mahdollista päästä paikalle. Huomio, että paikkaan on nuortenkin helppo tulla. Informoi nuoria suunnitelmista ja kokouksista aivan kuten aikuisiakin.
7	Kohtele nuoria yksilöinä. Älä oletta, että kaikki nuoret ajattelevat ja toimivat samoin. Vakuuta, että olet kiinnostunut nuoren yksilöllisistä mielipiteistä. Älä usko stereotypioihin ja oletuksiin.
8	Selvitä etukäteen millaista tukea nuori voi tarvita työssään (esim. kuljetus, opastus/harjoittelu, henkinen jaksaminen) ja miten voidaan tukea. Valitse tutor-aikuinen.
9	Nuori saattaa kokea aikuisten kanssa työskentelyn hieman pelottavaksi, sillä hän ei ole tottunut keskustelemaan ja toimimaan aikuisten kanssa. Anna aikaa ja tilaa asioihin ja työyhteisöön perehtymiseen.
10	Älä hätäile! Rakenna luottamus ja hyvät välit nuorten kanssa. Lisää tehtäviä ja vaatimuksia osaamisen lisääntyessä. Kerro nuorille mitä tehdään ja miksi tehdään. Nuoret saattavat tulkita väärin aikuisen olevan töykeä ja kiireinen ja olettavat sen olevan merkki siitä että aikuinen ei arvosta nuoren panosta.
11	Ymmärrä, jos nuori joskus sanoo ei. Nuorilla on monia muitakin kiinnostuksen kohteita kuten perhe, koulu ja kaverit.

Tässä on lyhyet koosteet muistilistaksi, mitä teemoja on hyvä yhdessä kerrata.

Lähteet:

Youth Participation Guide: Assessment, Planning, and Implementation

© 2008 by Family Health. International

http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/publications/2008/youth_participation.pdf

Aikuinen, anna tilaa – nuori kiittää ja tekee. Urheilun järjestötyöpolkuja -aineiston nuorten mielipiteitä.

Sovellettua tietoa ikäjohtamisesta urheilujärjestötyöhön – pohdi tätä

Järjestötyöhön voi hyvin soveltaa Nuutinen & Heikkilä-Tammi & Manka & Bordi (2013) tutkimustuloksia eri-ikäisten työssä jatkamisesta ja johtamisen vaikutuksesta siihen. Järjestötyöhön sitoutuneet, innokkaat vanhemmat toimijat eivät ehkä tule ajatelleeksi oman toimintansa jäykkyyttä nuoren ihmisen elämäntaustasta katsottuna. Sitoutuminen tuo varmuutta ja on pitkällisen harkinnan tulosta. Urheilujärjestötoiminta on vahvasti arvolatautunutta, jolloin toimintaan jää helposti koukkuun. Jos toiminta on pitkään samanlaista, vaarana on tilanteen jumittuminen paikalleen. Uusien ja nuorempien henkilöiden on hankalampi päästä mukaan, elleivät todelliset tarpeet ja käyttötarkoitukset ole toimintaa ohjaavia tekijöitä.

Järjestöissä kauan töitä tehneet iäkkäämmät henkilöt ovat arvokkaita tekijöitä, jotka eivät aina edes ymmärrä ajatella omaa jaksamistaan. Nuoremmat eivät oman tekemisen palon pyörteissä ymmärrä vanhemman väsymystä. Ajan tasalla oleva esimies voi näppärästi huomioida sukupolvien eroja työtehosta ja koordinoita työn kaikille mielekkääksi. Kun on tietoinen eroista ja yhtäläisyyksistä sekä asioista puhutaan samoilla käsitteillä, työ järjestöissä saadaan sujumaan jouhevasti erilaisia työntehtäviä arvostaen.

Koosteena eri-ikäisten tavoista arvostaa työtä ja toimia työyhteisössä. Lähde: Nuutinen, Heikkilä-Tammi, Manka, Bordi (2013). Vuorovaikutteinen johtajuus työssä jatkamisen keinona. <http://www.uta.fi/jkk/synergos/tyohyvinvointi/TSRloppuraportti.pdf>

<p>KAIKILLE SUKUPOLVILLE YHTEISTÄ</p>	<p>Työyhteisön toimivuus Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri. Työ hoituu mukavasti, kun huomioidaan</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ ne seikat, jotka antavat voimavaroja selviytyä työn vaatimuksista ⇒ panostetaan eri-ikäisten yhteistyön sujumuuteen, ⇒ saadaan vanhempien kokemus siirtymään nuorille ⇒ nuorten ideat ja halu kyseenalaistaa totuttuja käytäntöjä tuo mahdollisuuden työn uudistamiseen <p>Yhteisöllisyys ja osallistaminen ovat hyvän työyhteisön merkkejä</p>
--	---

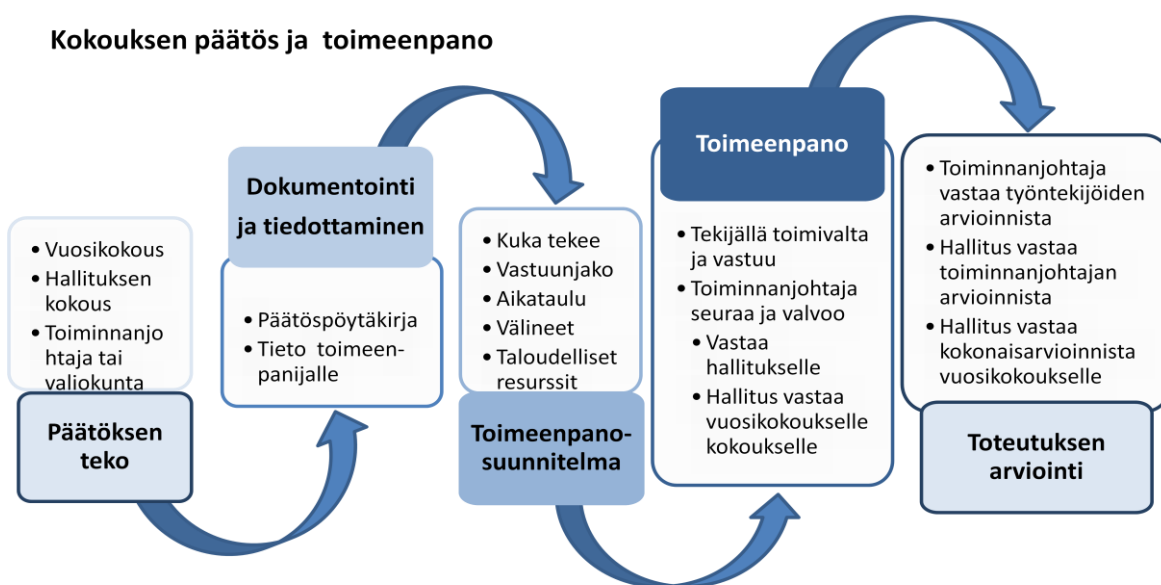
Sukupolvi	Tyypillistä / arvostaa työssä	Kuinka toimia työyhteisössä
Suuri ikäluokka <ul style="list-style-type: none"> • 1943–1959 syntyneet 1940-luku ⇒ suuren murroksen sukupolvi 1950-luku ⇒ lähiöiden sukupolvi	Tyytyväisiä työn organisointiin <ul style="list-style-type: none"> • oman jaksamien näkökulmasta • hankitun asiantuntijuuden hyödyntämiseen. Pitävät arvostavasta esimiestyöstä ⇒ tehty työ huomioidaan Itse työllä on henkilölle suuri merkitys	Ikääntyvät työntekijät yli 50-vuotiaat <ul style="list-style-type: none"> • tehtäviä voi yhdessä pohtia ja jakaa jaksamisen mukaan • kysyä kokeneemalta neuvoa ⇒ kokee oman osaamisen arvostamisena
X – sukupolvi <ul style="list-style-type: none"> • 1960–1979 syntyneet • ”Kaikki mulle-heti nyt” • Toimivan yhteiskunnan rakentaminen 	Sosiaalista pääomaa Luottavat yhteisiin keskusteluihin Arvostavat työyhteisössä kuuntelua Ammatillista kunnioitusta Halu kehittää omaa työtään Pitää tärkeänä työroolien selkeyttä Halu vaikuttaa asioihin ⇒ yllä mainitut asiat lisäävät työssä jaksamista ⇒ motivaatio ja sitoutuminen ovat huijussa	Yhteiset keskustelut luovat 40–50-vuotiaille työntekijöille Mielihyvää ammatillisen toiminnan arvostuksessa ⇒ hyödyntää tiedon siirrossa nuoremmille ⇒ vanhempi opastaa mielellään Siirtää omaa ammattiosaamistaan hiljaista tietoa nuoremmalle ⇒ nuori tyytyväinen saamaansa oppiin Kaikkia tehtäviä ei ole edes kirjoitettu muistiin ⇒ on erinomaista saada taitavat nykyteknologian osaajat dokumentoimaan vanhat, hyvät käytännöt Helppo muokata niistä tulevaisuuden malleja yhdessä.
Y – sukupolvi <ul style="list-style-type: none"> • 1980–2000 syntyneet • Nettisukupolvi • ”Maailma pelastuu ajatuksen voimalla” 	Työn organisointia osaamisen mukaisesti ⇒ kaipaavat tukea ja neuvoa niin esimieheltä kuin työyhteisöltäkin ⇒ asiantuntemus on vähäisempää Onnistumisen kokemusten kautta ⇒ työn hallinnan tunne lisääntyy ja itseluottamus kasvaa Tuovat mieluusti esiin omia mielipiteitään. ⇒ halu vaikuttaa asioihin Arvostavat saamiaan oppimiskokemuksia.	alle 30-vuotiaat Aikuisten ei tule olettaa asioita ⇒ nuorille tulee tarjota apua ja koulutusta ⇒ pitää kysyä asioita ⇒ luoda heille luonnollisia tilaisuuksia omien mielipiteiden kertomiseen Nuoren annetaan vaikuttaa omiin työtehtäviin ⇒ sitoutuvat tehtäviin ⇒ hankalia ja ikäviltäkin tuntuvia tehtäviä pitää kaikkien tehdä
Z – sukupolvi <ul style="list-style-type: none"> • 2000 – syntyneet • Diginatiivit • Passiiviset individualistit 	Tulossa työelämään	

5 JÄRJESTÖTYÖN PÄÄTÖKSENTEON PROSESSIN APUJA

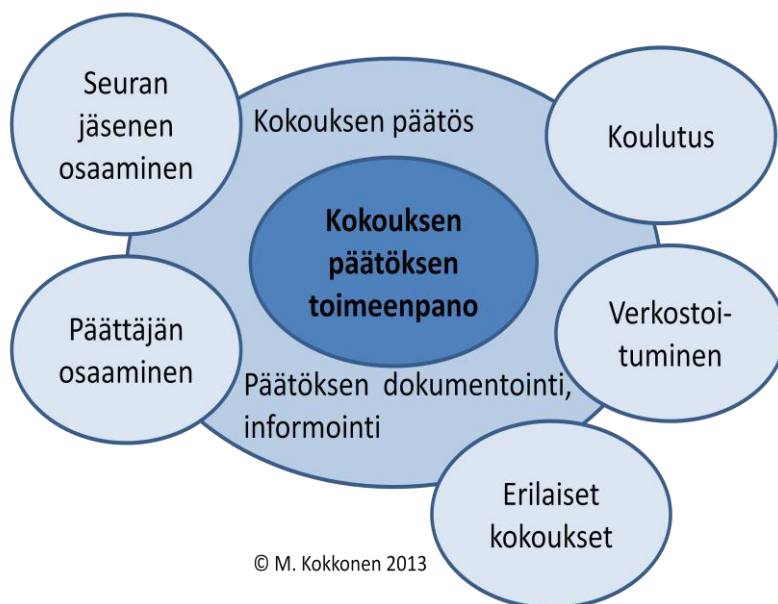
Järjestö pysyy muutoskykyisenä ja joustavana, kun kehitetään osaamista ja päivitetään erilaiset järjestelmät ja toimintatavat vastaamaan nykyaikaa. Nykyisin korostetaan ja arvostetaan toiminnan avoimuutta ja päätösten läpinäkyvyyttä, mikä luo luottamusta ja tuo uskottavuutta järjestöjen toimintaan.

Järjestöjen toiminta on melko ripeätahtista muuttuvassa ja monimuotoistuvassa yhteiskunnassa. Mielestäni päätöksen toimeenpanon sujuvuus on erityisen tärkeää, jotta sovitut asiat myös etenevät käytännössä. Ennen päätöksen toimeenpanoa pitää olla päätös. Päätöksentekoprosessin tunteminen on ydinasioita, jotta voi pureutua päätöksen toimeenpanoon ja mahdollisiin hidasteisiin. Arjen kiireessä ei ehditä pysähtyä pohtimaan, missä ja mistä syystä asioiden toimeenpano jumittaa. Kun uusi hallitustyöstä innostunut nuori tietää miten toimia, hänen on helppo lähteä mukaan. Nuorelle pitää kertoa asioista eikä olettaa, että hän tietää ne.

Kokosin joitain teemoja kokouksen päätöksen teosta ja toimeenpanosta yksinkertaistettuna kuviksi. Lisäksi tein kaavion asioista, jotka jarruttavat päätösten muuttumista käytännöksi yhdistystoiminnan faktojen ja arkitodellisuuden ristipaineessa. Kuvaan lisäksi myös kuinka jarruttavia tekijöitä voisi lieventää ja jopa poistaa kokonaan.

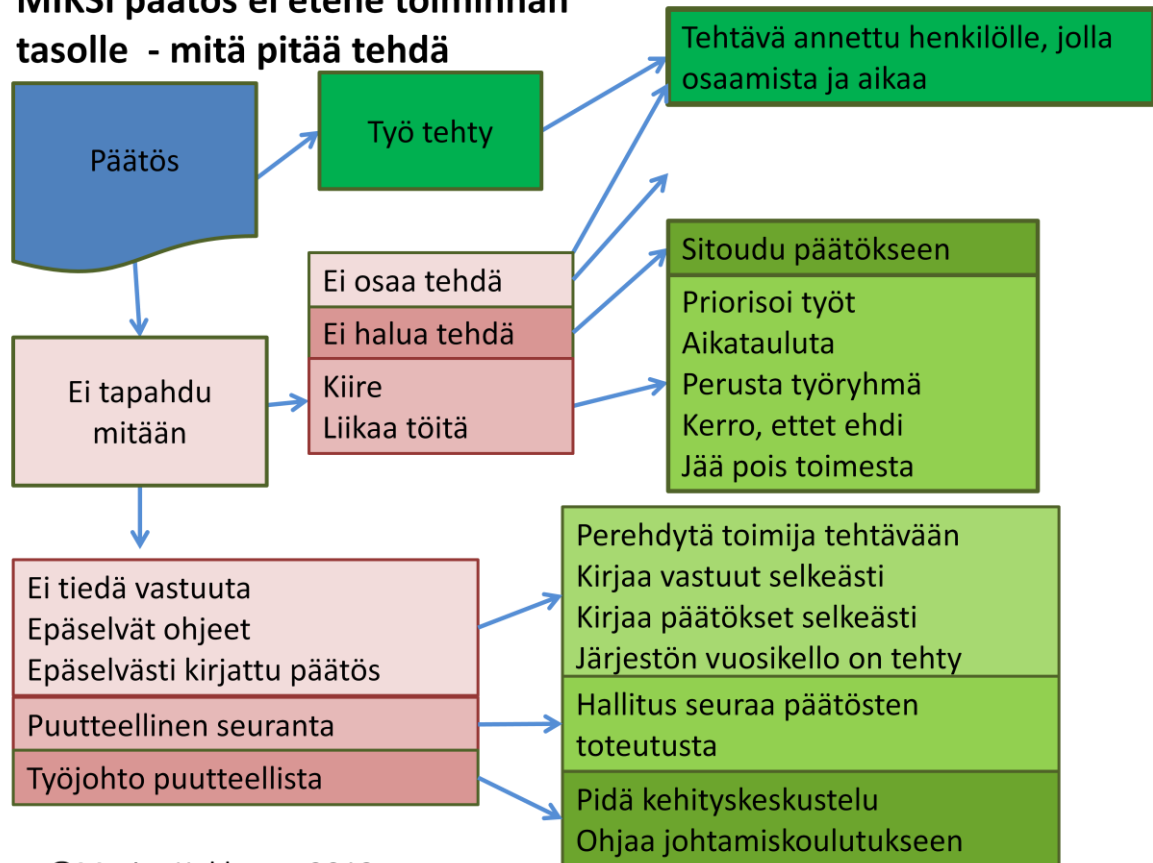
Kokouksen päätöksen toimeenpanon ydinprosessi - välittömät tukiprosessit sekä välilliset tukitoimet

Yllä olevassa kuvassa on kokouksen päätöksen toimeenpanon yksinkertaistettu malli ja tukiprosessit. Ulkokehällä on välilliset tukiprosessit (koulutus, osaaminen, verkostoituminen ja kokoukset), jotka ovat useaan päätöksen toimeenpanon etenemiseen oivallinen ratkaisu. Koulutus lisää aina osaamista. Koulutusta voi suunnata järjestön jäsenille, niin he ovat tietoisempia yhdistyksen asioista sekä osaavat vaatia luottamushenkilöiltä toimintaan kuuluvia asioita.

Kun henkilöt tietävät tehtävänsä, järjestön asioiden hoidossa tarvittavan osaamisvaateen sekä yhdistyslain ja sääntöjen sisällöt, hän osaa tehdä sovitut työt. Uuden toimijan perehdyttäminen pitää olla ammattimaista. Erilaiset tapaamiset niin viralliset kuin epävirallisetkin foorumit tutustuttavat ihmisiä toisiinsa ja verkostoituminen on helpompaa. Ymmärrys toisten yksilöiden arvomaailmaa kohtaan ja asioiden hoitamisen tapaan selkiytyy ja yhteisten asioiden hoitaminen on joustavampaa.

MIKSI päätös ei etene toiminnan tasolle - mitä pitää tehdä

©Marita Kokkonen2013

Syitä, etteivät tehdyt päätökset etene toiminnan tasolle, on lukuisia. Olen yhdistänyt yllä olevaan kuvioon asioita, miksi päätökset eivät etene toiminnan tasolle sekä kirjannut siihen myös toiminnan korjausehdotuksia. Mielestäni suurimmat pulmat tulevat epäselvistä ja kirjaamattomista asioista ja toimintatavoista. Kun järjestössä kerran paneudutaan asioiden huolelliseen dokumentointiin, niin seuraavalla toimintakaudella asiat sujuvat helpommin. Toisena tärkeänä ja vaivattomana parannuksena olen kokenut oman osaamisen lisäämisen kysymällä apua. Usein ihmiset haluavat tehdä asioita, vaikka osaaminen tai kokemus ei riitä. Sitä ei haluta kertoa vaan jätetään asia tekemättä. Usein asiat sujuvat hyvin ja pulmakohdat selkiytyvät, kun ihmiset auttavat toisiaan ja tarjoavat osaamistaan – ja osaavat pyytää apua.

Asioiden näkyväksi tekeminen puhumalla, kirjoittamalla tai piirtämällä selkiyttää ja jäsentää kokonaisuutta. Teemoihin on helpompi tarttua, kun on jotain, mistä lähteä liikkeelle. Usein, kun puhuu asiaa toiselle, niin samalla itse keksiikin siihen uudenlaisen ratkaisun. Tein päätöksen toimeenpanon tueksi erilaisia lomakkeita, jotka selkeyttävät päätöksen toimeenpanoa ja auttavat toimijoita hahmottamaan kokonaisuuksia.

Lomakkeita voi käyttää uuden hallituksen jäsenen valintaprosessin alussa, valinnan jälkeen perehdyttämisessä tai henkilöstön kehityskeskustelussa. Lomakepaketti on tarkoitettu helpottamaan hallitusten uusien jäsenten toimintaa ja auttamaan heitä ymmärtämään omaa rooliaan päätöksenteossa. Toivon, että lomakkeista on apua vapaaehtoisten toimijoiden yhteistyön rakentamisessakin. Lomakkeet ovat näiden lyhyiden selitysten jälkeen.

Lomake 1. **Toimenpidetaulukko toimintasuunnitelma** ⇔ **toimintakertomus** kokoaa yhteen toimintasuunnitelman asiat ja auttaa seuraamaan niiden toteutumista käytännössä. Lomakkeelle kirjataan konkreettinen työ, joka on lomakkeen 2. perusta. Lisäksi lomakkeelle kirjataan tehtävän hoitamiseen vaadittava osaaminen ja kuka vastaa käytännön työn tekemisestä.

Lomake 2. **Toimintasuunnitelman toteuttaminen** on tarkoitettu yksityiskohtaisten tehtävin kirjaamiseen, tehtävän toteuttajan määrittelyyn sekä tehtävän seurantaan. Toteuttajan kohdalla lomake yhdistyy lomakkeeseen 3. **Osaamisalueet ja kehitysmisenpaikat**, jossa toimija itse määrittelee oman osaamisensa ja mahdolliset oppimisen tarpeet.

Lomake 4. **Hallituksen kokousten toimeenpanosta** on oma lomake, jossa määritellään tehtävä, vastuuhenkilö, käytännön toimet, tekijä ja aikataulutus tehtävälle.

Lomake 5. **Tehtävän kokonaiskuva** on tarkoitettu toimijan käyttöön, johon hän listaa oman tehtävänkuvansa mukaan keskeiset tavoitteet, tehtävänkuvan mukaiset työt, perustehtävään liittyvät muut työt sekä ennakoimattomat tehtävät. Näin luottamushenkilö tai työntekijä voi hahmottaa paremmin työmääräänsä sekä ajankäyttöään. Tavoitteena on työtehtävien pysyminen hallinnassa, jolloin toimija voi hyvin ja mahdollisen lisäavun tarve tehtävien tekemiseen hahmottuu paremmin.

Mallilomakkeet ovat word-muodossa. Käytännössä ne on suunniteltu Excel-taulukoiksi, joista samat asiat kirjautuvat toisiin taulukoihin yhtä aikaa.

Järjestöön osaaminen

LOMAKE 1

Toimenpidetaulukko toimintasuunnitelma <=> toimintakertomus
--

Järjestö:

Toimialue	Toimintasuunnitelma	Käytännötoiminta=> lomake 2	Tehtävään vaadittava osaaminen	Kuka vastaa	Toimintakertomukseen raportoitu

Toimialue: kirjaa tähän asiat, mitä on toimintasuunnitelmassa**Käytännön toiminta:** kirjaa tehtävät toimenpiteet**Vastuuhenkilö:** kirjaa kuka on vastuussa toimenpiteistä ja kuka tekee konkreettisen työn**Toimintakertomus:** kirjaa mitä ja miten on toteutunut

Toimintasuunnitelman toteuttaminen

Järjestö:

Tosu=toimintasuunnitelma

Toimialue= tosusta	Tosussa sivulla	Vastuhenkilö	Kuvaa tehtävät mahdollisimman tarkkaan käytännön tasolla	Toteuttaja => lomake 3	Päivämäärä milloin teh- ty

Toimialue: kirjaa tähän asiat, mitä on toimintasuunnitelmassa

Käytännön toiminta: kirjaa yksityiskohtaiset tehtävät

Toteuttaja: kuka tekee työn

Päivämäärä milloin tehty: kirjaa milloin valmista, tarkistus hallituksen kokouksessa

Osaamisalueet ja kehittymisen paikat

Järjestö:

Tehtäväalue

Henkilö

Asiat	Tunnen hyvin	Tunnen	En tunne	Haluan oppia
Yhdistyslaki				
Seuran säännöt				
Toimintalinja				
Seuran organisaatio ja hallituksen tehtävät				
Päätöksentekoprosessi				
Kokouskäytännöt				
Talous - budjetin laatiminen ja seuranta				
Talousohjesääntö				
Matkustussääntö				
Viestintäsuunnitelma				
Seuran sopimukset				
Seurahallinnon vuosikello				
Luettavaa materiaalia				Luettu
Hyvä hallinto-opas				
Toimintasuunnitelma				
Toimintakertomus				
Seuran strategia				
Liiton strategia				

Hallituksen kokousten päätösten toimeenpano

Järjestö:

Tehtävä => hallituksen kokous	Vastuuhenki- lö	Käytännön toiminta, yksityiskoh- taiset tehtävät	Kuka tekee	Tavoite/pvm	Päivämäärä milloin teh- ty

Toimialue: kirjaa tähän asiat, mitä on kokouksessa päätetty

Vastuuhenkilö: kuka vastaa, että päätös toteutuu käytännössä

Käytännön toiminta: kirjaa yksityiskohtaiset tehtävät

Päivämäärä milloin tehty: kirjaa milloin valmista, tarkistus hallituksen kokouksessa

Tehtävän kokonaiskuva

Tehtäväalue:

Henkilö:

Keskeiset tavoitteet	Tehtävänkuvan mukaiset työt
Perustehtävään liittyvät muut työt	Ennakoimattomat tehtävät

Kirjaa ruudukkoon omaan toimintaasi liittyvät kokonaisuudet

6 HYVIÄ MATERIAALEJA

Nuorten osallisuuteen liittyvää materiaalia ja käytännön toimintavinkkejä olen kerännyt netistä löytyvistä projekteista, jotka on usein tehty koulukontekstissa tai yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta. Asioita kannattaa kokeilla ja soveltaa omaan toimintaan. Verkosta löytyvää materiaalia:

- Youth Participation Guide on UNFPA – United Nations Population Fundin julkaisema hyvä perusmateriaali aikuisten ja nuorten välisen yhteistyön kehittämiseksi.
http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/publications/2008/youth_participation.pdf.
- Ministry of Youth Development (MYD) -sivustolta osoitteessa: <http://www.myd.govt.nz/> löytyy runsaasti tietoa. Erityisen hyvä julkaisu on ”Keepin´it real” A resource for involvoing yonug people 2009. Ministry of Youth Development: <http://www.myd.govt.nz/documents/about-myd/publications/keepin-it-real/keepin-it-real.pdf>

Partiolaisten toimintaan kannattaa tutustua! Heillä on nuorten osallisuudesta erinomaisia malleja, joista urheilujärjestöjen kannattasi ottaa mallia.

- <http://www.partio.fi/> ja <http://www.paakaupunkiseudunpartiolaiset.fi/>

Erinomaista kirjallisuutta:

Gretschel, Anu & Kiillakoski, Tomi (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 118. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

Harinen, Päivi & Rannikko Anni (toim.) 2013. Tässä seison enkä muuta voi? Nuorisotutkijoiden ajatuksia nuorten liikunnasta ja sen kipupisteistä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 65. Viitattu 14.4.2014.
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/liikuntapamfletti2013.pdf>

Heikkala, Juha 2014. Tulevaisuusnavigaattori 1.0. Helsinki:Valo.
<http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiZlsljWMTQvMDEvMjEvMTFFfMTdfMjlfNDkyX1ZhbG9fVHVvZXZhaXN1dXNuYXZpZ2FhdHRvcmlfMS4wLnBkZiJdXQ/Valo%20Tulevaisuusnavigaattori%201.0.pdf>

Heikkala, Juha & Krook, Pekka & Pekkarinen, Helena & Förbom (toim.) 2014. Näe, koe, tee. Yhdistyksen strategiaopas. Helsinki: Kolmas lähde -hanke.
<http://www.diges.info/pdf/NaeKoeTee.pdf>

Jäppinen, Aini-Kristiina 2012. Onnistu yhdessä. Työyhteisön kehittämisen 10 avainta. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karreinen, Lari & Halonen, Maria & Tennilä, Meri (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä Sivistysliitto ry.

Välke, Olli & Miettinen, Lasse 2013. Yhdistystoimijan opas. Helsinki: Vihreä Sivistysliitto ry.